

ДЖОН УИНДЪМ КУКУВИЦИТЕ ОТ МИДУИЧ

Превод от английски: Роза Григорова, 1994

chitanka.info

ГЛАВА ПЪРВА

ВЛИЗАНЕТО В МИДУИЧ ЗАБРАНЕНО

Едно от най-щастливите събития в живота на жена ми е, че случайно се е омъжила за човек, роден на 26-и септември. Ако не беше така, ние и двамата щяхме да си бъдем вкъщи, в Мидуич, през нощта на 26-и срещу 27-и с последствия, от които — винаги ще съм благодарен за това — тя беше пощадена.

Понеже беше моят рожден ден и до известна степен защото предния ден бях подписал договор с един американски издател, сутринта на 26-и ние се отправихме към Лондон за малко празненство. Няколко задължителни обаждания, омари и шабли при Уилър — последната екстравагантност на Устинов — лека вечеря, и после обратно в хотела, където Джанет се наслади на банята с това очарование, което чуждите водопроводи винаги предизвикваха у нея.

На следващата сутрин — спокойно отправяне назад към Мидуич. Спиране в Трейн, най-близкият до нас град за пазаруване, за някои покупки; след това по-нататък по главния път, през селото Стоуч, после десен завой по второстепенния път към... но не. Половината път е блокиран от върлина, на която виси бележка: „ПЪТЯТ ЗАТВОРЕН“ и в заграденото от нея пространство стои полицай, който вдига ръка...

Така че спирам. Полицаят идва до колата и аз виждам познато лице от Трейн.

— Съжалявам, сър, но пъта е затворен.

— Искате да кажете, че трябва да заобиколя по Опли Роуд?

— Май че няма да може, сър. И там е затворено.

— Но...

Зад нас се чува клаксон.

— Мое ли да са дръпнете малко назад вляво, сър.

Доста объркан изпълнявам нареждането му, и покрай нас и него минава военен тритонен камион с облечени в светлокафяви дрехи младежи, надвесени над страничните прегради.

— Революция ли има в Мидуич? — питам аз.

— Маневри — казва ми той. — По пъта не мое да са мине.

— Но не и по двата пътя, разбира се? Както знаете, шефе, ние живеем в Мидуич.

— Знам, сър. Но точно сега там не мое да са иде. На ваше место, сър, ш'са върна в Трейн, докато тук са разчисти. Тук не моете да паркирате, щото треба да са свърши работата.

Джанет отваря вратата от своята страна и взема пазарската си чанта.

— Аз ще отида пеша, а ти ще дойдеш, когато отворят пътя — ми казва тя.

Полицаят се двоуми. После понижава глас.

— Кат са има предвид, че живеете там, гос'жа, ша ви кажа, но тва е поверително. Нема смисъл да опитваш, гос'жа. Никой не мое да иде в Мидуич и тва е то.

Ние се вторачваме в него.

— Но защо, боже мой? — пита Джанет.

— Точно тва се мъчат да открият, гос'жа. Сега, ако идете в Ийгъл в Трейн, ша са погрижа да ви съобщат щом са разчисти пътя.

Джанет и аз се споглеждаме.

— Хм — казва тя на полицаия, — изглежда много странно, но ако сте съвсем сигурен, че не можем да минем...

— Такъв съм, гос'жа. И даже е заповед. Ша ви кажем, щом са оправи.

Ако някой искаше да протестира, нямаше смисъл това да е пред него. Човекът само си изпълняваше дълга, при това възможно най-дружелюбно.

— Много добре — съгласих се аз. — Името ми е Гейфорд, Ричард Гейфорд. Ща кажа в Ийгъл да приемат съобщението за мен в случай, че не съм там, когато пристигне.

Дръпнах колата още по-назад, докато стигнахме на главния път, и като повярвахме на думите му, че другото шосе към Мидуич също е затворено, обърнахме назад в посоката от която бяхме дошли. Когато стигнахме другата страна на Стоуч, спрях колата встрани пред една порта.

— Това — казах аз, — намирисва много странно. Да минем ли през нивите и да видим какво става?

— И държанието на полицая беше някак особено. Хайде — съгласи се Джанет и отвори своята врата.

Всичко изглеждаше още по-странно заради факта, че в Мидуич обикновено нищо не ставаше.

Джанет и аз бяхме живели в него само малко повече от година и бяхме открили, че това е неговата най-съществена черта. Наистина, ако на входовете му имаше стълбове с червени триъгълници и надписи:

мидуич

НЕ НИ БЕЗПОКОЙТЕ

те не биха изглеждали неуместни. И защо точно Мидуич трябваше да бъде избран и предпочетен пред стотици други села за необикновеното събитие на 26-и септември, май ще си остане вечна загадка.

Защото нека разгледаме простата обикновеност на мястото.

Мидуич е разположен на около тринайсет километра на запад-северозапад от Трейн. Главният път западно от Трейн минава през съседните села Стоуч и Опли и от всяко от тях второстепенен път води към Мидуич. Самото село е връх на пътен триъгълник, на който Опли и Стоуч са долните ъгли. Неговият единствен пряк път е алея, която се вие около осем километра и излиза при Хикам, на пет километра на север.

В центъра на Мидуич има триъгълна поляна, украсена от пет бряста и езерце с бяла ограда. Паметникът на войната стои в ъгъла откъм църквата, а по страните на поляната са наредени самата черква, жилището на пастора, ханът, ковачницата, пощата, магазинът на мисис Уелт и няколко селски къщи. Селцето се състои всичко от около шейсет къщи и къщички, селската община, Кайл Мейнър и Чифлика.

Черквата беше предимно в английски стил, но с нормандска западна порта и купел. Жилището на пастора бе георгианско; чифликът — викториански. Кайл Мейнър имаше тюдориански основи, с множество по-късни присадки. Къщите показваха повечето стилове,

съществували между двете Елизабети, но по-нови дори от последните две къщи на Околийския съвет бяха утилитарните крила, добавени към Чифлика, когато Военното разузнаване го взе за изследвания.

Съществуването на Мидуич никога не е било обяснено убедително. То никога не е заемало стратегическо положение, за да държи пазара, нито е било на възлов път от някакво значение. Появило се е в някакъв неизвестен момент просто, за да съществува. В Книгата на всеанглийските владения е отбелязано като селце и не е помръднало много от това, защото епохата на железниците го е отминала, както и автобусните линии и дори въздушните канали.

Доколкото е известно, то не лежи на никакви ценни минерали; нито едно началническо око не видя в него удобно място за летище или полигон за стрелба, или военно училище. Само Военното разузнаване се намеси, но преустройството на Чифлика оказа слабо въздействие върху живота на селото. Мидуич живееше — или по-скоро бе живяло и дремало върху добрата почва на идиличната незабележимост — хиляда години; и нямаше, до късната вечер на 26-и септември, никаква причина това да не продължи и през следващото хилядолетие.

Не трябва да се смята, обаче, че Мидуич въобще нямаше история. Селцето имаше своите мигове. През 1931 година то станало център на неоткрит шап. През 1916 година един заблуден цепелин хвърлил бомба, която паднала в разорана нива и за щастие не избухнала. А преди това се прочуло — е, поне в баладите, — когато Черният Нед, второкласен разбойник, бил застрелян на стъпалата на кръчмата „Коса и Камък“ от Сладура Роли Паркър, и макар че този жест на порицание май бил по-скоро от личен, отколкото от обществен характер, въпреки това бил силно възхваляван в баладите на 1768 година.

После, също така, се състояло и сензационното затваряне на съседното абатство Сейнт Акиъс и преразпределението на братята, по причини, които били предмет на периодични местни предположения, откакто станало събитието през 1493 година.

Други случки включват настаняването на конете на Кромуел в черквата и едно посещение на Уилям Уърдзуърт, който бил вдъхновен от развалините на абатството да напише един от своите най-рутинни похвални сонети.

С тези изключения, обаче, описаното време сякаш е преминавало над Мидуич без нито една вълничка.

Нито пък неговите жители — с изключение може би на някои от младите в тяхното кратко предбрачно суетене — са живели другояче. Наистина, като се изключат викарият и жена му, семейство Зельбай и Кайл Мейнър, докторът, местната медицинска сестра, ние и, разбира се, изследователите, повечето от тях са живели тук в безброй поколения с кротка непрекъснатост, която се бе превърнала в право.

През деня на 26-и септември като че ли не е имало признаци за някакво предзнаменование. Може би мисис Брант, жената на ковача, наистина е усетила следа от безпокойство при вида на девет свраки в една нива, както съобщила по-късно; и мис Огъл, пощаджийката, може да е била разтревожена предната нощ от сън с уникално огромен прилеп-вампири; но, ако е така, много е жалко, че поличбите на мисис Брант и сънищата на мис Огъл трябва да са били толкова чести, че са свели до нула тяхната предупредителна стойност. Няма нищо друго което да подсказва, че в този понеделник до късно през нощта в Мидуич е имало нещо особено. Така, както фактически се оказа, когато Джанет и аз се връщаме от Лондон. При това, на 27-и във вторник...

Ние заключихме колата, прескочихме портата и тръгнахме през стърнището, като се придържахме към живия плет. Когато той свърши, стигнахме до друго стърнище и се отправихме наляво по него, леко нагоре. Беше голяма нива с хубав жив плет в далечния край и трябваше да продължим наляво, за да намерим врата, която да прескочим. Като прекосихме наполовина пасището отзад, стигнахме най-горната част на височинката, откъдето се разкри поглед към Мидуич — през дърветата не се виждаше много от него, но забелязахме две струйки сивкав дим, които бавно се издигаха и шпилът на черквата, щръкнал над брястовете. Видях също и в средата на следващата нива четири-пет легнали крави, явно заспали.

Не съм селянин, само живея на село, но си спомням, че помислих, като се разровя в съзнанието си, че в това има нещо не съвсем наред. Кравите присядат и преживят доста често, да. Но крави, легнали и дълбоко заспали — не. Ала в момента това ми внуши само смътно усещане за нещо неистинско. Продължихме напред.

Прескочихме оградата на полето, където бяха кравите, и се отправихме по него.

Един глас ни извика, далече наляво. Огледах се и различих облечена в светлокафяво фигура, в средата на следващото поле. Тя викаше нещо неразбираемо, но начинът, по който размахваше тоягата си към нас, беше несъмнено знак да се връщаме. Спрях.

— О, хайде, Ричард, той е на километри оттук — каза Джанет нетърпеливо и побягна напред.

Аз още се колебаех, загледан във фигурата, която сега размахваше тоягата си по-енергично от всякога, и крещеше по-силно, но не по-разбираемо. Реших да последвам Джанет. Тя беше може би на двайсетина метра пред мен, и тогава, точно когато тръгнах, тя залитна, рухна без звук и остана да лежи неподвижно...

Замръзнах на място. Беше неволно. Ако тя бе паднала с усукан глезен или просто се бе спънала, трябваше само да изтичам при нея. Но тя падна толкова внезапно и така завършено, че аз идиотски си помислих да не е застреляна.

Спирането беше само моментно. След това отново продължих. Смътно долавях мъжа далеч отляво, който още викаше, но се занимавах с него. Бързах към нея...

Но не стигнах.

Изгубих съзнание толкова пълно, че дори не видях приближаващата земя, която ме удари.

ГЛАВА ВТОРА

В МИДУИЧ ВСИЧКО Е СПОКОЙНО

Както казах, на 26-и всичко бе спокойно в Мидуич. Проведох обширно проучване и мога да ви кажа практически къде е бил всеки и какво са правили тази вечер.

В „Коса и камък“, например, забавлявали своите редовни клиенти, които били в обичайното количество. Някои от младите жители на селото отишли на кино в Трейн — повечето бяха ходили там и предишния понеделник. В пощата мис Огъл плетяла пред своето комутаторно табло и смятала както обикновено, че живите човешки разговори са по-интересни от телеграмите. Мистър Трапър, който бе поработвал като градинар, преди да спечели нещо невероятно при едно футболно залагане, бил в лошо настроение поради трофейния си цветен телевизор, който пак се повредил в червената област, и го ругаел с език, който вече бил отпратил жена му в леглото. Една-две от новите лаборатории, пристроени към Чифлика, още светели, но в това нямаше нищо необикновено. Беше обичайно изследователите да извършват своите тайнствени занимания до късно през нощта.

Но въпреки че всичко беше толкова нормално, дори най-обикновено, изглеждащият ден за някого е специален. Например, както вече казах, това беше моят рожден ден, така че случайно нашата къща бе заключена и тъмна. А нагоре, в Кайл Мейнър, също случайно това се оказа денят, в който мис Ферълин Зельбай разясни на мистър Алън Хюз (временно втори лейтенант), че на практика за един годеж са необходими повече от двама и ще бъде дружелюбен жест да кажат на баща ѝ за това.

Алън, след известно колебание и възражения, позволи да бъде придуман да отиде в кабинета на Гордън Зельбай, за да го запознае със ситуацията.

Той намери господаря на Кайл Мейнър удобно изтегнат в голям фотьойл и бялата му глава прислонена до дясната облегалка на стола, така че на пръв поглед изглеждаше приспан от превъзходно

възпроизвежданата музика, която заливаше стаята. Без да говори или да отвори очите си, обаче, той разпръсна това впечатление, като посочи с лявата си ръка друг фотьойл, а после сложи пръст на устните си за тишина.

Алън на пръсти отиде до посочения стол и седна. След това последва пауза, през която всички фрази, които бе приготвил на върха на езика си, потънаха обратно някъде към основата му и през следващите десетина минути той се зае с оглеждане на стаята.

Едната стена беше покрита от тавана до пода с книги, които се прекъсваха само за да направят място за вратата, през която бе влязъл. Още книги в по-ниски шкафове обкръжаваха по-голямата част от стаята, като се спираха тук-там да отворят място на френските прозорци, на камината, в която блещукаше приятен, макар и не съвсем нужен огън, и на автоматичния грамофон. Един от шкафите със стъклена витрина беше посветен на трудовете на Зельбай в многобройни издания и езици, с място на долната лавица за още.

Над този шкаф висеше нарисувана с червен тебешир скица на хубав млад човек, който би могъл, някъде след четирийсет години, все още да бъде видян в Гордън Зельбай. На друг шкаф мощен бронз съобщаваше за впечатлението, което той бе направил на Епстайн около двайсет и пет години по-късно. Няколко подписани портрета на знаменити личности висяха тук-там по стените.

Мястото над и около камината беше запазено за други домашни спомени. Заедно с портретите на бащата и майката на Гордън Зельбай, брат му и двете му сестри, висеше подобие на Ферълин и нейната майка, мисис Зельбай Номер Едно.

Портрет на Анджеला, настоящата мисис Гордън Зельбай, стоеше над централната мебел и фокуса на стаята — голямото, покрито с кожа бюро, където бяха написани Трудовете.

Напомнянето за Трудовете накара Алън да се запита, дали не би могъл да намери по-подходящо време за посещението си, защото нов Труд беше в процес на зараждане. Това бе демонстрирано от известна разсеяност на мистър Зельбай в момента.

— Винаги става така, когато ферментира — бе му обяснила Ферълин. — Част от него сякаш се губи. Той излиза на дълги разходки, не може да разбере къде е и се обажда вкъщи, за да го приберат; и така нататък. Малко е трудно за понасяне, докато трае, но всичко се оправя

отново, когато най-после започне да пише книгата. Докато продължава, трябва просто да бъдем твърди с него и да следим да си изяжда яденето и прочие.

Въобще стаята с удобните си столове, подходящото осветление и дебелия килим, порази Алън като практически резултат от възгледите на собственика си за уравновесения живот. Той си спомни, че в „Докато ни има“ — единственият от Трудовете, който досега бе прочел — Зельбай третираше аскетизма и презадоволяването като еднакви доказателства за неприспособяване. Това бе интересна, но, смяташе той, мрачна книга. Според него авторът ѝ не придаваше нужната тежест на факта, че младото поколение бе по-динамично и доста по-проницателно от това, което го бе предшествовало...

Най-после музиката завърши с изящен поклон и престана. Зельбай спря апарата с едно копче на страничната облегалка на своя фотьойл, отвори очи и погледна Алън.

— Надявам се, че нямате нищо против — извини се домакинът. — На човек му се струва, че щом Бах е започнал своя мотив, трябва да му се позволи да го завърши. Освен това — прибави той, като хвърли поглед към грамофона, — още ни липсва кодекс за отношение към тези новости. Нима изкуството на музиката заслужава по-малко уважение, само защото той не присъства лично? Кое е коректното? Аз да се съобразявам с вас, вие да се съобразявате с мен, или двамата с вас да се съобразяваме с гения, та дори и да е косвено? Никой не може да ни каже. Никога няма да узнаем. Ние май не сме добри във включването на новостите в нашия светски живот, нали? Светът на книгите по етикет се разпадна на части в края на миналия век и оттогава не е имало етичен кодекс, който да ни каже как да се отнасяме с нещата, изобретени след това. Няма дори правила, които един индивид би могъл да наруши, което само по себе си е поредно взривяване на свободата. Доста жалко, не мислите ли?.

— Тъъ, да — каза Алън. — Аз, тъъ...

— Така че, запомнете — продължи мистър Зельбай. — Мъничко е демоден даже да се забелязва съществуването на проблема. Истинският плод на този век малко се интересува от създаването на търпими отношения с новостите. Той просто алчно ги награвва, щом се появят. Само когато се срещне с нещо наистина голямо, той изобщо осъзнава някой социален проблем и тогава, вместо да отстъпи, започва

да дрънка за невъзможни начини да се излезе от положението — да не се изобретява, да се оказва натиск — както е с въпроса за Бомбата.

— Тъъ, да, предполагам, че е така. Това, което аз...

Мистър Зелъбай отбеляза липсата на жар в отговора.

— Когато човек е млад — каза той разбиращо, — необичайният, нерегулиран, ден за ден начин на живот има романтичен аспект. Но това, трябва да се съгласите, не са насоките, в които е редно да се отправя един сложен свят. За щастие, ние на Запад все още запазваме скелета на нашата етика, но има признаци, че за старите кости се оказва трудно да носят уверено тежестта на новите знания, не мислите ли?

Алън пое въздух. Спомени за предишно заплитане в паяжината на проповедите на Зелъбай го тласнаха към директно решение.

— Всъщност, сър, исках да ви видя по съвсем друг въпрос — заяви той.

Когато Зелъбай забелязваше прекъсване на своите размишления на глас, беше свикнал да приема кротко повечето от тях. Сега отложи по-нататъшното разглеждане на етическия скелет, за да се осведоми:

— Но, разбира се, драги мой. Непременно. Какъв е той?

— Той е... ами, отнася се за Ферълин, сър.

— Ферълин? О, да. Боя се, че тя замина за ден-два в Лондон да види майка си. Ще се върне утре.

— Тъъ... Тя се върна днес, мистър Зелъбай.

— Наистина ли? — възкликна Зелъбай. Смяташе въпроса за приключен. — Да, напълно сте прав. Тя беше тук на вечеря. И двамата бяхте — добави той с триумф.

— Да — каза Алън, вчепкал се решително в своя шанс и запердаши напред със съобщението си, съзнавайки печално, че камък върху камък не бе останал от пригответените му фрази, но все пак се справи някакси. Зелъбай слушаше търпеливо, докато Алън най-последно залитна към заключение с думите: — Така че се надявам, сър, че няма да възразите да бъдем официално сгодени — и при това очите му леко се разшириха.

— Драги мой, вие надценявате моето положение. Ферълин е разумно момиче и не изпитвам каквото и да е съмнение, че до сега тя и нейната майка знаят всичко за вас и са стигнали заедно до добре обмислено решение.

— Но аз никога не съм и виждал мисис Холдър — възрази Алън.

— Ако бяхте я виждали, щяхте да имате по-добра представа за положението. Джейн е голяма организаторка — каза му мистър Зелъбай, като благосклонно гледаше една от снимките на камината. Той стана. — Е, добре, вие изпълнихте своята роля твърде похвално. Значи и аз трябва да се държа така, както Ферълин би сметнала за подходящо. Бихте ли се погрижили да съберете компанията, докато извадя бутилката?

След няколко минути с жена си, дъщеря си и бъдещия си зет, струпани край него, той вдигна чаша.

— Нека прием сега — обяви Зелъбай, — за съединяването на две нежни души. Вярно е, че институцията на брака, както е обявена от църквата и държавата, изразява едно подтискащо механистично отношение към партньорството — всъщност, нещо като Ноев ковчег. Човешкият дух, обаче, е твърд и доста често се случва любовта да оцелее в това грубо институционно пренебрежение. Нека се надяваме, следователно...

— Татко — прекъсна го Ферълин, — минава десет, а Алън трябва да се върне навреме в лагера, иначе ще бъде разжалван или нещо такова. Трябва да кажеш само „пожелавам ви дълъг живот и щастие“.

— О — изненада се мистър Зелъбай. — Сигурна ли си, че това е достатъчно? Изглежда твърде кратко. Обаче ако го смяташ за подходящо, казвам го, скъпа. Казвам го от все сърце.

И го каза.

Алън остави празната си чаша.

— Страхувам се, че Ферълин е права, сър. Вече трябва да тръгвам — рече той.

Зелъбай кимна съчувствено.

— Сигурно е уморително време за теб. Още колко ще те държат?

Алън каза, че се надява да се освободи от армията след три месеца. Зелъбай отново кимна.

— Надявам се, че преживяното там ще се окаже ценно. Понякога съжалявам, че на мен самия ми липсва. Прекалено млад за едната война, вързан за бюро във Военното разузнаване по време на следващата. Нещо по-активно би било за предпочитане. Е, лека нощ, драги мой. Това е... — той се спря, връхлетян от внезапна мисъл. —

Драги мой, знам, че всички те наричаме Алън, но май не ми е известно другото ти име. Може би трябва да оправим това.

Алън му го каза и те отново си стиснаха ръцете.

Когато излязоха с Ферълин в коридора, той видя часовника.

— Господи, трябва да побързам. Ще се видим утре, мила. Шест часа. Лека нощ, сладурче.

Те пламенно, но набързо се целунаха на прага и Алън хукна надолу по стълбите. Вмъкна се в малката червена кола, паркирана на алеята, моторът запали и изрева. Той махна за последен път и с гейзер от камъчета под задните гуми излетя напред.

Ферълин гледаше как стоповете мъждукат и изчезват. Тя се вслушваше, докато първоначалният рев се превърна в далечно бръмчене и затвори входната врата. По пътя си обратно към кабинета забеляза, че часовникът показваше десет и петнайсет.

Тогава, в десет и петнайсет, в Мидуич все още нямаше нищо необичайно.

Със заминаването на колата на Алън спокойствието отново се установи над общността, която в общи линии бе заета с приключването на безметежен ден в очакване на едно не по-малко безметежно утро.

Много от прозорците на къщите още хвърляха жълти лъчи в меката вечер, където блещукаха във влагата на дъжда, превалял преди това. Приливите на гласове и смях, които от време навреме заливаха селцето, не бяха местни. От няколко дни насам те произлизаха от добре ръководената публика на едно отдалечено на километри заведение и образуваха просто фон, на който повечето от селото се приготвяха за сън. Много от твърде младите и твърде старите вече бяха ходили там, и съпругите сега пълнеха шишетата си с топла вода^[1].

Последните посетители, които се кандардисваха да си отидат от кръчмата „Коса и камък“, поспираха за няколко минути, за да свикнат с тъмнината и тръгнат по пътя си, и към десет и петнайсет всички освен един Алфред Уейт и някой си Хари Кранхарт, които бяха заети в спор за торовете, бяха пристигнали в домовете си.

Предстоеше само още едно от събитията на деня — минаването на автобуса, който щеше да върне най-смелите духом от тяхната вечер в Трейн. Когато и това приключеше, Мидуич можеше най-после да се приготви за сън.

В жилището на свещеника в десет и петнайсет мис Поли Ръштън си мислеше, че ако си бе легнала преди половин час, щеше да се наслаждава на книгата, която сега лежеше изоставена на коленете ѝ, и колко по-приятно би било това, отколкото да слуша настоящото състезание между чичо си и леля си. Защото от едната страна на стаята чичо Хюбърт, преподобният Хюбърт Лийбъди, се опитваше да слуша по трета програма беседа върху дософокловата концепция за Едиповия комплекс, докато от другата жена му, леля Дора, говореше по телефона. Мистър Лийбъди, решил, че обучението не бива да бъде удавено от празни приказки, вече бе увеличил силата на звука с две степени и все още имаше още четирийсет и пет градуса от обиколката на копчето в резерв. Той не би могъл да бъде упрекван, че и през ум не му минаваше да си помисли, че поразяващото го като особено безсмислено женско дърдорене, би могло да се окаже важно. Нито пък някой друг би си помислил.

Разговорът беше с Южен Кенсингтън, Лондон, където някаква мисис Клюи търсеше подкрепа от своята доживотна приятелка мисис Лийбъди. В десет и шестнайсет тя бе стигнала до същината на въпроса.

— Сега ми кажи, Дора — и не забравяй, че искам твоето честно мнение: Мислиш ли, че в случая на Кати трябва да бъде бял атлас или бял брокат?

Мисис Лийбъди се запъна. Положително това беше въпрос, където думата „честно“ беше относителна, и бе много неделикатно от нейна страна, меко казано, да построи своя въпрос без всякакви доловими отклонения. Вероятно атлас, мислеше мисис Лийбъди, но се двоумеше дали да рискува такова дългогодишно приятелство заради едно предположение. Тя се опита да изклинчи.

— Разбира се, за една много млада булка... но пък човек не може да нарече Кати чак пък много млада булка, може би...

— Не е много млада — съгласи се мисис Клюи и зачака.

Мисис Лийбъди пустосваше настойчивостта на приятелката си, а също и радиопрограмата на мъжа си, които правеха мисленето и финеса трудни.

— Е — каза тя най-после, — и двата са прелестни, разбира се, но за Кати мисля, че наистина...

На което място гласът ѝ внезапно спря...

Далече в Южен Кенсингтън мисис Клюи нетърпеливо раздруса слушалката и си погледна часовника. След това избра нула.

— Искам да се оплача — каза тя. — Току-що бях прекъсната по средата на извънредно важен разговор.

Телефонистът ѝ каза, че ще се опита да я свърже отново. След няколко минути се призна за победен.

— Изключително неефикасни сте — каза мисис Клюи. — Ще подам писмено оплакване. Отказвам да платя дори за минута над истинския разговор — всъщност, не виждам защо изобщо да плащам при дадените обстоятелства. Прекъснаха ни точно в десет и седемнайсет.

Мъжът в централата ѝ отговори с официална тактичност и си отбеляза времето за справка — 22 ч. 17 м. на 26-и септ...

[1] Намек за прочутата книга на Джордж Майкс „Как да бъдеш чужденец“, в която се казва, че докато хората на континента се занимават със секс, англичаните го заместват с бутилка топла вода — бел.пр. ↑

ГЛАВА ТРЕТА

МИДУИЧ СИ ПОЧИВА

След десет и седемнайсет тази вечер информацията за Мидуич става епизодична. Телефоните му замлъкват. Автобусът, който е трябвало да мине през него, не успява да стигне до Стоуч, и камион, тръгнал да търси автобуса, не се връща. Съобщение от Кралските въздушни сили се получава в Трейн за някакъв неидентифициран летящ обект, не, повтаряме, не служебна машина, уловена от радар в района на Мидуич, вероятно осъществяващ принудително кацане. Някой в Опли съобщава за пожар в къща в Мидуич, за който очевидно нищо не е направено. Уредът за повикване при пожар в Трейн е изключен и след това не е предавал никакви съобщения. Полицията в Трейн изпраща кола да открие какво е станало с противопожарната инсталация и колата също тихомълком изчезва. Опли съобщава за втори пожар и пак, след като явно нищо не е направено, позвъняват на полицаия Гоби от Стоуч и го изпращат с велосипеда му в Мидуич; и за него повече нищо не се чува...

Зората на 27-и е нещо като мърляви парцали, накиснати в помия, със сивкава светлина, процеждаща се между тях. Въпреки това в Опли и Стоуч петлите кукуригат, с другите птици го посрещат по мелодичен начин. В Мидуич, обаче, никакви птици не пеят.

В Опли и Стоуч, както и на други места, скоро към будилниците започват да се протягат ръце, за да ги накарат да млъкнат, но в Мидуич те си звънят, докато се изтощат.

В другите села хора със сънливи очи напускат къщите си и срещат колегите си на работа със сънливо „добро утро“; в Мидуич никой никого не посреща.

Защото Мидуич лежи в транс...

Докато останалият свят започва да изпълва деня с глъчка, Мидуич спи... Неговите мъже и жени, неговите коне, крави и овци, неговите прасета, кокошки, чучулиги, къртици и мишки лежат неподвижно. Над Мидуич има дупка с тишина, нарушавана само от

шумоленето на листата, звъна на черковната камбана и бълбукането на Опъл, когато се хлъзга над бента зад мелницата...

И докато зората беше още слабо, хилаво нещо, един маслинозелен камион, на който едва се различаваха думите „Пощи и телефони“, потегли от Трейн, с цел да възстанови връзката на Мидуич с останалия свят.

В Стоуч той се спря пред една селска телефонна кабина, за да провери дали Мидуич вече не показва признаци на живот. Не показваше. Той бе все още така дълбоко изолиран, както беше след 22 ч. и 17 м. Камионът тръгна отново и задрънча нататък към несигурно настъпващата дневна светлина.

— Кор! — каза телефонистът на придружаващия го шофьор. — Кор! Оная никаквица мис Огъл ша си докара бая яд от Нейно Величество, заради тва селце.

— Не разбирам — оплака се шофьорът. — Ако ма беше попитал, щях да ти кажа, че дъртата мома винаги слуша, кога някой е на телефона, деня и нощя. Само са ежи — добави той неопределено.

Малко след Стоуч камионът рязко зави надясно и заподскача по страничния път към Мидуич около половин километър. След това заобиколи един ъгъл за да се изправи пред ситуация, която изискваше цялото присъствие на духа на шофьора.

Той внезапно видя пожарна кола, почти преобърнатата в канавката, и черен микробус, който наполовина се бе изкатерил по насипа от другата страна на няколко метра по-нататък, с мъж и велосипед, надвиснали над канавката зад него.

Рязко спря и се опита със зиг-зиг да избегне двете коли, но преди да го направи, собственият му камион налетя на тясната тревна ивица на банкетата, подскочи още няколко метра и спря, забивайки се странично в оградата.

След половин час първият автобус за деня, движещ се с лекомислена скорост, тъй като никога нямаше пътници, докато не вземеше децата от Мидуич за училището в Опли, изтрополя покрай същия ъгъл, за да се заклеци плътно в пространството между пожарната кола и камиона и така напълно да блокира пътя.

По другия път за Мидуич — този, който го свързваше с Опли — подобно гмеж от коли на пръв поглед създаваше впечатлението, че шосето през нощта се бе превърнало в бунище. От тази страна

пощенският камион беше първият, който успя да спре, без да се наниже в тях.

Един от неговите обитатели излезе и закрачи напред, за да изследва безпорядъка. Тъкмо приближаваше задницата на пътническия автобус, когато без всякакво предупреждение бавно се сгъна и падна на земята. Челюстта на шофьора увисна и той се ококори. След това, като погледна над падналия си придружител, видя главите на няколко пътници от автобуса, всичките напълно неподвижни. Той припряно даде заден ход, обърна и полетя към Опли и най-близкия телефон.

Междувременно подобно състояние на нещата откъм Стоуч бе установено от шофьора на пакарски камион и след двацет минути почти идентични действия бяха предприети от двата подстъпа към Мидуич. Долетяха линейки с вид на нещо като механизирани благородни рицари. Задните им врати се отвориха. Появиха се униформени мъже, които закопчаваха престилките си и пестеливо стискаха въгленчетата на полуизпушените си цигари. Те огледаха купчините по разбиращ, вдъхващ доверие начин, разгънаха носилките и се приготвиха да тръгнат напред.

На пътя от Опли двамата водещи носачи компетентно се приближиха до пощаджията, но щом първият се изравни с тялото, клюмна, провисна и се просна върху краката на последния пострадал. Вторият носач се опули. От оживените разговори зад него ушите му доловиха думата „Газ!“, той пусна носилката, сякаш дръжките ѝ се бяха нагорещили и бързо закрачи назад.

Настъпи пауза за консултации. Тогава шофьорът на линейката издаде присъда, като клатеше глава.

— Тази работа не е за нас — каза той с вид на човек, който си спомня полезно съюзническо решение. — Мяза ми повече като за баламите от пожарната, бих рекъл.

— На войската, смятам — добави носачът. — Тук трябва газове маски, а не само противодимни.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ОПЕРАЦИЯ МИДУИЧ

Приблизително по времето, когато Джанет и аз приближавахме до Трейн, лейтенант Алън Хюз стоеше до главния пожарникар Норис на пътя за Опли. Те гледаха как един пожарникар закачи падналия санитар с дълга кука. Щом куката се закрепил, започна да го тегли. Тялото беше извлечено на около метър и половина по настилката, и тогава рязко седна и изруга.

На Алън му се стори, че никога не е чувал по-хубав език. Острото безпокойство, с което бе пристигнал на местопроизшествието, се уталожи от откритието, че жертвите на каквото беше там, тихо, но съвсем определено дишаха, както си лежах. Сега беше установено, че поне една от тях не показваше видими вредни последици от пребиваването в такова състояние цели деветдесет минути.

— Чудесно — каза Алън. — Щом той е добре, значи и другите може да са в ред — макар че това ни най-малко не ни доближава до знанието какво става.

Следващият, който трябваше да бъде закачен и издърпан, беше пощаджията. Той бе стоял там малко повече от санитаря, но неговото възстановяване беше точно толкова спонтанно и задоволително.

— Границата май е съвсем рязка... и постоянна — добави Алън. — Кой е чувал за идеално неподвижен газ — при това, когато духа лек вятър? Просто е лишено от смисъл.

— Не може да бъде и нещо, накапано по земята, което се изпарява — отбеляза главният пожарникар. — Сякаш ги удряше като с чук. Никога не съм чувал за такива капки, а ти?

Алън поклати глава.

— Освен това — съгласи се той, — всичко наистина летливо щеше да се е изчистило досега. Нещо повече, нямаше да е хванало автобуса и останалите. Автобусът трябваше да пристигне в Мидуич в десет и двамайсет и пет, а аз самият минах по тази част от пътя само няколко минути преди това. Тогава там нямаше нищо нередно.

Всъщност, това трябва да е автобусът, който срещнах точно когато влизах в Опли.

— Питам се докъде ли се простира? — размишляваше главният пожарникар. — Трябва да е доста нашироко, иначе щяхме да виждаме неща, опитващи се да дойдат от онази страна.

Те продължаваха да се взират объркано към Мидуич. Зад колите пътят продължаваше с чиста, невинно изглеждаща, леко блестяща повърхност до следващия завой. Точно като всеки друг път, почти изсъхнал след дъжд. Сега, когато утринната мъглица се бе вдигнала, можеше да се види камбанарията на мидуичката църква, стърчаща над оградите. Ако се отхвърлеше най-близкият преден план, гледката беше самото отрицание на мистериозността.

Пожарникарят, подпомаган от отряда на Алън, продължаваше да изтегля най-близките тела. Тяхното преживяване видимо нямаше никакви последствия върху жертвите. Всеки един при изваждането му на чисто седяше пъргаво и подкрепяше очевидната истина, че няма нужда от помощта на хората с линейката.

Следващата задача беше да се махне от пътя един обърнат трактор, така че по-далечните коли и техните пътници да могат да бъдат измъкнати.

Алън остави своя сержант и главния пожарникар да ръководят работите и се прехвърли над близката ограда. Полската пътека зад нея изкачваше малка височинка, откъдето се откриваше по-добър обзор към терена на Мидуич. Оттам можеше да види няколко покрива, сред тях и този на Кайл Мейнър и Чифлика, също и най-горните камъни от развалините на абатството и два облака сив дим. Мирна сцена. Но още няколко метра доведоха погледа му до място, където се виждаха четири овце, легнали неподвижно сред една нива. Гледката го смути — не защото си помисли, че нещо наистина лошо е могло да се случи с овцете, а защото показваше, че бариерната зона беше по-голяма, отколкото се бе надявал. Той внимателно разгледа животните и пейзажа зад тях и забеляза по-нататък две крави, легнали на една страна. Гледа ги минута-две, за да се увери, че не помръдваха, обърна се и закрачи замислено назад към пътя.

— Сержант Декър — повика той.

Сержантът дойде и козирува.

— Сержант — каза Алън, — искам да ми намерите канарче. В клетка, разбира се.

Сержантът замига.

— Ъъ, канарче ли, сър? — попита той неспокойно.

— Е, предполагам, че и папагалче ще свърши работа. Все трябва да има някое в Опли. По-добре вземи джипа. Кажи на собственика, че ще получи компенсация, ако трябва.

— Аз... ъъ...

— Оправяй се, сержант. Искам тази птица веднага, щом успееш да я намериш.

— Много добре, сър. Ъъ... канарче — добави сержантът, за да се увери.

— Да — повтори Алън.

Разбрах, че се плъзгам по земята с лице надолу. Много странно. В един момент бързах към Джанет, после, без никакъв промеждутък, това...

Движението спря. Седнах и се намерих заобиколен от сбирщина хора. Имаше пожарникар, зает с освобождаването на убийствено изглеждаща кука от дрехите ми. Мъж от „Бърза помощ Сейнт Джон“, който ме разглеждаше с професионално надяващо се око. Много млад редник, понесъл кофа с вар, друг, който държеше карта, и не по-стар ефрейтор, въоръжен с птичи кафез, закачен на края на дълъг прът. Също и ненатоварен офицер. В добавка към тази донякъде сюрреалистична колекция беше и Джанет, още лежаща там, където бе паднала. Изправих се на крака точно когато пожарникарят, който бе освободил куката, я протегна към нея и я закачи за колана на шлифера й. Започна да дърпа и, естествено, коланът се скъса, така че той я прехвърли през нея и започна да я търкаля към нас. След второто преобръщане тя седна, раздърпана и възмутена.

— Добре ли се чувствате, мистър Гейфорд? — попита глас зад мен.

Обърнах се и познах офицера Алън Хюз, когото бяхме срещали два-три пъти у Зелъбай.

— Да — отговорих аз. — Но какво става тук?

Той пропусна това за момента и помогна на Джанет да стане на крака. После се обърна към ефрейтора.

— По-добре да сляза на пътя. Хайде, вие продължавайте, ефрейтор.

— Да, сър — отвърна ефрейторът.

Той наведе пръта и колебливо придвижи напред още висящия на края му кафез. Птичката падна от пръчката си и легна на покритото с пясък дъно на клетката. Ефрейторът издърпа кафеза. Птичката изцвърча с леко възмущение и подскочи обратно на пръчката си. Един от наблюдаващите редници пристъпи напред и мацна малко вар върху тревата, а другият отбеляза нещо на картата си. След това групата се придвижи на около десетина метра и повтори изпълнението.

Този път Джанет беше тази, която запита какво става, за Бога. Альн обясни, доколкото знаеше и добави:

— Очевидно няма никаква възможност да се стигне до селото, докато трае това. Най-доброто, което можете да направите, е да отидете в Трейн и да чакате там, докато всичко се изясни.

Ние погледнахме към групата на ефрейтора тъкмо навреме, за да видим как птичката отново пада от пръчката си, след това огледахме и невинните поля на Мидуич. Според опита ни, нямаше изгледи за полезна алтернатива. Джанет кимна. Така че благодарихме на младия Хюз и след малко се разделихме с него, за да се отправим към колата си.

В „Ийгъл“ Джанет настоя да си запазим стая за през нощта... и после се качи в нея, за всеки случай... Мен ме теглеше към бара.

Заведението беше неочаквано пълно по обяд и то почти изцяло с пришълци. Повечето от тях разговаряха малко театрално на групички или по двойки, макар че някои хора пиеха поотделно и замислено. Пробих си път към бара с известни затруднения и когато се измъквах обратно, един глас до рамото ми каза:

— За Бога, какво правиш в тая дупка, Ричард?

Гласът беше познат, а също, когато погледнах, и лицето, макар че ми отне секунда-две да го наместя — трябваше не само да се отстрани воала на годините, а и да се нахлузи войнишко кепе на мястото на сегашната шапка от туид. Но когато направих това, бях очарован.

— Мой скъпи Бърнард! — възкликнах аз. — Това е чудесно! Ела да се измъкнем от тая тълпа. — Хванах го под ръка и го изведох във фойето.

Видът му ме накара отново да се почувствам млад, върна ме на плажовете, в Ардените, Райхсвалд и Рейн. Беше хубава среща. Изпратих сервитъора за още пиене. Отне ни около половин час да уталожим първите изблици, но тогава той ми напомни:

— Не отговори на първия ми въпрос — гледаше ме внимателно.
— Нямах никаква представа, че се интересуваш от такива неща.

— Какви неща? — попитах аз.

Той леко повдигна глава към бара.

— Пресата — обясни Бърнард.

— О, тя ли е! Чудех се какво е това нашествие.

Една вежда леко се спусна.

— Е, ако не си част от нея, какъв си? — попита той.

— Просто живея по тези места — казах му аз.

В този момент във фоайето дойде Джанет и ѝ го представих.

— Скъпа Джанет, това е Бърнард Уесткот. Той беше капитан Уесткот, когато бяхме заедно, но знам, че е станал майор, а сега...?

— Полковник — призна Бърнард и я поздрави омайващо.

— Толкова се радвам — усмихна му се Джанет. — Слушала съм много за вас. Знам, че често се казва така, но този път е истина.

Тя го покани да обядва с нас, но Бърнард заяви, че има да върши работа, а и без това е закъснял. Съжалението в тона му беше достатъчно искрено, за да я накара да каже:

— Тогава на вечеря? Вкъщи, ако успеем да отидем там, или тук, ако още сме заточени?

— Вкъщи? — запита Бърнард.

— В Мидуич — обясни тя. — На около дванайсет километра.

Поведението на Бърнард леко се промени.

— Вие живеете в Мидуич? — попита той, като гледаше ту нея, ту мен. — Отдавна ли сте там?

— Около година вече — отговорих аз. — Сега трябваше да сме си вкъщи, но... — Обясних как заседнахме в „Ийгъл“.

Той остана замислен известно време след като свърших, после взе решение. Обърна се към Джанет.

— Мисис Гейфорд, питам се дали бихте ме извинили, ако трябва да взема съпруга ви със себе си? Точно тази афера с Мидуич ме доведе тук. Мисля, че той би могъл да ни помогне, ако желае.

— Да откриете какво става, искате да кажете?

— Е, да кажем във връзка с това. Ти какво мислиш? — добави той към мен.

— Ако мога, разбира се. Макар че не виждам... Кои са тези ние? — попитах аз.

— Ще ти обясня по пътя — отвърна той. — Всъщност, трябваше да бъда там преди един час. Не бих го измъкнал така, ако не беше важно, мисис Гейфорд. Вие тук ще се оправите ли сама?

Джанет го увери, че „Ийгъл“ е безопасно място и станахме.

— Само едно нещо — добави той, преди да тръгнем. — Не позволявайте на никой от тези хора в бара да ви досажда. Изхвърлете ги, ако опитат. Те са малко раздразнителни, откакто разбраха, че техните редактори няма да докоснат тази мидуичка афера. Нито дума на никого от тях. Ще ви кажа повече за това по-късно.

— Много добре. Възбудена, но мълчалива. Такава ще бъда — съгласи се Джанет и ние излязохме.

Главната квартира беше установена малко зад засегнатото пространство на пътя от Опли. Пред полицията Бърнард извади паспорт, който му спечели козируване от дежурния полицай, и минахме без по-нататъшни трудности. Един много млад носител на три звездички, който седеше нещастен в палатка, грейна при нашето пристигане и реши, че тъй като полковник Лачър е навън по проверка, негов дълг е да ни въведе в картината.

Изглежда птичките в кафези вече бяха свършили своята работа и бяха върнати на техните предани и неохотно служещи на обществото собственици.

— Вероятно ще имаме протести от Кралското дружество за защита на животните, както и претенции за вреди, ако пипнат круп или нещо такова — каза капитанът, — но резултатът е налице.

И той извади едромащабна карта, показваща свършен кръг с диаметър около три километра, с черквата на Мидуич, разположена малко на юг и леко на изток от центъра му.

— Ето това е то — обясни той. — И доколкото можем да кажем е кръг, а не просто пояс. Установихме наблюдателен пост на кулата на черквата в Опли и в района не е наблюдавано никакво движение. Двама мъже лежат на пътя пред кръчмата и също не са помръднали. Но по въпроса какво е това, не сме отишли много далеч. Установихме, че е статично, невидимо, без мирис, не се регистрира с радар, не

образува ехо на звук, действа незабавно и на най-дребните животни, птици, земноводни и насекоми, и явно няма последствие — поне не пряко, макар че естествено хората в автобуса и другите, които са били вътре известно време, се чувстват поразбутани след престоя. Но това е почти всичко, което знаем. Откровено казано, що се отнася до същността му, още не сме я разгадали.

Бърнард му зададе няколко въпроса, които хвърлиха още малко светлина и след това се отправихме да търсим полковник Лачър. Намерихме го след малко в компанията на по-стар мъж, който се оказва главният полицаи на Уиншър. И двамата, с няколко по-дребни светила около тях, стояха на малка височинка и гледаха терена. Групирането им напомняше гравюра от осемнайсети век на генерали, наблюдаващи битка, която не се развива много добре, само че тук нямаше никакво видимо сражение. Бърнард представи себе си и мен. Полковникът го изгледа съсредоточено.

— А! — каза той. — А, да. Вие сте човекът, който ми каза по телефона, че не бива да се вдига шум.

Преди Бърнард да успее да отговори, се намеси главният полицаи.

— Да не се вдига шум! Ама как да не се вдига шум? Трикилометров кръг от страната е напълно покрит от това нещо, а вие искате да не се вдига шум!

— Такива са инструкциите — отговори Бърнард. — Сигурността...

— Но как, по дяволите, си мислят те...

Полковник Лачър се намеси, като го изпревари.

— Направихме всичко възможно да го представим като внезапни тактически маневри. Малко тъничко, но нещо казахме. Трябваше да кажем нещо. Лошото е, че доколкото знаем, това може да е някоя наша джунджурийка, която се е повредила. Сега има толкова голяма секретност, че никой нищо не знае. Не знаем какво има съседът; не знаем дори какво може да ни се наложи да използваме ние самите. Всички тези учени господа от задните стаи разрушават професията. Не можеш да си в крак с нещо, което не знаеш. Войниклъкът скоро ще бъде само магьосници и жици.

— Осведомителните агенции вече са по петите ни — измърмори главният полицаи. — Отклонихме някои от тях. Но знаете какви са.

Ще душат наоколо, ще си пъхат носовете и ще трябва да бъдат избутвани. А как ще ги накараме да мълчат?

— За това поне няма нужда чак толкова да се тревожим. Вече имаше съвет във Вътрешното министерство по въпроса. Много са ядосани. Но мисля, че ще удържим положението. Всъщност, зависи дали ще се окаже, че в него има достатъчно сензация, за да си струва труда.

— Хм — каза полковникът, като отново погледна сънливата сцена. — А аз предполагам, че ще зависи от това дали от гледна точка на един вестник спящата красавица би била сензация или досада.

Доста разнообразен асортимент от хора се завъртя наоколо през следващите час-два, всички явно представляващи интересите на различни отдели — граждански и военни. Беше издигната една по-голяма палатка до пътя за Опли и в 16 ч. и 30 м. в нея бе свикана конференция. Полковник Лачър я откри с обзор на положението. Това не му отне много време. Тъкмо когато приключваше, пристигна един полковник от авиацията. Той влезе с неприязнен вид и шляпна голяма снимка на масата пред полковника.

— Ето ви я, джентълмени — заговори той мрачно. — Тази снимка струва двама добри мъже и един добър самолет, и имаме късмет, че не загубихме още един. Надявам се, че си е струвало.

Ние се струпахме наоколо да разгледаме снимката и да я сравним с картата.

— Какво е това? — попита един майор от разузнаването и посочи.

Предметът, който показва, беше бледо овално очертание с форма, ако се съди по сенките, доста подобна на обърната лъжица без дръжка. Шефът на полицията се наведе, като се вгледа по-отблизо.

— Не мога да си представя — призна той. — Прилича на някакво необикновено здание, само че не може да бъде. Минах покрай развалините на абатството преди по-малко от седмица и там нямаше и следа от такова нещо. Освен това то е собственост на Асоциацията по Британското наследство. Те не строят, а само поддържат паметниците.

Един от другите мъже поглеждаше от снимката към картата, после обратно.

— Каквото и да е то, намира се точно в математическия център на зоната — посочи той. — Ако го е нямало преди няколко дни, трябва

да е нещо, което е кацнало там.

— Освен ако не е копа сено, с много избеляла покривка — каза някой.

Главният полицаи изсумтя.

— Погледни мащаба, човече, и формата. Би трябвало да има размерите на поне десетина коли.

— Тогава какво е, по дяволите? — попита майорът.

Един след друг го изучавахме с увеличителя.

— Не можахте ли да направите снимка от по-малка височина? — попита майорът.

— Точно при такъв опит загубихме самолета — отговори рязко полковникът от авиацията.

— Колко нависоко се простира това... засегнато пространство? — попита някой.

Полковникът от авиацията сви рамене.

— Може да се разбере само ако се навлезе в него — обясни той. — Това — добави, като потупа снимката, — е направено от три хиляди метра. Екипажът не е забелязал никакво влияние.

Полковникът Лачър се прокашля.

— Двама от моите офицери предполагат, че пространството може да е полусферично по форма — отбеляза той.

— Да, може — съгласи се полковникът от авиацията. — Или ромбоидно, или додекаедрално.

— Подразбирам — каза полковникът меко, — че са наблюдавали птиците, които са навлизали в него, и са определяли местонахождението им в момента, в който са били засягани. Установили са, че краят на зоната не се простира вертикално като стена и фактически категорично не е цилиндър. Страните му леко се свиват. От това заключават, че то трябва да е или куполообразно, или конично. Казват, че данните им говорят за полусферично пространство, но е трябвало да работят върху твърде малък сегмент с прекалено голяма дъга, за да бъдат сигурни.

— Е, това е първият принос, който получаваме от известно време насам — призна полковникът от авиацията. Той помисли малко. — Ако са прави за полусферата, това ще даде един таван от около хиляда и петстотин метра над центъра. Предполагам, че нямат никаква

полезна представа как да установим това, без да изгубим друг самолет?

— Всъщност — каза полковник Лачър нерешително, — един от тях има. Той предложи хеликоптер, от който да виси канарче в клетка на няколко десетки метри над линията и бавно да се намалява височината. Е, знам че звучи малко...

— Не — възрази полковникът от авиацията. — Това е идея. Май е на същия човек, който измери периметъра.

— Така е — кимна полковник Лачър.

— Подходящо продължение на неговата орнитологична война — отбеляза полковникът от авиацията. — Смятам, че можем да внесем подобрене по отношение на канарчето, но сме признателни за идеята. Днес вече е малко късно за нея. Ще я планирам за утре рано, със снимки на най-ниската възможна безопасна височина, където има добра кръстосана светлина.

Майорът от разузнаването наруши мълчанието си.

— Бомби, смятам — каза той замислено. — Раздробяване, може би.

— Бомби? — попита полковникът от авиацията с вдигнати вежди.

— Не би пречило да имаме няколко под ръка. Никога не се знае докъде ще стигнат тези Ивановци. Може би е добра идея да ги фраснем, във всеки случай. Да не им позволим да си отидат. Да ги ударим така, че да разберем нещата както трябва.

— Малко е драстично на този етап — подхвърли главният полицаи. — Искам да кажа, няма ли да е по-добре да ги превземем непокътнати, ако е възможно.

— Вероятно — съгласи се майорът, — но междуременно просто им позволяваме да вършат това, за което са дошли, докато те ни държат с това там каквото е.

— Не виждам за какво биха могли да дойдат в Мидуич — намеси се друг офицер, — затова реших, че са кацнали принудително и използват защитата, за да попречат на вмешателствата, докато си извършат ремонта.

— Там е Чифликът... — обади се някой нерешително.

— Във всеки случай, колкото по-скоро получим власт да ги извадим от строя за по-нататък, толкова по-добре — каза майорът. —

Те нямат никаква работа над нашата територия при никакви обстоятелства. Истински важно е, обаче, че това не трябва да си отиде. Прекалено е интересно. Освен самото нещо, този екраниращ ефект може наистина да бъде твърде полезен. Бих препоръчал всякакво необходимо действие, за да го запазим цяло, ако е възможно; но и повредено, ако е нужно.

Последва доста дълго обсъждане, но с малък резултат, тъй като всички присъстващи имаха пълномощия само да наблюдават и докладват. Единственото решение, което си спомням, беше да се спускат всеки час парашутни бомби-кандила с цел наблюдение и хеликоптерът да се опита да получи по-информативни снимки на сутринта. Повече нищо определено не бе постигнато, когато съвещанието свърши.

Не виждах защо въобще бях заведен или защо всъщност Бърнард беше там, тъй като той с нищичко не допринесе за развоя на съвещанието. На връщане се поинтересувах:

— Нередно ли е да попитам защо ти си замесен в това?

— Общо взето, не съм. Изпитвам професионален интерес.

— Чифлика? — предположих аз.

— Да. Чифликът влиза в моята сфера и естествено всичко нередно в съседство с него ни интересува. Това би могло да се нарече твърде нередно, не мислиш ли?

„Ние“, както вече бях подразбрал от неговото въведение преди съвещанието, би могло да бъде или Военното разузнаване, или лично неговият отдел в него.

— Смятах — казах аз, — че Специалният отдел се занимава с неща от този род.

— Има различни аспекти — заяви той неопределено и смени темата.

Успяхме да му намерим стая в „Ийгъл“ и тримата обядвахме заедно. Бях се надявал, че след вечеря той ще изпълни обещанието си да „обясни по-късно“, но макар да говорихме за множество неща, в това число и Мидуич, Бърнард явно избягваше всякакво по-нататъшно споменаване на своя професионален интерес към него. Като се изключи това, беше хубава вечер, след която взех да се чудя как някой може толкова безгрижно да остави някои хора да излязат от живота му.

Два пъти по време на вечерята се обаждах в Трейн на полицията да питам дали има някакви изменения в положението в Мидуич и двата пъти ми съобщаваха, че не се е променило. След второто обаждане решихме, че няма смисъл да чакаме, допихме чашите си и се оттеглихме.

— Приятен човек — отбеляза Джанет, когато вратата ни се затвори. — Боях се, че ще бъде събиране на стари войници, което е толкова досадно за жените, но той не позволи нито за миг да стане такава. Защо те взе със себе си този следобед?

— Точно това ме озадачава — признах аз. — Той изглежда крие нещо и като цяло стана по-резервиран, когато всъщност приближихме до нещата.

— Наистина много странно — възкликна Джанет, сякаш цялата история току-що отново я бе поразила. — Той съвсем нищо ли не каза какво би могло да бъде?

— Нито той, нито някой от всички останали — уверих я аз. — Горедолу единственото, което научиха, бе онова, което можахме да им кажем — че човек не знае кога това го поразява, а после няма никакви признаци, че е било така.

— Е, поне нещо окуражаващо. Да се надяваме, че никой от селото няма да пострада повече, отколкото ние — каза тя.

Докато още спяхме на сутринта на 28-и, един офицер от метеорологичната служба изказа мнение, че приземната мъгла в Мидуич може да се вдигне рано и двучленният екипаж се качил на хеликоптера. Голяма клетка с два пъргави, но объркани хора, била пхната вътре след тях. Малко по-късно машината потеглила и шумно се заизкачвала нагоре.

— Смятат — отбелязал пилотът, — че от хиляда и осемстотин метра ще бъде абсолютно безопасно, така че ще опитаме от две хиляди и сто за всеки случай. Ако е добре, бавно ще ги спуснем.

Наблюдателят подготвил съоръженията си и започнал да дразни поровете, докато пилотът му казал:

— Добре. Сега можеш да спускаш и ще засечем при пресичането на две хиляди и сто.

Клетката излязла през вратата. Наблюдателят оставил стоте метра на въжето да се развият. Машината се завъртяла и пилотът съобщил на земята, че се готви да направи предварителен кръг над

Мидуич. Наблюдателят легнал на пода и започнал да наблюдава поровете през бинокъла.

Те в момента се чувствали добре, като се въртели без спиране наоколо и един през друг. Той за миг махнал бинокъла от тях, обърнал го към селото и извикал:

— Ей, капитане!

— А?

— Онова нещо, което трябваше да снимаме до Абатството...

— Какво има?

— Ами или е било мираж, или е изчезнало — казал наблюдателят.

ГЛАВА ПЕТА

СЪЖИВЯВАНЕТО НА МИДУИЧ

Почти в същия момент, когато наблюдателят направил своето откритие, постът на пътя Стоуч-Мидуич извършил рутинната си проверка. Дежурният сержант хвърлил бучка захар отвъд линията, която била начертана на пътя и загледал как кучето, завързано на дълга връв, хукнало след нея. Кучето грабнало захарчето и го схрускало.

Сержантът внимателно наблюдавал кучето и накрая сам се приближил до чертата. Поколебал се и я прекрачил. Нищо не станало. С пораснала увереност направил още няколко крачки. Половин дужина врани с грачене прелетели над главата му. Гледал ги как необезпокоявани отлитали към Мидуич.

— Ей, ти там, свързката — извикал той. — Уведоми Главната квартира в Опли, че засегнатият район е намалял, вероятно е разчистен. Ще потвърдим след по-нататъшна проверка.

Само минути преди това в Кайл Мейнър, Гордън Зелъбай се раздвижи с мъка и издаде звук, наподобяващ стон. Разбра, че лежи на пода, а също и че стаята, която преди миг беше ярко осветена и топла, може би даже малко претоплена, сега бе тъмна и неприятно студена.

Той потрепери. Мислеше, че никога не му е било толкова студено. Студът го бе пронизал целия така, че всяка клетка го болеше. В тъмнината се чу шум от още някой, който се размърдваше. Гласът на Ферълин каза разтреперано:

— Какво е станало?... Татко?... Анджеела?... Къде сте?

Зелъбай раздвижи болящата го и съпротивляваща се челюст и рече:

— Тук съм, почти ззамръзнал. Анджеела, скъпа?...

— Ето ме, Гордън — отзова се неуверено нейният глас близо до него.

Той протегна ръка, която напипа нещо, но пръстите му бяха прекалено вцепенени, за да различат какво бе то.

Чу се звук на движение по стаята.

— Бога ми, схванала съм се! О, Господи! — оплака се гласът на Ферълин. — Оу-оу-оооо! Не мога да повярвам, че това са моите крака. — Тя престана да се движи за момент. — Какво е това тракане?

— Мммисля, че са зззъбите ми — обясни Зелъбай с усилие.

Последва ново раздвижване и след това се чу блъсване. После — дръпване на завеса и стаята бе окъпана в сива светлина.

Очите на Зелъбай скочиха към решетката на камината. Той я гледаше втренчено, невярващо. Само преди миг бе сложил дълго дърво в огъня, сега там нямаше нищо, освен малко пепел. Анджела, седнала на килима на около метър от него, и Ферълин до прозореца също се бяха вторачили в камината.

— Какво, за Бога... — започна Ферълин.

— Шшшампанското?... — предположи Зелъбай.

— О, наистина, татко!...

Въпреки протеста на всичките си стави Зелъбай се опита да стане. Откри, че е твърде болезнено и реши за малко да остане както си беше. Ферълин прекоси несигурно към камината. Протегна ръка към нея и остана така, треперейки.

— Мисля, че е угаснала — каза тя.

Опита се да вземе вестника от стола, но пръстите ѝ бяха прекалено вкочанени, за да го задържат. Тя се огледа нещастно, след това съумя да го смачка между втвърдените си пръсти и да го натика зад решетката. Все още с помощта на двете си ръце, успя да вдигне няколко по-малки парчета дърва от коша и да ги пусне върху хартията.

Безсилието с кибрита едва не я накара да се разплаче.

— Пръстите не ме слушат — изстена тя отчаяно.

В усилията си разпръсна клечките по огнището. Някак успя да запали една, като триеше кутията в нея. Запали и друга. Ферълин ги събра заедно и ги приближи до хартията, която се подаваше иззад решетката. Най-после и тя се запали и пламъкът разцъфна като чудесно цвете.

Анджела се надигна и вдървено се заклатушка към него. Зелъбай се приближи на четири крака. Дървата запрацяха. Те се приведоха към огъня, жадни за топлина. Вкочаняването на разперените им пръсти започна да отстъпва на изтръпването. След известно време духът на Зелъбай започна да проявява признаци на съживяване.

— Странно — забеляза той през зъби, които все още показваха тенденция към потракване, — странно, че трябваше да доживея такава възраст, за да оцена скритата логика в боготворенето на огъня.

Както на пътя за Опли, така и на този за Стоуч имаше голямо палене и загряване на мотори. Два потока линейки, пожарни коли, полицейски автомобили, джипове и военни камиони започнаха да се приближават към Мидуич. Те се срещнаха на Поляната. Гражданският транспорт спря и пътниците му се изсипаха. По-голямата част от военните камиони са насочиха към Хикам Лейн, граничещ с Абатството. Изключение от двете категории беше малка червена кола, която зави самостоятелно и се изкачи подскачайки по алеята на Кайл Мейнър, за да спре в браздите на чакъла пред входната врата.

Алън Хюз се втурна в кабинета на Зелъбай, дръпна Ферълин от купчината пред огъня и я сграбчи здравата.

— Мила! — възкликна той, все още задъхан. — Мила! Добре ли си?

— Скъпи! — по-скоро откликна, отколкото отговори Ферълин.

След забележим интервал Гордън Зелъбай отбеляза:

— Ние също сме добре, смятаме, макар и объркани. И сме също малко нещо замръзнали. Мислиш ли...

Алън сякаш ги забеляза за пръв път.

— То... — започна той и след това спря, когато лампите светнаха. — Добрее... — продължи той. — Топли питиета ей сегичка. — И излезе, като повлече Ферълин със себе си.

— Топли питиета ей сегичка — промърмори Зелъбай. — Такава музика в едно просто изречение!

И така, когато слязохме за закуска на дванайсет километра оттам, бяхме поздравени с новината, че полковник Уесткот е заминал преди около два часа и че Мидуич е почти толкова буден, колкото е естествено да бъде.

ГЛАВА ШЕСТА

МИДУИЧ ЗАЖИВЯВА РЕДОВНО

На пътя от Стоуч още имаше полицейски пост, но като жители на Мидуич минахме през него бързо, прекосихме местност, която изглеждаше съвсем както винаги и стигнахме до нашата къща без понататъшни задръжки.

Неведнъж се бяхме питали в какво състояние ще заварим нещата там, но се оказа, че не е имало основания за никаква тревога. Къщата беше непокътната и точно такава, каквато я бяхме оставили. Влязохме и се настанихме в нея така, както бяхме смятали да направим предния ден, без никакви затруднения, освен може би, че млякото в хладилника се бе развалило поради спирането на тока. Наистина, около половин час след завръщането ни събитията от предишния ден започнаха да изглеждат нереални. И когато излязохме и се разговорихме със съседите, открихме, че за онези, които истински са били замесени, чувството за нереалност бе дори още по-силно.

Нито пък беше изненадващо, че, както каза мистър Зелъбай, сведенията за случката се ограничаваха до знанието, че една вечер не са успели да си легнат и са се събудили крайно премръзнали една сутрин: останалото са само хорски приказки. Трябваше да вярват, че в промеждутъка са пропуснали един ден, защото беше невероятно останалият свят да греши колективно. Но само по себе си това дори не беше интересно преживяване, защото първото изискване за интерес беше в края на краищата да съзнаваш. Следователно, той предложи да не се обръща внимание на цялата работа и направи всичко възможно да забрави, че е бил измамно лишен от един от дните, които и без това намираше, че се изнизват прекалено бързо.

За момента такова отхвърляне се оказа изненадващо лесно, защото беше съмнително дали случката — дори да не попадеше под застрашителния намордник на Декрета за държавна тайна — на този етап би представлявала истински полезна вестникарска сензация. Като блюдо тя притежаваше букет от обещаващи аромати, но й липсваше

достатъчно съдържание. Имаше всичко единайсет произшествия, от които би могло да се измъкне нещо, но дори в тях липсваха подробности, с качества да развълнуват разглезения читател, а историите на преживелите я бяха жалко недраматични, защото те не можеха да разкажат нищо, освен спомена си за едно студено събуждане.

Можехме, следователно, да оценим загубите си, да си превържем раните и въобще да се оправим от преживяването, което по-късно стана известно като Бездение, със съвсем неочаквана степен на премълчаване.

Сред нашите единайсет фатални случаи: мистър Уилям Трънк, ратай, жена му и малкият им син бяха загинали, когато къщата им изгоряла. Една възрастна двойка на име Стагфийлд умрели в другата къща, която се бе запалила. Ратаят Хърбърт Флаг бе намерен мъртъв от изстиване в близко и не лесно обяснимо съседство с къщата, обитавана от мисис Хариман, чийто съпруг по това време бил на работа в своята фурна. Хари Кранкхарт, един от двамата мъже, които наблюдателите от черковната кула в Опли бяха забелязали да лежат пред „Коса и камък“, също бе умрял от измръзване. Другите четири бяха възрастни хора, които нито сулфонамидите, нито антибиотиците успяха да излекуват от пневмонията.

Мистър Лийбъди изнесе благодарствена проповед пред останалите от нас на една необикновено добре посетена служба следващата неделя и с това, както и с неговото обслужване на последното погребение, съноподобният характер на цялата случка бе напълно установен.

Вярно е, че около една седмица наоколо се мотаеха разни войници и имаше доста голямо движение насам-натам на служебни коли, но центърът на този интерес не лежеше в рамките на самото село и поради това малко го смущаваше. Явният фокус на вниманието беше близо до развалините на Абатството, където бе поставен пазач, за да охранява голяма вдлъбнатина в земята, която положително изглеждаше сякаш нещо масивно бе стояло там известно време. Инженери измерваха явлението, правеха скици и го фотографираха. Техници от всякакъв вид крачеха напред-назад по него, носеха детектори на мини, гайгерови броячи и друга лека апаратура. След това внезапно военните загубиха всякакъв интерес и се оттеглиха.

Изследванията в Чифлика продължиха малко повече и сред заетите с тях беше Бърнард Уесткот. Той намина да ни види няколко пъти, но не ни казваше какво става и ние не питахме за подробности. Знаехме не повече от останалите жители на селото — че се прави проверка на сигурността. Той не заговори за Бездението и неговите последствия чак до вечерта на деня, в който работата му бе завършена и той обяви, че се връща в Лондон. Тогава, като се възползва от едно затишие в разговора, каза:

— Имам предложение за вас двамата. Ако пожелаете да го изслушате.

— Нека го чуем и видим — отговорих аз.

— В основата си то е следното: струва ни се, че е доста важно за нас да държим под око това село известно време и да знаем какво става в него. Бихме могли да доведем някой от нашите хора, за да ни държи в течение, но има съображения срещу това. Първо, той ще трябва да започне от самото начало; а за един външен човек е необходимо време, за да проникне в живота на някое село, и второ, съмнително е, че бихме могли в момента да обосновем назначаването тук на човек с пълен работен ден — а ако няма да е на пълен работен ден пък е доста съмнително дали ще бъде особено полезен. От друга страна, ако успеем да намерим надеждни хора, които вече познават мястото и биха могли да ни държат в течение за възможното развитие на нещата, би било много по-удовлетворително. Какво смятате?

Аз поразмислих малко.

— Нищо съществено на първо слушане — рекох. — Мисля, че доста зависи от това, какво е намесено.

Хвърлих поглед към Джанет. Тя каза малко студено:

— Доста прилича на покана да доносничим за нашите приятели и съседи. Смятам, че професионален шпионин ще ви подхожда повече.

— Това — дадох ѝ аз едно рамо, — е нашият дом.

Той кимна, като че ли точно това бе очаквал.

— Вие се чувствате част от тази общност? — попита.

— Опитваме се да бъдем и мисля, че започваме да ставаме — отговорих аз.

Бърнард отново кимна.

— Добре. Поне е добре, че започвате да се чувствате задължени към нея. Точно това се иска. Точно човек, който е взел присърце

благополучието на това място, може да го държи под око.

— Не виждам защо. То явно си е карало съвсем добре без това в течение на векове... или поне би могло да се каже, че вниманието на собствените му жители му е служило достатъчно добре.

— Да — съгласи се той. — Доста вярно... досега. Сега, обаче, му трябва и то я получава, известна външна защита. Струва ми се, че най-добрата възможност да му се осигури тази защита, зависи твърде много от това да имаме пълна информация за онова, което става в селото.

— Що за защита? И от кого?

— В момента главно от хора, които навсякъде си навират носа — поясни Бърнард. — Драги човече, положително не смяташ за случайно, че Бездението на Мидуич не се разнесе по вестниците в самия липсващ ден? Или че не е имало тълпа журналисти от всякакви чешити, досаждащи до смърт на всеки тук в момента, в който се вдигна бариерата?

— Разбира се, че не смятам — отвърнах. — Знам, естествено, че имаше и съображения за сигурност — поне това ти самият ми го каза — и не бях изненадан. Не ми е известно какво става в Чифлика, но знам, че е много тайно.

— Но не само Чифликът беше приспан — отбеляза той. — Ами всичко живо на три километра наоколо.

— Включително и Чифлика. Той би трябвало да е централният пункт. Съвсем възможно е въздействието, каквото е там, да няма по-малък диаметър... или може би хората, които и да са, са сметнали, че е по-безопасно да имат такова пространство за сигурност.

— Така ли мисли селото? — попита Бърнард.

— По-голямата част, с известни вариации.

— Точно такива неща искам да знам. Значи всички приписват това на Чифлика, така ли?

— Естествено. Каква друга причина би могло да има в Мидуич?

— Добре тогава, да предположим, че имам причина да смятам, че Чифликът няма абсолютно нищо общо с това. И че нашите изследвания само го потвърдиха.

— Но така цялото събитие губи смисъл — възразих аз.

— Разбира се, че не. Тоест не повече, отколкото всяко произшествие може да бъде смятано за форма на безсмислица.

— Произшествие? Искаше да кажеш принудително кацане?
Бърнард сви рамене.

— Това не мога да ти кажа. Възможно е повече произшествие да се крие във факта, че случайно Чифликът се е оказал там, където е станала приземяването. Но мисълта ми е, че почти всички от това село са били подложени на странно и съвсем непознато влияние. И сега вие и останалите от селото го смятате за приключило. Защо?

И двамата с Джанет се вторачихме в него.

— Ами — каза тя, — то дойде и си отиде, така че защо не?

— И то просто дойде, нищо не направи, отново си отиде и не оказа въздействие на нищо?

— Не знам. Няма видимо въздействие освен смъртните случаи, естествено, а те, слава Богу, така и нищо не са разбрали — отговори Джанет.

— Никакво видимо въздействие — повтори той. — Това днес значи доста малко, не е ли така? Можеш, например, да получиш съвсем сериозна доза рентгенови, гама или други лъчи, без незабавно видимо въздействие. Няма защо да се тревожите, това е само пример. Ако ги имаше, щяхме да ги открием. Но нямаше. Ала имаше нещо, което не бяхме в състояние да определим. Нещо съвсем непознато за нас, способно да причини — нека го наречем така — изкуствен сън. И това е твърде забележително явление, напълно необяснимо и доста тревожно. Наистина ли мислите, че е редно безгрижно да се приеме, че толкова странен инцидент може да мине и замине, и да няма никакви последствия? И това е възможно, разбира се, би могло да няма големи последствия от таблетка аспирин. Но със сигурност мястото трябва да се държи под око, за да се разбере така ли е или не.

Джанет малко омекна.

— Мисълта ти е, че искаш ние или някой друг да прави това за теб? Да търси и отбелязва всякакви последствия?

— Това, което търся, е надежден източник на информация за Мидуич като цяло. Искам постоянно и навреме да бъда осведомяван как се развиват нещата тук, така че ако стане необходимо да се предприемат някакви стъпки, да съм наясно с обстоятелствата и да бъда по-добре подготвен да ги направя навреме.

— Сега вече изглежда като грижа за доброто на селото — отбеляза Джанет.

— По своему е точно това. Искам редовни доклади върху състоянието на здравето, мисленето и самочувствието на Мидуич, така че да го държа под бащинско око. Няма нищо общо с доносничеството. Искам го, за да мога да действам в полза на Мидуич, ако се окаже необходимо.

Джанет за момент го изгледа сериозно.

— Какво очакваш да се случи тук, Бърнард? — попита тя.

— Бих ли ви предлагал това, ако знаех? — контрира той. — Вземам предпазни мерки. Не знаем какво е това нещо или какво причинява. Не можем да издадем заповед за карантина без доказателства. Но можем да следим за появяването им. Поне вие можете. И така, какво ще кажете?

— Не съм сигурен — поколебах се аз. — Дай ни ден-два да помислим и ще те уведомя.

— Добре — съгласи се той. И разговорът продължи на други теми.

Джанет и аз обсъждахме въпроса многократно през следващите няколко дни. Отношението й видимо се бе променило.

— Той е намислил нещо, сигурна съм — каза тя. — Но какво?

Аз не знаех.

— Това не е като да искат да наблюдаваш конкретна личност, нали?

Съгласих се, че не е.

— По принцип няма да се различава много от това, което правят здравните служби, нали?

Мислех, че не е много различно.

— Ако ние не му го вършим, ще намери някой друг, който да прави това. Всъщност, не виждам кой друг би намерил в селото. Не би било много приятно или ефикасно да му се наложи да доведе външен човек, нали?

Предполагах, че не би било.

И така, като имах предвид стратегическото положение на мис Огъл в пощата, писах, вместо да телефонирам на Бърнард, че ясно виждаме своя начин да сътрудничим, ако бъдем удовлетворени по една-две подробности и получих писмо, предлагащо да си уредим среща при следващото ни посещение в Лондон. В писмото нямаше

никакво усещане за припряност, то просто ни молеше да си отваряме очите в промеждутъка от време.

Така и направихме. Но нямаше нищо особено за забелязване. Две седмици след Бездението върху безметежността на Мидуич бяха останали само много дребни бръчици.

Нищожното малцинство, което смяташе, че Сигурността ги е лишила от национална слава и снимки във вестниците, се бяха примирили. Останалите се радваха, че прекъсването на пътищата им не беше за по-дълго. Друго разклонение на местните мнения се отнасяше за Чифлика и неговите обитатели. Една школа поддържаше, че той трябва да има някаква връзка със събитието и ако не беше неговата тайнствена дейност, явлението никога не би посетило Мидуич. Другите смятаха неговото влияние за нещо като дар Божи.

Мистър Артър Крим, директорът на станцията, живееше под наем в една от къщите на Зелъбай, и Зелъбай, който го срещнал един ден, изразил мнението на болшинството, че селото е задължено на изследователите.

— Ако не беше вашето присъствие и произтичащият от него интерес на Сигурността — казал той, — ние без съмнение щяхме да имаме много по-лошо посещение от това в Бездението. Нашето спокойствие щеше да бъде грубо нарушено, нашата чувствителност оскърбена от трите съвременни фурии, ужасните сестри преса, електронни медии и кино. А така, за сметка на вашите неудобства, за които съм сигурен, че са значителни, можете поне да получите нашата благодарност, че мидуичкият начин на живот бе запазен общо взето незасегнат.

Мис Поли Ръштън, почти единствената участвала в събитието посетителка на селото, приключи ваканцията си със своите чичо и леля и се завърна в Лондон. Алън Хюз се оказа, за свое възмущение, не само неочаквано преместен в Северна Шотландия, но също така и сложен в списъците за уволнение няколко седмици по-късно, отколкото бе очаквал. Той прекарваше по-голямата част от времето си в документен спор със своето военно окръжие, а повечето от останалото явно в кореспонденция с мис Зелъбай. Мисис Хариман, жената на пекаря, след като обмисли серия не много убедителни обстоятелства, които биха могли да доведат до откриването на тялото на Хърбърт Флаг в нейната предна градина, бе намерила спасение в атаката и бе

започнала да обработва мъжа си за цялото му известно и предполагаемо минало. Почти всички останали живееха както обикновено.

Така за три седмици аферата стана почти инцидент от историята. Дори новите надгробни камъни, които я отбелязваха, биха могли — поне половината от тях — да се очакват, така да се каже, не след дълго по естествени причини. Единствената новосъздадена вдовица, мисис Кранкхарт, се окопоти напълно и не показваше никакви намерения да позволи на състоянието си да я подтисне, нито да я ожесточи.

Фактически Мидуич беше само потрепнал — странно, може би, но действително съвсем лекичко — за трети или четвърти път в своята хилядолетна дрямка.

* * *

И сега стигам до техническо затруднение, защото, както казах, това не е моя история; тя е история на Мидуич. Ако трябваше да записвам своята информация по реда, по който тя достигаше до мен, щях да прехвърчам напред-назад в доклада, произвеждайки почти неразбираем тюрлюгювеч от безредни инциденти и последствия, предшестваци причините. Следователно трябва да прередея сведенията си без оглед на датите и времето, когато съм ги получил и да ги подредея в хронологичен ред. Ако в резултат на този подход се получи странно усещане или обезпокоителна многонаучност у писателя, читателят ще трябва да я понесе с увереността, че тя е продукт на закъсняла преценка.

Например, не беше текущо наблюдение, а по-късно откритие, че малко след като селото видимо се бе върнало към нормалното, започнаха да се появяват дребни водовъртежчета на локализирани безпокойства в неговия обществен покой. Някакви вълнения, които бяха още изолирани и неосъзнати. Това трябва да е било някъде към края на ноември, даже в началото на декември, макар че в някои домове стана и малко по-рано. Това бе приблизително по времето, когато мис Зелъбай споменава в своята почти ежедневна кореспонденция с мистър Хюз, че едно едва доловимо подозрение започва смущаващо да се затвърдява.

В едно явно не много свързано писмо тя обясняваше — или може би трябва да се каже намекваше, — че не разбира как това би могло да стане и всъщност според всичко, което е научила, не би могло, така че тя въобще не го разбира, но било факт, че по някакъв тайнствен начин тя като че ли е забременяла — е, „като че ли“ не били точните думи, защото всъщност тя била доста сигурна в това. Така че би ли могъл той да си издейства отпуска за уикенда, защото човек има чувството, че това е нещо, за което трябва да се поговори...

ГЛАВА СЕДМА

НАСТЪПВАЩИ СЪБИТИЯ

Фактически изследванията показаха, че Алън не беше първият, който научи новината на Ферълин. Тя бе разтревожена и озадачена, и два-три дни преди да му пише за това реши, че е време въпросът да стане известен в семеен кръг; първо, остро се нуждаеше от съвет и обяснение, каквото никоя от книгите, които прочете, явно не можеше да ѝ даде; и второ, стори ѝ се по-достойно, отколкото просто да остави нещата да си вървят, докато някой се досети. Анджела, реши тя, ще е най-подходящата личност да научи първа — майка ѝ също, разбира се, но малко по-късно, когато организирането вече ще е извършено. Това приличаше на един от онези случаи, при които майка ѝ можеше да стане ужасно активна във всяко отношение.

Да се вземе решение, обаче, беше доста по-лесно, отколкото да се изпълни. В сряда сутринта цялата ѝ решителност бе събрана напълно. По някое време през деня, в някой спокоен час, тя тихо ще отведе настрана Анджела и ще ѝ обясни как стоят нещата...

За съжаление, в сряда явно нямаше такъв час, в който хората да са спокойни и отпуснати. И четвъртък сутринта някак не изглеждаше подходяща, а след обяд Анджела имаше събрание в Института на жените, поради което вечерта изглеждаше уморена. В петък следобед имаше момент, който би могъл да свърши работа, но все пак като че ли точно това не беше въпрос, който можеше да се повдигне, докато татко показваше градината на своя обеден гост и се готвеше да го доведе обратно за следобедния чай. Така че по една или друга причина, в събота сутринта Ферълин се събуди с все още несподеляната си тайна.

Трябва наистина да ѝ кажа днес, дори ако не всичко изглежда напълно подходящо за целта. Така може да се влачи със седмици, твърдо си каза Ферълин, щом свърши с обличането.

Гордън Зелъбай беше в последната фаза на закуската си, когато тя дойде на масата. Той разсеяно прие нейната целувка за добро утро и

след малко се зае с всекидневието си — кратка разходка в градината, след това в кабинета към недовършените трудове.

Ферълин хапна малко царевична каша, пийна малко кафе и прие едно пържено яйце с бекон. След две пощипвания отстрани чинията си достатъчно решително, за да откъсне Анджела от нейните размишление.

— Какво има? — попита тя от своя край на масата. — Не е ли прясно?

— О, то си е съвсем наред — каза Ферълин. — Просто случайно тази сутрин не ми се яде яйце, това е всичко.

Анджела изглеждаше безразлична, докато човек би се надявал да попита защо. Вътрешния глас сякаш подтикваше Ферълин: защо не сега? В края на краищата няма голямо значение кога, нали? Така че тя пое дъх. Във вид на въведение към въпроса, заяви:

— Всъщност, Анджела, беше ми лошо тази сутрин.

— О, така ли? — рече мащехата ѝ и се позабави, когато посягаше към маслото. По време на повдигането на препечената си филийка с портокалово сладко, тя добави: — И на мен също. Ужасно, нали?

Сега, след като вече бе излязла на пистата, Ферълин трябваше да я измине. Тя незабавно стъпка възможността да отклони разговора.

— Мисля — продължи твърдо, — че моето прилошаване е доста специално. От този вид, който се получава, когато някой би могъл да очаква бебе, ако разбираш какво имам предвид.

Анджела я разглежда известно време със замислен интерес и бавно кимна.

— Разбирам — потвърди тя. С грижливо внимание намаза следващия участък на филийката си с масло и добави портокалово сладко. След това отново вдигна поглед. — Моето също — каза тя.

Ферълин леко зяпна, когато втренчи очи в нея. За свое изумление и смущение, тя се почувства леко шокирана... Но... Е, в края на краищата, защо не? Анджела беше само с шестнайсет години по-възрастна от нея, така че всичко това беше съвсем естествено, наистина, само че... Е, просто никой не беше предполагал... Не изглеждаше съвсем... Татко в края на краищата беше три пъти дядо от своя първи брак...

И освен това беше толкова неочаквано... Някак не изглеждаше правдоподобно... Не че Анджела не беше чудесна личност и Ферълин

бе много привързана към нея... но някак като към способна по-голяма сестра... Имаше нужда от известно свикване с...

Тя продължаваше да се визира в Анджела, неспособна да намери подходящи думи, защото всичко се бе преобърнало наопаки...

Анджела на виждаше Ферълин. Тя гледаше право над масата, през прозореца, много по-далече от голите, полюшващи се клони на кестена. Тъмните ѝ очи бяха ярки и блестящи.

Блясъкът се засили и заискри в две капчици, увиснали на долните ѝ клепащи. Те набъбнаха, преляха и потекоха надолу по бузите на Анджела. Някаква парализа все още сковаваше Ферълин. Тя никога не бе виждала Анджела да плаче. Анджела на беше такава...

Анджела се наведе напред и сложи лице върху ръцете си. Ферълин скочи, сякаш бе внезапно освободена. Тя изтича при Анджела, обгърна я с ръце и усети треперенето ѝ. Прегърна я по-силно, поглади косата ѝ и замънка тихо и успокоително.

В паузата, която последва, Ферълин не можа да се избави от чувството, че се е вмъкнал някакъв странен елемент на разместване. Не беше точно размяна на ролите, защото тя не бе възнамерявала да плаче на рамото на Анджела, но беше достатъчно близо до това, за да я накара да се запита дали се е събудила напълно.

Много скоро, обаче, Анджела престана да трепери. Тя задиша по-дълбоко, по-спокойно и след малко затърси носна кърпа.

— Фу! — каза тя. — Съжалявам, че съм такава глупачка, но съм толкова щастлива!

— О — откликна Ферълин неуверено.

Анджела ръзцъфна, примигна и забарабани с пръсти.

— Знаеш ли — обясни тя, — не смеех да повярвам. Като го казах пред друг човек, то стана някак истинско. Винаги съм го искала толкова много! Но все нищо не излизаше, така че започнах да мисля... е, почти реших да опитам да го забравя и да измъквам най-хубавото от останалото. И сега, когато най-после наистина стана, аз... аз... — тя отново заплака, тихо и приятно.

След няколко минути се стегна, попи за последен път лицето си със смачканата носна кърпичка и решително я отстрани.

— Хайде — каза тя, — стига вече. Никога не съм мислила, че може да ми е приятно да си поплача, но това май действително помага.

— Погледна Ферълин. — И те прави съвсем себичен... Съжалявам, скъпа.

— О, няма нищо. Радвам се за теб — рече Ферълин благородно, според нея, защото в края на краищата се чувстваше леко попарена. След известна пауза, продължи. — Всъщност, аз самата не съм настроена да плача. Но малко ме е страх...

Думата привлече вниманието на Анджеела и измъкна мислите ѝ от самосъзерцанието. Не този отговор бе очаквала от Ферълин. За момент погледна внимателно доведената си дъщеря, сякаш целият смисъл на положението едва сега достигна до нея.

— Страх ли те е, скъпа? — повтори тя. — Не мисля, че трябва да се чувстваш така. Не е съвсем редно, разбира се, но... ами няма да стигнем много далече, ако имаме пуритански възгледи по въпроса. Първото, което трябва да се направи, е да се уверим, че не грешиш.

— Не греша — отсече Ферълин мрачно. — Но нищо не разбирам. За теб е друго, ти си омъжена и така нататък.

Анджеела не обърна внимание на това. Тя продължи:

— Е, добре тогава, следващата стъпка е да се уведоми Алън.

— Да, предполагам — съгласи се Ферълин без ентузиазъм.

— Разбира се, че трябва. И няма защо да се плашиш. Алън няма да те изостави. Той те обожава.

— Сигурна ли си в това, Анджеела? — Тонът ѝ беше неуверен.

— Ох, разбира се, глупаче такава. Достатъчно е само да го погледнеш. Разбира се, това е съвсем осъдително, но няма да бъде изненадана, ако откриеш, че той е очарован. Естествено, това ще... Божичко, Ферълин, какво има? — прекъсна тя, слисана от изражението на момичето.

— Но... Но ти не разбираш, Анджеела. Не беше Алън.

Съчувственият вид изчезна от лицето на Анджеела. Изражението ѝ стана студено. Тя се приготви да стане.

— Не! — извика Ферълин отчаяно. — Ти не разбираш, Анджеела. Не е това. Никой не беше! Затова съм изплашена...

* * *

През следващите две седмици три от младите жени на Мидуич поискаха поверителни срещи с мистър Лийбъди. Той ги бе кръщавал, когато бяха бебета. Познаваше и тях, и техните родители. Всичките бяха добри, интелигентни и положително не невежи момичета. И все пак всяка от тях му казваше всъщност:

— Не беше никой, отче. Затова съм изплашена...

Когато Хариман, пекарят, случайно чу, че жена му е била на лекар, си спомни, че тялото на Хърбърт Флаг бе намерено в неговата предна градина и я наби, докато тя със сълзи възразяваше, че Хърбърт не е влизал и тя не е имала нищо общо нито с него, нито с някой друг.

Младият Том Дори се завърна вкъщи в отпуската от флотата след осемнайсет месеца служба в чужбина. Когато научи за състоянието на жена си, събра си пъртушините и се премести в къщата на майка си. Но тя му каза да се върне обратно и да остане при момичето, защото то е изплашено. И когато това не го помръдна, каза му, че тя самата, уважавана вдовица от години е... е, не точно изплашена, но не би могла за нищо на света да каже как е станало това. В крайно объркано състояние Том Дори наистина се върна. Намери жена си паднала на пода в кухнята, с празно шишенце от аспиринов до себе си и хукна за лекар.

Една не съвсем млада жена внезапно си купи колело и бясно завъртя педалите на смайващи разстояния с трескава решителност.

Две млади жени припаднаха в прегрети вани.

Три неочаквано се спънаха и паднаха по стълбите.

Няколко започнаха да страдат от необикновени стомашни разстройства.

Дори мис Огъл в пощата бе видяна да яде странно ядене, в което влизаха дебел цял сантиметър пастет от херинга и Мариновани краставички.

Бе достигнат връх, когато нарастващото безпокойство на д-р Уилърс го заведе на спешно съвещание с мистър Лийбъди и, сякаш за да подчертае нуждата от действия, техният разговор завърши със спешното повикване на лекаря.

Оказа се не толкова лошо, колкото би могло да бъде. За щастие думата „отрова“ стоеше на шишето с дезинфектираща течност просто за да се спазват правилата и не биваше да се приема така буквално, както бе помислила Роузи Плач. Но това не променяше трагичното

намерение. Когато свърши, д-р Уилърс трепереше от безсилен, непосочен гняв. Горката малка Роузи Плач беше само на седемнайсет години...

ГЛАВА ОСМА

СЪВЕЩАНИЕТО

Спокойствието, което Гордън Зельбай с удоволствие си възвръщаше след състоялата се преди два дни сватба на Ферълин и Алън, бе разпръснато от нахлуването на д-р Уилърс. Докторът, все още разстроен от едва настаналата трагедия с Роузи Плач, беше във възбудено състояние, което до известна степен попречи на Зельбай да долови целта му.

На етапи, обаче, той откри, че докторът и свещеникът са се разбрали да поискат помощта му — или по-скоро помощта на Анджеела — по въпрос, който далеч не беше ясен, и че нещастieto с детето на Плач бе задвижило Уилърс по-рано, отколкото бе смятал.

— Досега имахме късмет — заяви Уилърс, — но това е втори опит за самоубийство за една седмица. Всеки момент може да последва трети, този път успешен. Ние трябва да изкараме това нещо на бял свят и да освободим напрежението. Не можем да си позволим повече никакво бавене.

— Що се отнася до мен, то положително не е на бял свят. За какво става дума? — попита Зельбай.

Уилърс го гледа известно време, после разтри челото си.

— Съжалявам — каза той. — Напоследък съм толкова разстроен от това, че забравих, че може и да не знаеш. Става дума за всички тези необясними бременности.

— Необясними? — вдигна вежди Зельбай.

Уилърс положи максимални усилия да обясни, защо бяха необясними.

— Цялата история е толкова непонятна — завърши той, — че ние със свещеника се върнахме към предположението, че е свързана по някакъв начин с другото непонятно нещо, което ни се случи тук — с Бездението.

Зельбай замислено го разглежда известно време. Нещо, върху което не можеше да има абсолютно никакво съмнение, бе искрената

тревога на доктора.

— Предположението изглежда любопитно — започна той предпазливо.

— Положението е повече от любопитно — отговори Уилърс. — Обаче то може да почака. Това, което не може да чака, са много жени на границата на истерията. Някои от тях са ми пациентки, други ще станат и ако това напрегнато състояние не се промени бързо... — Той остави фразата недовършена, като клатеше глава.

— Много жени? — повтори Зельбай. — Малко е смътно. Колко?

— Не мога да кажа със сигурност — призна Уилърс.

— Добре, приблизително? Трябва да сме наясно, с какво ще си имаме работа.

— Бих казал... шейсет и пет-седемдесет.

— Какво?! — вторачи се в него Зельбай невярващо.

— Казах ти, че е дяволски проблем.

— Но щом не си сигурен, защо избра точно шейсет и пет?

— Защото такава ми е оценката — доста груба, признавам — но мисля и сам ще откриеш, че приблизително това е броят на жените в детеродна възраст в селото — поясни Уилърс.

* * *

Късно тази вечер, когато Анджела Зельбай, видимо уморена и шокирана, си бе легнала, Уилърс каза:

— Много съжалявам, че трябваше да причиня това, Зельбай, но тя във всички случаи скоро щеше да го научи. Моята надежда е, че другите жени може би няма да го приемат наполовина толкова обречено, колкото го прие жена ти.

Зельбай мрачно кимна.

— Тя е великолепна, нали? Питам се как аз или ти бихме издържали подобен удар?

— Дяволска работа — съгласи се Уилърс. — Досега повечето омъжени жени вероятно не са били затруднени в мислите си, но сега, с оглед да се прекрати невротизирането на неомъжените, ще трябва и тях да разтревожим. Ала не виждам начин да го избегнем.

— Това, което ме безпокои цялата вечер, е, колко следва да им кажем — отвърна Зелъбай. — Трябва ли да оставим всичко като една мистерия и да им предоставим сами да си вадят заключенията или има по-добро решение?

— Е, по дяволите, ами то си е мистерия, не е ли така? — уточни докторът.

— Въпросът как е станало наистина е мистерия — съгласи се Зелъбай. — Но не мисля, че може да има голямо съмнение относно какво е станало. Както смятам, че и ти го съзнаваш — освен ако не опитваш нарочно да го избегнеш.

— Кажи го, все пак — предложи Уилърс. — Твоят ход на мисли може да е различен. Надявам се, че е.

Зелъбай поклати глава.

— Заключение — започна той и после внезапно прекъсна, вторачен в портрета на дъщеря си. — Господи! — възкликна той. — И Ферълин ли?... — Бавно обърна глава към лекаря. — Предполагам, отговорът е, че просто не знаеш?

Уилърс се колебаеше.

— Не мога да съм сигурен — каза той.

Зелъбай отметна бялата си коса и се отпусна назад в стола си. Остана мълчаливо вторачен в мотива на килима цяла минута. След това се надигна. Със заучена незаинтересованост отбеляза:

— Има три — не, четири — възможности, които възникват в съзнанието. Мисля, че би споменал, ако имаше и най-малка следа от обяснение, което би хрумнало на повечето вярващи само на очите си? В допълнение, има и други възражения срещу това, до които скоро ще стигна.

— Точно така — съгласи се докторът.

Зелъбай кимна.

— При това е възможно, нали, поне в някои низши форми, да се индуцира партеногенезис?

— Но, не и, поне доколкото е известно досега, сред която и да е висша форма, особено сред млекопитаещите.

— Именно. Но съществува изкуственото осеменяване.

— Съществува — потвърди докторът.

— Ала не мислиш, че случаят е такъв.

— Не мисля.

— И аз не мисля. А това — продължи Зельбай малко мрачно, — оставя възможността за присаждане, която би могла в резултат да даде нещо, което някой — Хъксли, мисля — бе нарекъл „ксеногенеза“. Това е образуване на форма, която не прилича на родителя... или може би е по-добре да се каже „приемника“? Той не би бил истински родител.

Доктор Уилърс се намръщи.

— Надявах се, че това не би могло да стане с тях — сподели той. Зельбай поклати глава.

— Надежда, скъпи човече, която е по-добре да изоставиш. Може да не им се случи веднага, но това е обяснението — ако тази дума не е прекалено определена — до което не след дълго неизбежно ще стигнат интелигентните сред тях. Защото виж: можем, нали, да отхвърлим партеногенезата? За нея никога не е имало документирани случаи.

Докторът кимна.

— Тогава на тях скоро ще им стане ясно, както и на мен, а би трябвало и на теб, че както грубото изнасилване, така и изкуственото осеменяване веднага се отхвърлят като несъстоятелни чрез проста математика. Това всъщност би могло да се отнася и за партеногенезата, ако беше възможно. По закона за усредняването просто не е възможно една измерима група жени, взети наслуки, да показват при повече от двайсет и пет процента от тях една и съща фаза на бременност.

— Да, но... — започна докторът колебливо.

— Добре, нека приемем трийсет и три и три десети процента, което е много. Но тогава, ако твоята оценка на случаите е вярна или близка до вярната, настоящата ситуация е напълно невъзможна. Ерго, харесва ли ни или не, не ни остава нищо освен четвъртата и последна възможност — имплантирането на оплодено яйце трябва да е станало по време на Бездението.

Уилърс изглеждаше много нещастен и все пак не напълно убеден.

— Поставям под въпрос твоето „последна“ — би могло да има други възможности, за които не сме се сетили.

С леко нетърпение Зельбай отговори:

— Можеш ли да предложиш друг начин на забременяване, който да не се изправя пред тази математическа бариера? Не? Много добре. Тогава следва, че това не може да бъде забременяване — значи трябва да бъде инкубация.

Докторът въздъхна.

— Добре. Приемам. Колкото до мен, само частично ме засяга как е станало. Моята грижа е благоденствието на тези, които са и ще станат мои пациентки...

— Ще те засегне по-късно — вмъкна Зельбай, — защото, тъй като всичките са в същата фаза сега, следва, че ражданията ще станат — като оставим настрана нещастните случаи — през един твърде ограничен период по-късно. Приблизително към края на юни или първата седмица на юли... ако всичко останало е нормално, разбира се.

— Понастоящем — продължи твърдо Уилърс, — главната ми грижа е да намаля тяхната тревога, не да я увеличавам. И по тази причина трябва да попречим на тази идея за имплантирането да се разпространи колкото е възможно по-дълго. Това е паникьосващ въпрос. За тяхно добро те моля да пренебрегваш убедително всяко предположение от този род, което би ти се изпречило на пътя.

— Да — съгласи се Зельбай след размишление. — Да. Съгласен съм. В случая наистина мисля, че цензурата, ще е полезна. — Той се намръщи. — Трудно е да се прецени как една жена вижда тези въпроси: мога да кажа само, че ако аз бях задължен, дори при най-благоприятни обстоятелства, да родя живот, перспективата би ми вдъхнала значително страхопочитание; а ако имах и най-малката причина да подозирам, че това би било някаква неочаквана форма на живот, вероятно щях съвсем да се побъркам. Повечето жени не биха реагирали така, разбира се: те са душевно по-твърди, но някои биха, така че убедителното отхвърляне на тази възможност би било най-доброто. — Той замълча, размишлявайки. — Сега трябва да дадем на моята жена насока, в която да мисли. Хубаво е да се обхванат различни аспекти. Един от най-завъртяните май ще бъде разгласяването — или по-скоро неразгласяването.

— Божичко, да — въздъхна Уилърс. — Пресата добере ли се веднъж до това...

— Знам. Бог да ни е на помощ, ако успеят. Всекидневни коментари, с шест месеца славно нарастващи предположения не ни мърдат. Те положително няма да изпуснат възможността за ксеногенезата. По-вероятно е да започне надпревара в предположенията и предсказанията. Добре, тогава. Военното

разузнаване съумя да задържи Бездението извън вестниците. Ще трябва да видим какво биха могли да направят по този въпрос.

— Сега нека наедно да очертаем подхода към Анджела...

ГЛАВА ДЕВЕТА

ПАЗЕТЕ ГО В ТАЙНА

Обсъждането на участието в нещо, което не много ясно бе определено като „Специална, спешна, много важна за всяка жена в Мидуич среща“ беше напрегнато. Самите ние бяхме посетени от Гордън Зелъбай, който съумя да ни внуши съвсем драматично усещането за спешност чрез доста много приказки, от които практически нищо не се разбираше. Начинът, по който парираше опитите да се измъкне нещо от него, само увеличаваше интереса.

След като хората бяха убедени, че това не е просто поредната акция на Гражданската защита или някое от редовните щури мероприятия от този род, изпитаха силно любопитство какво ли би могло да е накарало доктора, свещеника, техните жени, местната сестра и двамата Зелъбай да си направят труда всеки да бъде посетен и да му се връчи лична покана. Самата уклончивост на посетителите, подсилена от уверенията им, че нищо няма да се плаща, няма да се събират помощи и ще има безплатен чай за всички, станаха причина любознателността да вземе връх дори у природно подозрителните и в залата имаше съвсем малко празни места.

Двамата главни инициатори седяха на подиума с малко бледата Анджела Зелъбай между тях. Докторът пушеше с нервна припряност. Свещеникът изглеждаше отнесен в абстрактността, от която се завръщаше от време на време, за да подхвърли реплика на мисис Зелъбай, която разсеяно ѝ отговаряше. Те отпуснаха десет минути за мудните, след което докторът помоли да се затворят вратите и откри срещата с кратко, но все още неясно подчертаване на нейната важност. После и свещеникът добави своята подкрепа. Той заключи:

— Аз настойчиво моля всяка една от присъстващите тук жени да изслуша много внимателно това, което мисис Зелъбай има да ви каже. Ние сме ѝ много задължени за нейната готовност да изложи проблема пред вас. И искам да знаете предварително, че тя има пълното одобрение на д-р Уилърс и мен. Уверявам ви, че постъпваме така,

защото ни се струва, че нещата ще станат по-приемливи и, уверен съм, по-компетентно разяснени от жена на жени, затова я натоварихме със задачата. Доктор Уилърс и аз сега ще напуснем залата, но ще бъдем в сградата. Когато мисис Зелъбай свърши, ако желаете, ние можем да се върнем на подиума и ще направим всичко възможно, за да отговорим на въпросите ви. А сега ви моля да отдадете на мисис Зелъбай своето най-голямо внимание.

Той пропусна доктора пред себе си и двамата излязоха навън през вратата, отстрани на подиума. Тя се върна след тях, но не се затвори напълно.

Анджела Зелъбай отпи от чашата с вода на масата пред нея. Погледна за момент надолу към ръцете си, които лежаха върху бележките ѝ. След това вдигна глава и изчака мърморенето да замлъкне. Когато настъпи тишина, изгледа внимателно своята аудитория, сякаш отбелязваше всяко лице.

— Първо — започна тя, — трябва да ви предупредя. Това, което ще ви кажа, ще бъде трудно за мен да го съобщя, трудно за вас да го повярвате, твърде трудно за всяка от нас да го разбере в момента. — Замълча, наведе очи, след това пак ги вдигна. — Аз — продължи тя — ще имам бебе. Много, много се радвам и съм щастлива от това. За жените е естествено да искат деца и да бъдат щастливи, когато научат, че това ще стане. Не е естествено и не е хубаво да се боиш от това. Бебетата трябва да бъдат радост и забавление. За нещастие, в Мидуич има известен брой жени, които не са в състояние да се почувстват така. Някои от тях са нещастни, засрамени и изплашени. За тяхно благо сме свикали това събрание. Да помогнем на нещастните и да ги уверим, че те не трябва да изпитват никое от тези чувства. — Анджела отново твърдо огледа аудиторията си. Тук-там се чуваше звука на задържано дишане. — Нещо много, много странно се случи тук. И то не се случи на една-две от нас, а почти на всички ни — почти на всички жени в Мидуич, които са способни да раждат деца.

Публиката седеше неподвижна и мълчалива, всички очи бяха приковани в нея, докато тя излагаше пред тях положението. Преди да завърши, обаче, Анджела усети някакво смущение и шушукане в дясната страна на залата. Като погледна нататък, тя видя мис Латърли и неизменната ѝ придружителка мис Лам в неговия център.

Анджела престана да говори в средата на изречението и изчака. Чуваше възмуцението в гласа на мис Латърли, но не можеше да долови думите.

— Мис Латърли — каза тя отчетливо. — Права ли съм да мисля, че вие не се смятате лично засегната от предмета на тази среща?

Мис Латърли се изправи и заговори с треперещ от възмуцение глас.

— Повече от сигурно сте права, мисис Зельбай. Аз никога в живота си...

— Тогава, тъй като това е въпрос от най-жизнена важност за много хора тук, надявам се, че ще се въздържите от по-нататъшни прекъсвания. Или може би ще предпочетете да ни оставите?

Мис Латърли стоеше твърдо и не сваляше поглед от мисис Зельбай.

— Това е... — започна тя, после промени намерението си. — Много добре, мисис Зельбай — продължи. — Ще направя своите възражения срещу необикновеното оклеветяване, което отправихте към нашата общност, друг път.

Тя се обърна с достойнство и спря, явно за да позволи на мис Лам да се присъедини към нейното напускане.

Но мис Лам не помръдна. Мис Латърли я погледна с нетърпеливо свиване на веждите. Мис Лам продължаваше да седи непоклатимо.

Мис Латърли отвори уста да заговори, но нещо в изражението на мис Лам я спря. Мис Лам отмести поглед от нея. Тя гледаше право пред себе си, като прилив на цвят се надигаше, докато лицето ѝ пламна от червенина.

Странен, тих звук се изтръгна от мис Латърли. Тя протегна ръка и сграбчи един стол, за да се задържи. Взря се безмълвно в своята приятелка. За няколко секунди придоби измъчен вид и сякаш остаря с десет години. Ръката ѝ падна от облегалката на стола. С огромни усилия мис Латърли се мобилизира. Вдигна решително глава и се огледа с очи, които сякаш не виждаха нищо. След това, с изправен гръб, но леко несигурни стъпки, тя си проправи път към прохода и към дъното на залата, сама.

Анджела чакаше. Очакваше бръмченето на коментари, но такова не последва. Аудиторията изглеждаше шокирана и озадачена. Всяко

лице отново се обърна към нея в очакване. В настъпилата тишина тя продължи откъдето беше спряла, като се опитваше с делничност да намали емоционалното напрежение, което мис Латърли бе увеличила. С усилие продължи до края на уводното си изложение и спря.

Този път очакваното бръмчене на коментарите се надигна бързо. Анджела отпи от своята чаша с вода и затъркаля смачканата кърпичка между влажните си длани, като внимателно наблюдаваше аудиторията си.

Тя видя, че мис Лам се наведе напред с кърпичка, притисната до очите, докато мисис Брант до нея се опитваше да я успокои. Но мис Лам не беше единствената, която намираще утеха в сълзите. Над тези наведени глави се надигаха гласове, недоверчиви и възмутени. Тук-там някои се държаха истерично, но нямаше нищо подобно на избухването, от което се бе страхувала. Анджела се питаше до каква степен едно смъртно предусещане бе притъпило удара.

С чувство на облекчение и нарастваща увереност тя продължи да ги наблюдава няколко минути. Когато реши, че първото въздействие бе имало достатъчно време да се прояви, почука по масата. Бръмченето заглъхна, чуха се няколко подсмърчания и редиците очакващи лица пак се обърнаха към нея. Анджела пое дълбоко дъх и започна отново.

— Никой — каза тя, — никой, освен едно дете или личност с детско мислене, не очаква животът да бъде справедлив. Той не е и някои от нас ще са по-зле от други. Въпреки това, справедливо или не, харесва ли ни или не, ние всички, както омъжени, така и неомъжени, сме в един кюп. Няма никакви основания и следователно никакво място за очерняне на някои от нас от другите. Всички сме поставени извън условностите и ако някоя омъжена жена тук се изкушава да смята себе си за по-добродетелна от своята неомъжена съседка, би било добре да помисли как, ако я предизвикат, би могла да докаже, че детето, което носи сега, е от собствения ѝ съпруг. Това е нещо, което стана с всички ни. Трябва да го накараме да ни свърже за доброто на всички ни. Няма никаква вина у никоя от нас, така че не би трябвало да има разлика помежду ни, освен — тя се спря и след това повтори: — Освен че тези, които нямат до себе си любовта на един съпруг, за да им помогне, ще имат нужда от повече наше съчувствие и грижи. — Тя продължи да разработва тази тема още малко, докато реши, че вече е оставила следи. После се обърна към друг аспект. — Това — заяви

убедително — е наша работа. Въобще не би могло да има нещо лично за всяка от нас. Сигурна съм и смятам ще се съгласите с мен, че то трябва да си остане такова. Налага се сами да се справим с него, без външна намеса. Знаете как евтините вестници раздухват всичко, свързано с раждането, особено когато е необикновено. Те правят от него цирк, като че ли участниците са палячовци на панаир. Животът на родителите, техните домове, техните деца вече не им принадлежат. Всички сме чели за случая на множествено раждане, който първо вестниците бяха подхванали, след това медицинската професия, опряна на държавата, и в резултат родителите буквално бяха лишени от децата си много скоро, след като бяха родени. Е, добре, първо аз не искам да изгубя детето си по такъв начин и очаквам, че всички вие изпитвате същото. Следователно, ако не искаме да имаме първо множество неприятности — защото ви предупреждавам, че ако това стане общоизвестно, то ще се обсъжда във всеки клуб и кръчма с множество грозни намеци — и така, ако не желаем да се подложим на това и на много възможната вероятност лекарите и учените да ни вземат бебетата под един или друг претекст, трябва всяка една от нас твърдо да реши да не споменава и дори да не намеква извън селото за настоящето състояние на нещата. В нашата власт е това да си остане работа на Мидуич, която трябва да се оправя както хората от Мидуич желаят да решат въпроса, а не както реши някакъв вестник или министерство. Ако хора от Трейн или другаде са нахално любопитни, или външни хора задават въпроси, трябва за доброто на бебетата ни и за наше добро да не им казваме нищо. Но не бива да бъдем просто мълчаливи и тайнствени, сякаш крием нещо. Трябва да направим да изглежда, че в Мидуич няма абсолютно нищо необикновено. Ако всички сътрудничим и накараме и нашите мъже да разберат, че също трябва да ни помагат, няма да възникне никакъв интерес и хората ще ни оставят на мира — както би трябвало да бъде. Това не е тяхна работа, а наша. Няма никой, абсолютно никой, който да има по-голямо право или по-висш дълг да защитава нашите деца от експлоатация, освен нас, които ще бъдем техни майки. — Тя ги огледа твърдо, почти една по една още веднъж, както в началото. После завърши: — Сега ще помоля свещеника и д-р Уилърс да се върнат. Ако ме извините за няколко минути, аз ще се присъединя към тях по-късно. Знам, че има много въпроси, които бихте искали да зададете.

Тя се измъкна навън, в малката стаичка отстрани.

— Превъзходно, мисис Зелъбай, наистина превъзходно — каза мистър Лийбъди.

Доктор Уилър взе ръката ѝ и я стисна.

— Мисля, че направи каквото трябва, скъпа — рече той, като последва свещеника на подиума.

Зелъбай я поведе към един стол. Тя седна и се облегна назад със затворени очи. Лицето ѝ беше бледо, изглеждаше изтощена.

— Смятам, че е по-добре да се прибереш вкъщи — заяви той.

Тя поклати глава.

— Не, ще се оправя след няколко минути. Трябва да се върна.

— Те ще се справят. Ти свърши своята част, при това много добре.

Анджела отново поклати глава.

— Знам какво вероятно изпитват тези жени. Това е абсолютно съдбоносно, Гордън. Трябва да ги оставим да зададат своите въпроси и да говорят толкова, колкото искат. Така ще преодолеят първия удар докъм времето, когато си тръгнат. Трябва да свикнат с мисълта. Трябва им усещане за взаимна подкрепа. Знам това — на мен също ми трябва. — Тя сложи ръка на главата си и отметна назад коса. — Знаеш, че това, което току-що казах, не е вярно, Гордън.

— Коя част от него, мила? Ти каза много неща.

— За това, че се радвам и съм щастлива. Преди два дни то беше съвсем, съвсем вярно. Искрах бебето, твое и мое, толкова, толкова много. Сега ме е страх от него... страх ме е, Гордън.

Той по-силно прегърна раменете ѝ. Тя опря глава в неговата с въздишка.

— Миличка, миличка — нежно гладеше косата ѝ той. — Всичко ще бъде наред. Ще се грижим за теб.

— Да не знаеш — възкликна тя. — Да знаеш, че там има нещо, което расте и да не си сигурен какво... Това е толкова... Толкова уничително, Гордън! Кара ме да се чувствам като животно.

Той нежно целуна бузата ѝ, като продължи да я гали по косата.

— Не бива да се безпокоиш. Готов съм да се обзаложа, че когато той или тя се появи, ще погледнеш и ще кажеш: „Божичко, това е носът на Зелъбай!“ Но ако не е така, ще го посрещнем заедно. Не си сама, скъпа, никога не трябва да се чувстваш сама. Аз съм тук и

Уилърс е тук. Ние сме тук, за да ти помогнем винаги, през цялото време.

Тя обърна глава и го целуна.

— Гордън, мили — въздъхна. След това се измъкна и седна изправена. — Трябва да вървя — обяви тя.

Зелъбай известно време втренчено гледа след нея. После приближи стол до незатворената врата, запали цигара и се настрои да слуша критично настроението на селото, проявено във въпросите.

ГЛАВА ДЕСЕТА

МИДУИЧ КАПИТУЛИРА

Задачата през януари беше да се смекчи удара и да се насочват реакциите, и така да се установи едно отношение. Началното събрание би могло да се смята за успешно. То вкара малко свеж въздух и изпусна част от безпокойството; и аудиторията, подхваната, докато още беше в полузашеметено състояние, в по-голямата си част бе възприела предложението за обща солидарност и отговорност.

Можеше само да се предполага, че някои личности ще бъдат ревизирани, но и те не повече от останалите горяха от желание в личния им живот да нахлуват и да бъде на показ, пътищата им да бъдат задръстени с коли, като ококорени тълпи зяпачи надничат през прозорците им. Нещо повече, не беше трудно за двама-тримата, които жадуваха за светлините на рампата, да проумеят, че селото беше настроено да усмири всеки активно не съдействащ чрез бойкот. И ако и мистър Уилфред Уилямс да мислеше с лека тъга за оборота, който би ставал в „Коса и камък“, той излезе предан съюзник и чувствителен към изискванията на една по-дълготрайна добра воля.

След като объркването от първия удар бе последвано от усещането, че на кормилото има способни ръце; когато махалото сред младите неомъжени жени се беше успокоило между изплашената окаяност и самодоволна самонадеяност; и когато започна да се долавя атмосфера на готовност да се хванат за работа, не много различна от тази, която предшествахше ежегодния празник и изложбата на цветята, самоназначилият се комитет почувства, че поне са успели да насочат нещата в правилна посока.

Първоначалният комитет от Уилърс, Лийбъди, двамата Зелъбай и сестра Даниълс бе увеличен с нас и също с мистър Артър Крим, който бе поканен да представлява интересите на няколко възмутени изследователи от Чифлика, които сега се бяха оказали забъркани в домашния живот на Мидуич.

Но въпреки че заседанието на комитета, проведено някакви пет дни след събранието в Общинската зала, би могло справедливо да се резюмира като „дотук добре“, членовете му напълно съзнаваха, че постигнатото не можеше да се остави на самотек. Отношението, което успешно бе създадено, би могло, както всички усещаха, да се хлъзне съвсем лесно обратно към нормалните обикновени предразсъдъци, ако не се поддържа грижливо. Поне за известно време бе необходимо да бъде подкрепяно и засилвано.

— Това, което трябва да постигнем — сумира Анджела, — е нещо като сдружение в беда, каквато, доколкото знаем, то не е.

Мнението спечели одобрението на всички, с изключение на мисис Лийбъди, която изглеждаше изпълнена със съмнение.

— Но — каза тя колебливо, — смятам, че трябва да бъдем честни, знаете.

Ние я погледнахме изпитателно. Тя продължи:

— Ами, според мен, то наистина е беда, не е ли така? В края на краищата такова нещо няма да ни се случи без причина, нали? Трябва да има причина; така че не е ли наш дълг да я потърсим?

Анджела я гледаше с леко, озадачено свиване на веждите.

— Не мисля, че разбирам напълно... — започна тя.

— Добре — обясни мисис Лийбъди, — когато нещо, необикновено нещо като това, внезапно се случва на една общност, винаги има причина. Искам да кажа — вижте чумата в Египет, Содом и Гомор, този род неща.

Настъпи мълчание. Зельбай се почувства задължен да прогони неловкостта.

— Що се отнася до мен — отбеляза той, — аз разглеждам чумата в Египет като непоучителен пример на небесно малтретиране; похват, известен днес като силова политика. Колкото до Содом... — той замлъкна и притихна, когато долови погледа на жена си.

— Тъъ... — каза свещеникът, тъй като нещо явно се очакваше от него. — Тъъ...

Анджела му се притече на помощ.

— Наистина не мисля, че трябва да се тревожите за това, мисис Лийбъди. Безплодието, разбира се, е класическа форма на проклетие. Но аз не мога да си спомня нито един случай, когато възмездието е

приемало формата на плодовитост. В края на краищата не изглежда особено разумно, нали?

— Зависи от плода — подхвърли мисис Лийбъди мрачно.

Отново настъпи неловка тишина. Всички, с изключение на мистър Лийбъди, гледаха мисис Лийбъди. Очите на д-р Уилърс се завъртяха, за да уловят погледа на сестра Даниълс и след това пак се върнаха към Дора Лийбъди, която не изпитваше никакво неудобство от това, че беше център на вниманието. Тя ни обходи извиняващо се с поглед.

— Съжалявам, но се боя, че аз съм причината на всичко това — сподели тя.

— Мисис Лийбъди — започна докторът.

Тя укорително вдигна ръка.

— Вие сте мил. Знам, че искате да ме пощадите. Но идва време за изповед. Аз съм грешница, виждате ли. Ако бях родила детето си преди дванайсет години, нищо такова нямаше да се случи. Сега трябва да изкупя греха си, като нося дете, което не е от мъжа ми. Всичко е съвсем ясно. Много съжалявам, че докарах такова зло на всички ви. Но това е присъда, знаете. Също като чумата...

Свещеникът, пламнал и объркан, се намеси, преди тя да успее да продължи.

— Смятам, въъ... че може би ще ни извините...

Настъпи всеобщо отблъскване на столовете назад. Сестра Даниълс прекоси тихо към мястото на мисис Лийбъди и започна разговор с нея. Д-р Уилърс ги гледа известно време, докато усети, че мистър Лийбъди е до него с ням въпрос. Той успокояващо сложи ръка на рамото на свещеника.

— Това беше шок за нея. Нищо чудно. Напълно го очаквах доста преди този случай. Ще накарам сестра Даниълс да я придружи до вкъщи и да ѝ даде успокоително. Много е вероятно един добър сън да промени нещата. Ще намина утре сутринта.

След няколко минути се пръснахме в потиснато и замислено настроение.

* * *

Политиката, препоръчана от Анджела Зелъбай, се провеждаше със забележителен успех. Последната част на януари видя съставянето на такава програма на светска дейност и съседска взаимопомощ, която ни се струваше, че ще остави само на най-заклетите единаци изолация или време мрачно да размишляват.

В края на февруари можех да докладвам на Бърнард, че нещата като цяло вървяха гладко — по-гладко във всеки случай, отколкото смеехме да се надяваме отначало. Имаше съвсем малко спадания в графиката на местното доверие и несъмнено щеше да има и други, но досега възстановяването ставаше бързо. Описах му подробностите на събитията в селото след последния ми доклад, но не можех да му предоставя информация за отношението и мненията, преобладаващи в Чифлика, каквато той ми бе поискал. Или изследователите смятаха, че аферата беше някак в границите на техния обет за секретност, или пък бяха на мнение, че е по-добре да се държат така, сякаш беше.

Мистър Крим продължаваше да бъде тяхната единствена връзка със селото и ми се струваше, че за да измъкна повече информация или трябваше да съм упълномощен да му разкрия официалния характер на своя интерес, или на Бърнард щеше да му се наложи сам да го подхване. Бърнард предпочете последното, разбира се, и при следващото посещение на мистър Крим в Лондон им бе уредена среща.

Той се отби у нас по пътя си обратно, като се чувстваше свободен да излее някои от своите затруднения, които на едро изглеждаха свързани с ръководството на института.

— Те толкова боготворят стриктния ред — оплака се той. — Просто не знам какво ще правя, когато моите шест задачи започнат да поставят въпроса за разрешения и отсъствия и ще направят една невъзможна бъркотия от техните чистички, подреденички списъци с разрешения. Към това ще се прибави и действието на нашето работно разписание. Изложих пред полковник Уесткот, че ако неговият отдел наистина сериозно е загрижен да не се вдига шум, те могат да уредят това само чрез официална намеса на високо ниво. Иначе не след дълго ще трябва да даваме обяснения. Но да ме убият не мога да разбера, защо точно тази страна на въпроса ще е от такъв интерес за Военното разузнаване. Вие знаете ли?

— Колко жалко — отвърна Джанет. — Една от нашите надежди, когато научихме, че отиваш при него, беше, че може би ще разбереш достатъчно, за да посветиш и нас.

* * *

Животът като че ли си вървеше доста гладко в Мидуич понастоящем, но само малко по-късно едно от подводните течения излезе на повърхността и ни причини трепетно безпокойство.

След заседанието на комитета, чието преждевременно закриване не тя бе причинила, мисис Лийбъди престана — нищо чудно — да играе вече активна роля в поддържането на хармонията в селото. Когато след няколко дни почивка се появи отново, изглеждаше, че си е възвърнала равновесието чрез решение да гледа на цялата злополучна ситуация като на отблъскваща тема.

През един от ранните дни на март, обаче, свещеникът на „Света Богородица“ в Трейн, придружен от жена си, я доведе вкъщи с тяхната кола. Намерили я, съобщил той на мистър Лийбъди с известно неудобство, проповядваща на пазара от един обърнат сандък.

— Ъъ, проповядваща? — промърмори мистър Лийбъди, като ново смущение се примеси към неговата загриженост. — Аз... ъъ... Можете ли да ми кажете за какво е проповядвала?

— О, ами... боя се, че пълни фантазмагории — му отговори уклончиво свещеникът от „Света Богородица“.

— Все пак, трябва да знам. Докторът положително ще иска да научи, когато дойде.

— Ами... ъъ... беше с характер на зов към разкаяние; нещо като тълкуване на сектантското второ пришествие. Хората на Трейн трябвало да се покаят и да молят за прошка под страх от гняв, възмездие и адски мъки. Доста сектантско, боя се. Направо зловещо. И, както изглежда, хората трябвало особено да избягват да си имат работа с жителите на Мидуич, които вече страдат от Божието неодобрение. Ако хората от Трейн не обърнат внимание и не поправят поведението си, наказанието неизбежно ще постигне и тях.

— О — каза мистър Лийбъди, като запази тона си равен. — Не каза ли каква форма придобиват нашите страдания тук?

— Посещение — отговори му свещеникът от „Света Богородица“. — По-точно, предизвикване на напаст по... въз... бебетата. Това, разбира се, доведе до известно сквернословие. Прискърбна история, общо взето. Разбира се, след като жена ми обърна внимание върху... въз... състоянието на мисис Лийбъди, нещата станаха по-разбираеми, макар и още по-печални. Аз... О, ето го доктор Уилърс — прекъсна думите си той с облекчение.

* * *

Седмица по-късно, в средата на следобеда, мисис Лийбъди зае позиция на най-ниското стъпало на Паметника на войната и започна да говори. Тя беше облечена за случая в плащеница от зебло, краката ѝ бяха боси и челото ѝ бе зацапано с пепел. За щастие по това време нямаше много хора и тя бе убедена да си отиде вкъщи от мисис Брант, преди да успее да започне. Слухът обиколи селото за един час, но нейното послание, каквото и да е било, остана непредадено.

Мидуич посрещна бързо последвалата новина, че доктор Уилърс е препоръчал да я приберат в болница по-скоро съчувствено, отколкото изненадано.

* * *

Към средата на март Алън и Ферълин за пръв път дойдоха на гости след сватбата си. Ферълин бе прекарвала времето си до уволнението на Алън в малко шотландско градче изцяло сред чужди хора. Анджела бе напълно против да я безпокоят с опити да ѝ обяснят състоянието на Мидуичките работи с писма. Следователно, сега трябваше да им ги разкажат.

Загриженото изражение на Алън се засили, когато им бяха обяснени затрудненията. Ферълин слушаше без да прекъсва, но от време на време хвърляше бързи погледи към Алън. Тя първа наруши тишината, която последва.

— Знаете ли, през цялото време имах чувството, че в тази история има нещо странно. Искам да кажа, не трябваше... — Тя

замълча, явно поразена от допълнителна мисъл. — О, колко е ужасно! Аз един вид изнудих горкия Алън. Това вероятно се нарича насилие, или принуда, или нещо гнусно. Може ли да бъде основание за развод? О, Боже! Искаш ли развод, скъпи?

Очите на Зелъбай леко се присвиха в ъгълчетата, когато гледаше дъщеря си.

Алън сложи ръка върху нейните.

— Мисля, че трябва да почакаме малко, не смяташ ли? — каза ѝ той.

— Мили — отвърна Ферълин, като вплете пръсти в неговите.

Когато обърна глава, след като дълго го гледа, тя улови изражението на баща си. Тълкувайки го като решително неотзивчиво, се обърна към Анджела и попита за повече подробности около реакциите на селото. След половин час двете излязоха, като оставиха двамата мъже сами. Алън едва дочака вратата да се затвори и избухна.

— Ударът си го бива, какво ще кажете, сър?

— Боя се, че е така — съгласи се Зелъбай. — Най-доброто утешение, което мога да предложа, е, че шокът постепенно изчезва. Най-мъчителната му част е явното покушение върху нашите предубеждения — говоря за нашия пол, разбира се. За жените това е, за съжаление, само първото препятствие.

Алън поклати глава.

— Страхувам се, че ще бъде ужасен удар за Ферълин, както вероятно е бил и за Анджела — добави той малко припряно. — Разбира се, не може да се очаква тя, Ферълин, искам да кажа, да възприеме цялото му действие отведнъж. Неща като това трябва да се абсорбират...

— Скъпо момче — отвърна Зелъбай, — като съпруг на Ферълин имаш право да мислиш за нея каквото си искаш, но едно от нещата, които не бива да правиш заради собственото си спокойствие, е да я подценяваш. Ферълин, уверявам те, е много по-напред от теб. Тя положително те изпревари, като направи повърхностна забележка, защото разбра, че ако се покаже разтревожена, ти ще се тревожиш за нея.

— О, така ли мислиш? — попита Алън малко рязко.

— Да, така мисля — твърдо рече Зелъбай. — Нещо повече, това е много разумно от нейна страна. Един безполезно разтревожен мъж е

досаден. Най-доброто, което би могъл да направи, е да прикрива безпокойството си и непоколебимо да отстоява това, олицетворявайки опорен стълб, докато изпълнява някои практически и организационни работи. Предлагам ти плода на известен интензивен опит. Друго нещо, което мъжът би могъл да направи, е да представи съвременните знания и здрав разум, но тактично. Може и да нямаш никаква представа за количеството древни мъдрости, многозначителни поличби, бабешки суеверия, цигански предупреждения и всички бабини деветини, които се изприказваха в това село напоследък. Превърнахме се в съкровищница за всеки фолклорист. Знаеш ли, например, че е опасно да се преминава под църковна порта в петък? Че си е чисто самоубийство да носиш зелено? И много неразумно да ядеш кейк с ким? Беше ли ти ясно, че ако паднал нож или игла се забие в пода, ще бъде момче? Не? Така си и мислех. Но не се притеснявай. Аз събирам букет от тези цветенца на човешката мъдрост с надеждата, че те ще накарат издателите ми да не вдигат шум, задето се бавя.

Алън запита със закъсняла учтивост как вървят Текущите Трудове. Зелъбай тъжно въздъхна.

— Очаква се да предам последната редакция на „Британския залез“ до края на следващия месец. Досега съм написал три глави от това, както се предполага, съвременен изследван. Ако добре си спомням за какво се отнасяха, нямам никакво съмнение, че те вече са остарели. Съсипващо за концентрацията на човешката мисъл е да ти висят детски ясли на главата.

— Повече от всичко ме изумява, че сте успели да го запазите в тайна. Бих казал, че просто нямате шанс за това — отбеляза Алън.

— А аз го казах — призна Зелъбай. — И още съм удивен. Мисля, че се получи нещо като вариант на тема „Дрехите на краля“... или пък обратното на Голямата Лъжа на Хитлер — една истина, която е прекалено огромна, за да ѝ повярват. Но не забравяй, че и Опли, и Стоуч говорят несъседски неща за някои от нас, които те са забелязали, макар и явно нямат представа за истинския мащаб. Казаха ми, че и в двете села обикаля предположението, че сме си позволили по време на празника Хелоуин едно от онези мили, стари селски безумия без морални задръжки. Така или иначе, някои от жителките почти прибират полите си, когато минаваме край тях. Трябва да кажа, че нашите хора похвално се сдържат при някои провокации.

— Но наистина ли мислиш, че само на два-три километра оттук хората нямат представа какво всъщност е станало? — попита Алън недоверчиво.

— Не бих го нарекъл така. Те по-скоро не искат да го повярват. Предполагам, че са чули доста подробно цялата история, но предпочитат да вярват, че всичко това са приказки, които трябва да прикрият нещо много по-нормално, но позорно. Уилърс беше прав, когато казваше, че нещо като рефлекс за самозащита ще запази обикновените мъже и жени от обезпокояващи мисли... стига да не бъдат напечатани. Веднъж само една дума да попадне във вестниците и осемдесет-деветдесет процента ще се хвърлят в друга крайност и ще вярват на всички. Циничното отношение на другите села всъщност помага. Така никой вестник няма вероятност да получи нещо, за което да се залови, освен ако не е информиран директно от някого от селото. Вътрешните стресове бяха по-лошо през първите седмица-две, след като направихме съобщението. Някои от съпрузите бяха много трудни за озаптяване, но след като избихме от главите им, че това е изтънчена система за замазване или подиграване, и когато откриха, че никой от останалите не беше в състояние да ги направи за посмешище, станаха по-разумни и по-нешаблонни. Мостът Лам-Латърли бе възстановен много скоро, след като мис Латърли преодоля шока, и сега мис Лам бе глезена с преданост, която трудно можеше да се отличи от тирания. Нашата водеща бунтовница за известно време беше Тили... О, трябва да си виждал Тили Форишъм — дълъг брич за езда, широка обърната яка, жокейско яке, влачена насам-натам от капризите на съдбата под формата на три златисти ловни кучета... тя възмутено разправяше известно време, че не би имала нищо против, ако случайно ѝ харесваха бебетата; но, тъй като се отнасяше с голямо пренебрежение към куклите, цялата история беше особено тежка за нея. Ала вече изглежда и тя се е предала, макар и неохотно.

Зелъбай още известно време несвързано разправяше анекдоти върху събитието, завършвайки с един, според който мис Огъл едва е била отклонена от плащането на първата вноска на нейно име за най-блестящата детска количка, която Трейн можеше да предложи.

След известно мълчание Алън напомни:

— Ти каза, че около десетина, за които би могло да се очаква да бъдат въввлечени, всъщност не са?

— Да. И пет от тях са били в автобуса по пътя за Опли и следователно под наблюдение по време на Бездението — това поне свърши работа донякъде да разпръсне идеята за някакъв оплодяващ газ, която някои бяха склонни да приемат като един от новите научни ужаси на нашия век — отговори Зельбай.

ГЛАВА ЕДИНАЙСЕТА

ДОБРЕ ИЗИГРАНО, МИДУИЧ

„Много съжалявам — писа ми Бърнард Уескот в началото на май, — че обстоятелствата изключват твърде заслужените официални поздравления на вашето село за операцията до този момент. Тя беше проведена с дискретност и обществена лоялност, които, откровено казано, ни удивиха. Повечето от нас тук бяха на мнение, че ще се окаже необходимо да предприемем официални мерки много по-рано. Сега, когато остават само някакви си седем седмици до деня, ние се надяваме, че ще можем да минем без тях. Въпросът, създаде ни до момента най-много грижи, е свързан с мис Фрейзър, която работи при мистър Крим, при това, може да се каже, не по вина на самото село и дори не на самата дама. Баща ѝ, морски командир, се пенсионира и, бидейки свадлив до свирепост, беше склонен да причини неприятности — не преставал да задава въпроси в Парламента за разпуснатия живот и оргиите в едно държавно учреждение. Горещ от желание, видимо, да устрои една отпускателна от тип Флийт стрийт (улица в Лондон, център на английската преса) на своята дъщеря. За щастие, успяхме да уредим подходящи влиятелни хора да му кажат няколко действени думи навреме.

Какво е твоето мнение? Смяташ ли, че Мидуич ще издържи докрай?“

Това съвсем не беше лесен въпрос. Ако не се случеше някакво голямо объркване, смятах, че имаше голяма вероятност. От друга страна, не можеше да не се вземе предвид неочакваното, дебнещо зад всеки ъгъл — малкият детонатор, който би могъл да взриви нещата.

Преживяхме своите подеми и падения, обаче съумяхме да ги превъзмогнем. Понякога сякаш възникваха от нищото и се разпространяваха като инфекция. Най-лошото, което по едно време заприлича на паника, бе уталожено от д-р Уилърс, който набързо докара рентгенов апарат и съумя да покаже, че всичко изглежда съвсем нормално.

Общото настроение през май можеше да се определи като събиране на сили, а тук-там се проявяваше и напрегнато желание да се започне битката. Д-р Уилърс, обикновено горещ привърженик на раждането в болницата на Трейнт, беше обърнал наопаки обичайните си съвети. Първо, защото, особено ако имаше нещо неприятно около бебетата, това би направило абсолютно безсмислени всички досегашни опити да се запазят нещата в тайна. Второ, Трейн нямаше достатъчно легла да посрещне такова явление като едновременното приемане на цялото женско население на Мидуич — а това само по себе си би било масло в огъня за пресата — така че той продължи да се изпотрепва, за да уреди по най-добър начин всичко да стане на място. Сестра Даниълс също бе неуморна и цялото село беше благодарно, че тя случайно не си беше вкъщи през критическото време на Бездението. Бяха научили, че Уилърс си е наел временен помощник за първата седмица на юни, и нещо като команда от акушерки бяха изписани по-късно. Малката стая на Комитета в общината бе реквизирана като снабдителна база и няколко големи кашона от аптечни фирми вече бяха пристигнали.

Мистър Лийбъди също работеше до смъртна умора. Към него изпитваха силно съчувствие заради мисис Лийбъди и в селото му обръщаха повече внимание от всякога. Мисис Зелъбай се придържаше решително към своята линия на солидарност и, подпомагана от Джанет, продължаваше да прокламира, че Мидуич ще посрещне това, което идва, безстрашно и в единен фронт. Смятам, че главно на тяхната работа се дължеше, че бяхме имали досега — с изключение на историята с мисис Лийбъди и една-две други — толкова малко психосоматични тревоги.

Зелъбай бе действал, както трябваше да се очаква, в по-трудно определима роля, една от тези, които биха могли да го опишат като главен ликвидатор на раздел „дрънканици и дивотии“, и бе показал завидна ловкост в принуждаването на глупостите да затихнат, без да разгневи някого. Подозираха, че той също помагаше немалко, когато имаше нужда и трудности.

Безпокойствата на мистър Крим за неговия изследователски екип продължаваха. Той все по-често и по-настойчиво търсеше Бърнард Уескот и стигна дотам да казва, че единственото, което би предотвратило скорошен скандал в цялата Държавна служба, би било

да се премести неговата научна тема от Правителството и да отиде под контрола на Министерство на войната. Изглежда Бърнард се мъчеше да постигне това, като в същото време настояваше, че цялата работа трябва да се пази в тайна възможно най-дълго.

— Което, от гледна точка на Мидуич — каза мистър Крим с леко свиване на раменете, — означава завинаги. Но за какъв дявол му е притрябвало на Военното разузнаване, все още не мога да прозра...

* * *

Към средата на май настъпи забележима промяна. Досега настроението на Мидуич не беше несъзвучно с това на околната настъпваща природа. Би било прекалено да се каже, че то сега се разстрои, но някои от неговите струни бяха под сурдинка. То придоби известна абстрактност, по-замислен вид.

— Тук — отбеляза един ден Уилърс пред Зелъбай, — започваме да стягаме мускулите.

— Някои цитати — отговори Зелъбай, — са силно подобрени от липсата на контекст, но схващам какво искаш да кажеш. Едно от нещата, които не помагат, е бръцолевенето на глупавите бабички. По една или друга причина, това е една превъзходна възможност за свадливите дъртофелници. Де да можехме да ги спрем!

— Те са само едното зло. Има и множество други.

Зелъбай помисли известно време, после каза:

— Е, можем само да продължим с опитите. Мисля, че се справихме доста добре преди известно време, за да си нямаме повече неприятности.

— Много по-добре, отколкото човек би си помислил за възможно. И това почти изцяло се дължи на мисис Зелъбай — отвърна докторът.

Зелъбай се подвуми и после взе решение.

— Много съм загрижен за нея, Уилърс. Питам се, дали би могъл... е, да поговориш с нея.

— Да поговоря?

— Тя е по-разтревожена, отколкото показва. Това лекичко се прояви преди две-три вечери. Нямахте нищо особено, което да го

предизвика. Случайно вдигнах поглед и видях, че се е вторачила в мен, сякаш ме мрази. Не е така, нали знаеш... Тогава, сякаш бях казал нещо, тя избухна: „Всичко това е много хубаво за един мъж. Той не трябва да преживява такива неща и знае, че никога няма да му се наложи. Как би могъл да разбере? Дори да има намеренията на светец, винаги е отвън. Никога не може да узнае какво е това, дори когато е нормално, така че що за представа би могъл да има сега? Или как се чувстваш, когато лежиш будна по цели нощи с унижителното съзнание, че просто си била използвана? Сякаш въобще не си личност, а само някакъв механизъм, нещо като инкубатор... И при това постоянно да се питаш, час след час, нощ след нощ, какво — просто какво ли би могло да бъде това, което си принуден на инкубираш. Разбира се, ти не би могъл да разбереш как се чувстваш при това — как би могъл! То е разрушително, то е непоносимо. Скоро ще се пръсна. Знам, че така ще стане. Не мога да продължавам така още много време.“ — Зельбай замълча и поклати глава. — И няма нищичко, което можеш да направиш. Не се и опитах да я прекъсна. Помислих си, че е по-добре да я оставя да си го излее. Но бих се радвал, ако поговориш с нея, ако се опиташ да я убедиш. Тя знае, че всички изследвания и рентгенът показват нормално развитие, но си е наумила, че е професионално необходимо ти да го кажеш. И предполагам, че е така.

— Слава Богу, че е истина — отговори му докторът. — Не знам, какво, по дяволите, бих правил, ако не беше... но знам, че не можем просто да продължаваме така, както досега. Уверявам те, че пациентките не биха могли да се чувстват по-облекчени от този факт, отколкото съм аз. Така че не се тревожи, ще я успокоя поне по този въпрос. Тя не е първата, която мисли така и положително не е последната. Но в момента, в който разрешим едно нещо, те ще намерят друго, за което да се безпокоят. Това ще бъде много, много тежък период, във всички случаи...

* * *

За една седмица започна да изглежда, че пророчеството на Уилърс се оказва твърде бледо и слабо. Чувството на напрежение бе заразно и почти осезаемо нарастваше от ден на ден. В края на

следващата седмица обединеният фронт на Мидуич печално отслабна. След като самопомощта се оказа неадекватна, мистър Лийбъди трябваше да понася все повече и повече тежестта на обществените опасения. Той не си спестяваше никакви усилия. Организираще специални дневни служби, през останалата част от деня обикаляше енорияшите един по един, като ги окуражаваше, както можеше.

Зелъбай се почувствува напълно излишен. Рационализмът беше в немилост. Той пазеше необичайно мълчание и би станал и невидим, стига някой да не му го беше предложил.

— Забелязал ли си — попита той, като се отби една вечер в къщичката на мистър Крим, — забелязал ли си как те зяпат? Като че ли си се подмазвал на Създателя, за да ти даде другия пол. Ужасно е изнервящо от време на време. И в Чифлика ли е така?

— Бе започнало да става — призна Крим, — но ги пуснахме в отпуска преди ден-два. Които искаха да си отидат въщи, си отидоха. Другите са с медицинско, уредено от доктора. В резултат вършим повече работа. Бе започнало да става малко трудничко.

— Омаловажаваш го — каза Зелъбай. — Случайно никога не съм работил във фабрика за фойерверки, но прекрасно знам точно как изглежда това. Чувствам, че всеки момент нещо неуправляемо и доста ужасно може да избухне. И нищо не може да се направи по въпроса, освен да се чака и да се надяваш, че няма да стане. Откровено казано, как ще преживеем останалия около месец от този ад, не знам. — Той сви рамене и поклати глава.

* * *

В момента на най-силното трепетно униние, обаче, обстановката неочаквано започна да се подобрява.

Защото мис Лам, която бе придобила навика спокойно да се разхожда вечер, грижливо надзиравана от мис Латърли, тази вечер претърпя злополука. Една от бутилките за мляко, които бяха акуратно подредени пред тяхната врата, някак се беше прекатурила, и, когато излизаха, мис Лам стъпи върху нея, тя се търкулна под крака ѝ и госпожицата падна...

Мис Латърли я върна вътре и хукна към телефона...

* * *

Мисис Уилърс още чакаше мъжа си без да си ляга, когато той се върна след пет часа. Тя чу приближаването на колата и когато отвори вратата, той стоеше на прага разчорлен и примигваше от светлината. Бе го виждала такъв само един-два пъти, откакто се бяха оженили и тревожно хвана ръката му.

— Чарли! Чарли, мили! Какво беше? Не е?...

— Доста съм пиян, Мили. Съжалявам. Не ми обръщай внимание — каза той.

— О, Чарли! Бебето беше ли?...

— Реакция, мила. Само реакция. Бебето е свършено, знаеш ли. Няма нищо нередно около бебето. Абсолютно нищо. Свършено.

— О, слава Богу! — възкликна мисис Уилърс, като го мислеше толкова горещо, колкото бе произнасяла всичките си молитви.

— Има златни очи — добави съпругът ѝ. — Странно, но нямаме нищо против златните очи, нали?

— Не, мили, разбира се, че нямаме.

— Свършено, с'ключение на златните очи. Съвсем нищо нередно.

Мисис Уилърс му помогна да си съблече палтото и го поведе към всекидневната. Той се отпусна в един стол и се вторачи пред себе си.

— Ггггупаво, нали? — обади се той. — Всичките тези тревоги. И сега то е свършено. Аззззз... — внезапно избухна в сълзи и покри лицето си с ръце.

Мисис Уилърс седна на страничната облегалка на стола му и обгърна с ръка раменете му.

— Хайде, хайде, миличък. Всичко е наред, скъпи. Вече свърши. — Тя обърна лицето му към своето и го целуна.

— Можеше да бъде черно, или жълто, или зелено, или като маймуна. На рентгена това не се вижда — каза той. — 'Ко жените от Мидуич се отнесат както трябва към мис Лам, за нея в черквата трябва да има прозорче.

— Знам, миличък, знам. Но вече няма нужда да се тревожиш. Каза, че е свършено.

Д-р Уилърс кимна енергично няколко пъти.

— Точно така. Съвършено — повтори той с поредно кимване. — С ’ключение на златните очи. В златните очи няма нищо нередно. Съвършено... Агънцата, мила моя, агънцата могат мирно да си пасат... мирно да си пасат... (lamb на английски значи агне). О, Боже, уморен съм, Мили...

* * *

След месец Гордън Зельбай откри, че крачи по пода на чакалнята на най-добрата болница в Трейн, и се застави да спре и да седне. Смешно е да се държиш така на твоята възраст, каза си той. Много нормално за млад мъж, без съмнение, но последните няколко седмици доста брутално го бяха накарали да забележи, че вече не беше млад мъж. Чувстваше се приблизително два пъти по-стар, отколкото преди година. Въпреки това, когато една сестра колосано зашумоли в чакалнята, го намери отново да крачи из стаята.

— Момче е, мистър Зельбай — уведоми го тя. — И имам специално нареждане от мисис Зельбай да ви кажа, че то има носа на Зельбай.

ГЛАВА ДВАНАЙСЕТА

ПРИВЪРШВАНЕ НА ЖЪТВАТА

През един приятен следобед в последната седмица на юли Гордън Зельбай, излизайки от пощата, срещна малко семейно празненство, което идваше от черквата. В центъра му се намираше момиче, което носеше бебе, увито в бял вълнен шал. То изглеждаше твърде младо, за да бъде майка на бебе — едва ли бе по-голямо от гимназистка. Зельбай засия доброжелателно към групата и в отговор получи техните усмивки, но когато отминаха, очите му проследиха детето, което носеше своето дете, малко тъжно.

Когато приближи до покритата порта на черквата, по пътеката се зададе достопочтеният Хюбърт Лийбъди.

— Я гледай, свещеника! Виждам, че още записваш новобранци — каза той.

Мистър Лийбъди го поздрави, кимна и тръгна до него.

— Но вече намаляват — отвърна той. — Само още две-три се очакват.

— И така стават сто процента?

— Много близо до тях. Трябва да призная, че едва ли очаквах това, но ми харесва тяхното усещане, че макар това и да не оправя съвсем нещата, все пак е близо до него. Радвам се, че е така. — Той замислено замълча. — Тази — продължи след малко, — малката Мери Хистън, избра името Тиодор^[1]. Избрала го е съвсем сама, както разбрах. И трябва да кажа, че това доста ми харесва.

Зельбай размишлява малко и кимна.

— И на мен, отче. И на мен много ми харесва. И, нали разбираш, това е израз и на благодарност към теб.

На мистър Лийбъди явно му стана приятно, но той поклати глава.

— Според мен — възрази той, — фактът, че едно дете като Мери е пожелало да нарече бебето си „Божи дар“, вместо да се срамува от него, е заслуга на цялото село.

— Но на селото трябваше да се покаже как, в името на човечността, трябва да се държи.

— Работа на отбора — каза свещеникът. — Работа на отбора с отличен капитан в лицето на мисис Зельбай.

Те направиха няколко крачки в мълчание, после Зельбай отбеляза:

— И все пак остава си факт, че както и да приема това, тя бе ограбена. Беше рязко измъкната от детството и превърната в жена. Намирам това за печално. Няма никаква възможност да си оправи крилцата. Трябва да пропусне възрастта на истинската поетичност.

— Би ми се искало да се съглася, но всъщност се съмнявам — рече мистър Лийбъди. — Поетите, активни или пасивни, не само се срещат доста рядко, но и на повече темпераменти, отколкото на нашето време му харесва, им допада да преминават направо от куклите към бебетата.

Зельбай със съжаление поклати глава.

— Предполагам, че си прав. Цял живот съм окайвал тевтонските възгледи за жените и цял живот деветдесет процента от тях са ми показвали, че пет пари не дават за това.

— Има някои, които положително от нищо не са били ограбени — отбеляза мистър Лийбъди.

— Прав си. Тъкмо размишлявах за мис Огъл. Тя не е ограбена. Може да е малко объркана, но определено и зарадвана. Човек би си помислил, че е измислила за себе си някаква магия, без да знае как.

Той помълча, после продължи.

— Жена ми спомена, че мисис Лийбъди ще си бъде вкъщи съвсем скоро. Много се радваме да чуем това.

— Да, лекарите страшно се радват. Тя се е оправила чудесно.

— И бебето е добре?

— Да — отговори мистър Лийбъди с леко огорчение. — Тя го обожава.

Той се спря пред една порта, която водеше към градината на голяма къща, разположена доста навътре от пътя.

— А, да — кимна Зельбай. — А как е мис Форшъм?

— Много е заета в момента. Има ново котило. Тя все още твърди, че едно бебе е много по-неинтересно от кученцата, но ми се струва, че забелязвам отслабване на убедеността ѝ.

— Има признаци за това дори при най-възмутените — съгласи се Зелъбай. — От своя страна, обаче, тоест като мъж, трябва да призная, че намирам нещата малко вяли и като след битка.

— То си беше като битка — съгласи се мистър Лийбъди, — но битките в края на краищата са връхните точки на една кампания. И ще има още.

Зелъбай го изгледа по-внимателно. Мистър Лийбъди продължи.

— Кой са тези деца? Има нещо особено в начина, по който те гледат с любопитните си очи. Те са... чужденци, знаеш ли. — Той се поколеба и добави. — Разбирам, че такава мисъл няма да ти хареса, но аз постоянно се връщам назад към идеята, че това трябва да е някакъв тест.

— Но от кого, на кого? — попита Зелъбай.

— Може никога да не научим. Въпреки че той вече се прояви като някакво изпитание за нас тук. Ние бихме могли да отхвърлим положението, което ни бе натрапено, но го приехме като наша собствена грижа.

— Можем само да се надяваме — въздъхна Зелъбай, — че сме постъпили правилно.

Мистър Лийбъди изглеждаше слисан.

— Но какво друго...?

— Не знам. Как може да се знае нещо за... пришълци?

Скоро те се разделиха — мистър Лийбъди, за да направи своето посещение, Зелъбай да продължи безцелната си разходка със замислен вид. Чак когато приближи до Поляната, вниманието му се насочи навън и бе привлечено от мисис Бринкман, която все още беше на известно разстояние. Тя първо забърза към него, като буташе пред себе си нова блестяща детска количка. След това рязко спря и погледна в нея безпомощно и объркано. После взе бебето и го отнесе на няколко метра до Паметника на войните. Там тя седна на второто стъпало, разкопча си блузата и притисна бебето към себе си.

Зелъбай продължи разходката си. Когато приближи, повдигна своята малко поизносена шапка. По лицето на мисис Бринкман премина изражение на досада и тя поруменя, но не помръдна. И, сякаш той бе казал нещо, изрече отбранително:

— Е, това е съвсем естествено, нали?

— Скъпа моя лейди, класическо е. Един от големите символи — увери я Зельбай.

— Тогава си вървете — каза му тя и внезапно се разплака.

Зельбай се подвуоми.

— Мога ли с нещо...

— Да. Вървете си — повтори тя. — Нали не смятате, че желая да се излагам на показ? — добави през сълзи.

Зельбай все още беше нерешителен.

— Тя е гладна — обясни мисис Бринкман. — Ще го разберете, ако и вашето е едно от бебетата на Бездението. Сега няма ли да се махнете, моля!

Моментът не изглеждаше подходящ да продължи с разискването на въпроса. Той тръгна пак с озадачена гънка на челото и разбра, че някъде нещо беше пропуснал, нещо бяха укрили от него.

На половината път по шосето за Кайл Мейнър шумът на кола зад него го накара да се дръпне встрани, за да й направи път. Тя, обаче, не мина, а караше зад него. Когато се обърна, видя не камионетката на търговеца, за която я бе помислил, а малка черна кола, с Ферълин зад волана.

— Мила моя, колко се радвам да те видя. Нямах представа, че идваш. Бих искал да не забравяха да ми казват нещата.

Но Ферълин не отвърна на усмивката му с усмивка. Лицето ѝ, малко бледо, си остана уморено.

— Никой нямаше представа, че ще дойда. Дори аз. Нямах намерение да идвам. — Тя погледна надолу към бебето в бебешката носилка на седалката до нея. — Той ме накара да дойда.

[1] ??? ↑

ГЛАВА ТРИНАЙСЕТА

ПРИБИРАНЕ В МИДУИЧ

На следващия ден първа се завърна в Мидуич д-р Маргарет Хаксби от Норич с бебето си. Мис Хаксби вече не беше на работа в Чифлика, тъй като си бе подала оставката преди два месеца и въпреки това отиде именно в Чифлика, като поиска да я настанят да живее. Два часа по-късно пристигна мис Даяна Досън от околностите на Глостър, също с бебе, и също поиска настаняване. Тя представляваше малко по-малък проблем от мис Хаксби, тъй като още се водеше на работа, макар и завърнала се няколко седмици по-рано от очакваното. Трета пристигна мис Поли Ръштън от Лондон, с бебе, в състояние на изтощение и объркани чувства, и потърси помощ и закрила от своя вуйчо, преподавателя Хюбърт Лийбъди.

На другия ден още две бивши служителки в Чифлика пристигнаха с бебетата си, като признаваха, че са напуснали работа, но в същото време даваха ясно да се разбере, че е дълг на Чифлика да им намери някакво жилище в Мидуич. След обяда младата мисис Дори, която бе останала в Девънпорт, за да е близо до мъжа си при последното му назначение, пристигна неочаквано със своето бебе и отвори къщата си.

А на следващия ден се появи от Дърам с бебе и последната служителка на Чифлика, участвала в събитието. Тя също беше формално в отпуската, но настояваше да ѝ намерят място. Накрая се появи и мис Латърли с бебето на мис Лам, спешно завърнала се от Ийстбърн, където бе завела мис Лам за възстановяване.

Този наплив бе наблюдаван с различни чувства. Мистър Лийбъди горещо приветства племенницата си, сякаш бе предоставила в негова власт да промени нещо. Д-р Уилърс беше объркан и смутен, както и мисис Уилърс, която се боеше, че той можеше да отложи толкова необходимата ваканция, която му бе уредила. Гордън Зелъбай имаше вид на човек, който наблюдава интересно явление с безпристрастна разсъдливост. Лицето, върху което развоят на събитията оказваше най-

непосредствен и силен натиск беше, без съмнение, мистър Крим. Той бе започнал да придобива обезумял вид.

При Бърнард заваляха спешни доклади. Тези от мен и Джанет бяха в смисъл, че първото и може би най-голямо препятствие бе преминато, и бебетата се появиха без да предизвикат национален акушерски интерес. Но ако той все още иска да избегне разгласяването, при новото положение трябва да се действа бързо. Необходимо е да се изработи официален план за грижи и подкрепа на бебетата и за здравословното им изхранване.

Мистър Крим изтъкваше, че нередностите, възникнали в досиетата на персонала му, бяха придобили мащаб, който ги бе извадил от контрол, и ако не се предприеме намеса от по-високо равнище, скоро може да настъпи невероятна бъркотия.

Д-р Уилърс счете за необходимо да предаде три доклада. Единият беше на медицински език, официален. Вторият изразяваше мнението му на по-разговорен език, работен. Сред нещата, които отбелязваше, бяха следните:

„Тъй като оцелелите деца са сто процента — 31 момчета и 30 момичета от този специален вид — беше възможен само повърхностен преглед, но от наблюдаваните характеристики долните са общи за всички:

Най-поразителни са очите. Изглеждат съвсем нормални по структура. Ирисът, обаче, доколкото знам, е уникален по цвят — ярък, почти флуоресциращо златен, и е с еднакъв златист оттенък при всички.

Косата, забележително мека и тънка, е, доколкото мога да я опиша, с леко тъмен рус оттенък. В разрез под микроскоп космите са почти плоски от едната страна, а другата е дъга. Формата е близка до тясно D. Пробите, взети от осем бебета, са абсолютно еднакви. Не мога да открия описание на подобен тип косъм досега. Пръстите и ноктите са малко по-тесни от нормалното, но няма никакви признаци за образуване на закривявания на ноктите като при хищниците — всъщност, биха могли да се преценят като малко по-плоски от средното. Формата на тила е някак особено, но още е твърде рано да се каже определено.

В предишен доклад бе изказано предположението, че произходът може да се припише на някакъв процес на ксеногенеза. Твърде

забележителната прилика на децата; фактът, че положително не са хибриди от някакъв познат тип, както и всички обстоятелства, съпътстващи бременността, според мен потвърждават това мнение. Допълнителни доказателства могат да се натрупат, когато стане възможно да се определят кръвните групи — тоест, когато кръвният поток престане да бъде този на майката и стане от групата на индивида.

Не бях в състояние да открия никакво съобщение за случаи на ксеногенезата при човека, но не виждам причина, поради която тя да е невъзможна. Това обяснение се стори естествено на запознатите със случая. По-образованите жени изцяло приемат тезата, че са по-скоро реципиенти, отколкото истински майки, а по-необразованите намират в това елемент на унижение и затова се стремят да не му обръщат внимание.

Въобщие, бебетата до едно са видимо в отлично здраве, макар че не проявяват степента на «пухкавост», присъщо на възрастта им: размерът на главата в сравнение с останалите части на тялото е характерен за малко по-големи деца. Интересна, но слаба сребриста лъскавина е причинила загриженост у някои майки, но е обща за всички и очевидно ще се окаже типична за вида.“

След като прочете и останалото от неговия доклад, Джанет строго му се противопостави.

— Слушай — каза тя, — а какво ще кажеш за завръщането на всички тези майки и бебета — цялата тази работа с принудата? Не можеш изцяло да пропуснеш това.

— Това е форма на истерия, която предизвиква колективни халюцинации, може би съвсем временно — заяви Уилърс.

— Но всички майки, образовани или не, са съгласни, че бебетата владеят и прибегват до някаква принуда. Онези, които бяха далеч оттук, не са искали да се завръщат. Дошли са, защото е трябвало. Говорих с всички и всички заявяват, че внезапно са изпитали чувство за беда, усещане за необходимост, от което някак до една са знаели, че ще се избавят само ако се върнат тук. Опитите да се опише усещането се различават, защото изглежда ги е засегнало по различен начин — една се е почувствала потисната, другата казва, че е било нещо като глад или жажда, трета — че е приличало на голям шум, който сякаш те блъска. Ферълин твърди, че просто е изпитала непоносима нервност.

Но по какъвто и начин да ги е обзело, чувството е било свързано с бебетата и единственият начин да се освободят от него е бил да ги върнат тук.

— А това се отнася дори и за мис Лам. Тя се е почувствала точно по същия начин, но по това време е била болна на легло и явно не е могла да дойде. И какво става тогава? Принудата се прехвърля на мис Латърли и тя не е могла да се успокои, докато не е постъпила като заместничка на мис Лам и не е върнала бебето тук. Щом го оставила на мисис Брант, освободила се от принудата и се оказала в състояние да се върне при мис Лам в Ийтсбърн.

— Ако — каза д-р Уилърс тежко, — ако приемем всички приказки на възрастните и младите жени за чиста монета; ако не забравяме, че повечето женски работи са убийствено тъпи и оставят мозъка толкова празен, че и най-незначителното семенце, което попадне в него, може да се разрасне до необуздан хаос, няма да се изненадваме от възгледи за живота, които имат диспропорциите и нелогичната непоследователност на кошмар, в който стойностите са по-скоро символични, отколкото буквални. И така, какво имаме тук? Известен брой жени, които са жертва на невероятно и още необяснимо явление, и известен брой бебета, които са малко различни от останалите. Чрез противопоставяне, което е присъщо на всички ни, една жена иска собственото ѝ бебе да е свършено нормално и в същото време да е по-свършено от другите бебета. Е, добре, когато всяка една от тези жени е изолирана от другите със своето собствено бебе, непременно още по-силно ще ѝ се набие в главата, че нейното златокосо бебе в сравнение с другите бебета, които вижда, не е съвсем нормално. Подсъзнанието ѝ заема отбранително положение и не забравя това, докато стигне до точка, при която фактите трябва да бъдат или потвърдени, или някак преобразени. Най-лесният начин да се преобразят е да се пренесе нередовността в обкръжение, където вече няма да изглежда като аномалия, ако има такова място. В случая има, и то е само едно — Мидуич. Така че те грабват своите бебета и се връщат, и всичко намира удобно разумно обяснение за момента.

— Струва ми се, че наистина има някакво разумно обяснение в момента — съгласи се Джанет. — Но какво ще кажеш за мисис Уелт?

В случая, за който тя споменаваше, мисис Брант отишла една сутрин в магазина на мисис Уелт и я намерила там без спиране да

забива някаква игла в себе си и да плаче. Това не се сторило хубаво на мисис Брант, така че тя я замъкнала при доктор Уилърс. Той ѝ дал някакво успокоително и щом се почувствала по-добре, обяснила, че когато сменяла пелените на бебето си, го боднала с игла. При което, според разказа ѝ, бебето втренчило в нея златните си очи и я накарало да започне да си забива иглата в тялото.

— Ами да, Боже мой! — възрази Уилърс. — Ако можеш да ми посочиш по-явен пример на истерично разкаяние — власеници или нещо от сорта — ще ми бъде много интересно да го чуя.

— Според теб и с Хариман ли е така? — настояваше Джанет.

Защото един ден Хариман се бе появил в хирургията на Уилърс в шокиращо състояние. Разбит нос, два-три избити зъба и двете очи насинени до черно. Бил нападнат, както твърдеше, от трима непознати мъже, но никой друг не ги бе видял. От своя страна две момчета от махалата твърдяха, че са видели през прозорците Хариман бясно да се налага по главата със собствените си юмруци. А на следващия ден някой забелязал синина върху лицето на бебето на Хариман.

Д-р Уилърс сви рамене.

— Ако Хариман се бе оплакал, че е нападнат от група розови слонове, нямаше да се изненадам много — заяви той.

— Добре, щом не искаш да вмъкнеш това, аз ще напиша допълнителен доклад — каза Джанет.

И го направи. Завърши го така:

„Това не е, по мое мнение и мнение на останалите, с изключение на д-р Уилърс, въпрос на истерия, а прост факт.

Положението, според мен, трябва да се признае, а не да се замазва с обяснения. Необходимо е да се изследва и разбере. Сред по-мекушавите има тенденция да го приемат суеверно и да приписват на бебетата магическа сила. Такъв тип глупости не са от полза за никого и дават почва за онова, което Зелъбай нарича «нелегална вяра във вещици». Наложително е да се направи безпристрастно изследване.“

Едно изследване, макар и в по-общи линии, беше и темата на третия доклад на д-р Уилърс, който бе във формата на протест, и завършваше така:

„На първо място не виждам защо военното разузнаване въобще се интересува от това; на второ, че то явно е изключително тяхна грижа, е възмутително. Подходът е позорно неправилен. Някой трябва

да прави щателни изследвания на тези деца — аз, разбира се, си водя бележки, но те са обикновени наблюдения на един общ лекар. В работата трябва да се включи екип от експерти. Мълчах преди ражданията, защото смятах и още смятам, че така беше по-добре за всички и особено за майките, но това вече не е необходимо.

Свикнахме с идеята за военна намеса в науката в разнообразни области, в много от тях абсолютно излишна — но това е наистина абсурдно! Направо е скандално, че такова явление продължава да се премълчава, така че остава практически неизучавано.

Това не е просто вид обструкционизъм, то си е чист скандал. Не вярвам да е невъзможно да се направи нещо, дори при спазване правилата на държавната тайна, ако е необходимо. Една прекрасна възможност за изследване на сравнителното развитие просто се пропуска.

Помислете си само за силите, които се хвърлят за елементарни наблюдения на четворките и петорки близнаци и след това погледнете материала, който имаме тук. Шейсет и едно подобия — толкова еднакви, че повечето от техните мними майки не могат да ги различат. (Те го отричат, но е истина). Помислете за работата, която би трябвало да се извърши върху сравнителното въздействие на околната среда, обучението, общуването, храненето и всичко останало. Това, което става тук, е изгаряне на книгите, преди да са написани. Нещо трябва да се направи по въпроса, преди да се пропуснат още възможности.“

Всички тези изложения доведоха до скорошно посещение на Бърнард и до един следобед на доста настървено обсъждане. То завърши само частично смекчено от неговите обещания да размърда Министерството на здравеопазването за бързи практически действия.

* * *

След като другите си бяха отишли, той каза:

— Сега, когато официалният интерес към Мидуич не трябва да стане по-явен, той би могъл да бъде много полезен и фактически да помогне да се избегнат неудобства по-късно, ако успеем да си осигурим отзивчивостта на Зелъбай. Мислиш ли, че можеш да ми уредиш среща с него?

Позвъних на Зелъбай, който веднага се съгласи, така че след вечеря заведох Бърнард в Кайл Мейнър и го оставих там да разговаря. Той се върна в нашата къща след около два часа и изглеждаше замислен.

— Е — попита Джанет, — какво направи с мъдреца на Мидуич?
Бърнард поклати глава и ме погледна.

— Накара ме да се замисля — отвърна той. — Повечето от докладите бяха чудесни, Ричард, но се съмнявам, че си разбрал всичко правилно. О, наистина има много приказки, които изглеждат високопарно дърдорене, знам, но това, което ти си ми предавал, се отнася прекалено много за начина и твърде малко за същността.

— Съжалявам, ако съм те заблудил — съгласих се аз. — Трудното при Зелъбай е, че същността често се изплъзва и не рядко е само засегната. Немного от това, което казва, е факт, който би могъл да се докладва. Той е склонен да споменава нещата в крачка и докато помислиш над тях вече не знаеш дали ги е извел след сериозни размисления или просто си играе с хипотези. Нито пък, ако е за въпрос, си сигурен колко е загатнал той и колко си подсказал ти.

Бърнард кимна разбиращо.

— Сега оценявам това. Току-що получих доза от него. Той употреби цели десет минути към края, за да ми каже, че едва напоследък е започнал да се пита дали цивилизацията не е, от биологична гледна точка, форма на упадък. Оттам продължи да се чуди дали пролуката между *homo sapiens* и останалите не е прекалено широка, с предположение, че може би щеше да е по-добре за нашето развитие, ако е трябвало да се състезаваме с условията за живот на някой друг мислещ или полумислещ вид. Сигурен съм, че като цяло не беше неясен, но да ме обесят, ако мога да доловя яснотата. Едно нещо, обаче, е съвсем явно: колкото и разпилян да изглежда, не пропуска много... Между другото, той е не по-малко убедителен от доктора по отношение на наблюдението от експерти, особено за тази „принуда“, но в неговия случай подходът е от противоположната страна: Зелъбай не я смята за истерия и гори от нетърпение да узнае какво представлява. Освен това май си изпуснал една подробност — знаеше ли, че дъщеря му се е опитвала онзи ден да изведе своето бебе на разходка с колата си?

— Не — отговорих. — Какво искаш да кажеш с това „се е опитвала“?

— Само, че след няколко километра е трябвало да се откаже и да се върне. Не му е харесало. Както той се изрази: за едно дете да е завързано за полата на майка си е лошо, но за една майка да е вързана за пелените на бебето си е сериозно. Струва му се, че е време да се предприеме нещо по този въпрос.

ГЛАВА ЧЕТИРИНАЙСЕТА ВЪЗНИКВАЩИ ВЪПРОСИ

По различни причини изтекоха близо три седмици, преди Алън Хюз да се освободи и да дойде на гости за уикенда, така че изразеното от Зелъбай намерение да се предприеме нещо трябваше да бъде отложено дотогава.

По това време нежеланието на Децата (вече започнали да придобиват едно главно Д, за да ги различават от останалите деца) да ги местят извън най-близките околности, бе станало общоизвестно на селото явление. Беше досадно, защото изискваше да се намира някой, който да се грижи за бебето, докато майката отиваше до Трейн или другаде, но не го приемаха много сериозно — не изглеждаше като нещо повече от дребно неудобство. Бе просто поредното от многото, така или иначе неизбежни при бебетата.

Зелъбай нямаше толкова безгрижно отношение, но изчака до неделя следобед, за да изложи въпроса пред зетя си. Тогава, сравнително сигурен, че ще имат време без да бъдат прекъсвани, той заведе Алън до шезлонгите под кедровото дърво на поляната, където никой не би могъл да ги подслушва. Щом седнаха, пристъпи към въпроса със съвсем обичайна прямота.

— Това, което искам да кажа, момчето ми, е следното: бих се чувствал по-добре, ако отведеш Ферълин далеч оттук. И смятам, че колкото по-скоро, толкова по-добре.

Алън го погледна с изненада, която премина в леко смръщване.

— Мислех за пределно ясно, че нищо не искам по-силно от това тя да е при мен.

— Разбира се, че е така, скъпо момче. Не е възможно да не се разбере. Но в момента съм загрижен за нещо, което е по-важно, а не се бъркам в личните ви отношения. Мисля не толкова какво някой от двама ви иска или би искал, а какво трябва да се направи — за доброто на Ферълин, не за твоето.

— Тя иска да се махне. Веднъж вече се е канела да си дойде — напомни му Алън.

— Знам. Но е опитвала да вземе и бебето със себе си, и то я е върнало обратно, точно както я доведе тук и първия път, и точно, както изглежда, ще направи, ако тя опита отново. Следователно трябва да я отведеш оттук без бебето. Ако успееш да я убедиш да направи това, можем да уредим да се грижат за него тук отлично. Признаците са, че ако то всъщност не е при нея, няма да може да окаже — вероятно няма да може — да упражни някакво влияние, по-силно от естествената привързаност.

— Но според Уилърс...

— Уилърс вдига голям шум, за да се предпази от страха. Той отказва да види това, което не иска да види. Не мисля, че има голямо значение каква софистика използва, за да се успокои, докато тя не въвлече и нас, останалите.

— Искаш да кажеш, че тази истерия, за която той говори, не е истинската причина Ферълин и останалите да се върнат тук?

— Добре, какво е истерията? Функционалното разстройство на нервната система. Естествено, нервната система на много от тях претърпя забележимо напрежение, но грешката на Уилърс е, че спира там, където трябваше да започне. Вместо да се изправи пред факта и честно да се запита защо реакцията приема точно такъв вид, той се крие зад димната завеса на баналности около дълъг период на съдържано безпокойство, и така нататък. Не го обвинявам. Много му дойде досега; уморен е и заслужава почивка. Но това не означава, че трябва да го оставим да замъглява фактите, както се опитва да прави. Например, въпреки че го е видял, не е признал, че нито една от неговите „истерии“ някога се е проявила, без да присъства някое от бебетата.

— Така ли е? — попита Алън изненадан.

— Без изключение. Усещането за принуда се наблюдава само в съседство с някое бебе. Като се отдели бебето от майката — или може би трябва да се каже като се отдалечи майката от съседството на което и да е бебе, принудата започва да отслабва и постепенно изчезва. У някои изчезва по-бавно, отколкото у други, но става именно това.

— Но не разбирам... искам да кажа, как се осъществява тя?

— Нямам никаква представа. Чуват се предположения, че може да е някакъв вид хипноза, но какъвто и да е механизмът, убеден съм, че той се упражнява преднамерено и нарочно от детето. За пример може да послужи случаят с мис Лам: когато за нея бе физически невъзможно да се подчини, принудата бързо бе прехвърлена на мис Латърли, която преди това никога не я е изпитвала, и в резултат бебето постигна своето и се върна тук, както и останалите. А откакто се върнаха, никой не е успял да ги изведе на повече от десет километра от Мидуич. Истерия, казва Уилърс. Една жена започва, другите подсъзнателно я приемат и така проявяват същите признаци. Но ако бебето е настанено тук, в съседство, майката може да отиде до Трейн или където поиска, без всякакви пречки. Това, според Уилърс, е възможно просто защото подсъзнанието ѝ не е настроено да възприема, че нещо ще стане, когато тя е сама, и то не става. Но аз мисля иначе. Ферълин не е в състояние да изведе бебето; но ако реши да замине и го остави тук, нищо не може да я спре. Твоята задача е да ѝ помогнеш да го реши.

Алън се замисли.

— Нещо като да ѝ поставя ултиматум — да я накарам да избира между бебето и мен? Не е ли малко грубо и... въъ... фундаментално?

— Скъпо мое момче, бебето вече постави ултиматум. Твоята задача е да изясниш положението. За теб единственият възможен компромис е да се подчиниш на предизвикателството на бебето и да дойдеш да живееш тук.

— Което във всички случаи не мога да направя.

— Много добре тогава. Ферълин отклонява въпроса вече от няколко седмици, но рано или късно ще трябва да се изправи пред него. Твоята работа е първо да я накараш да осъзнае препятствието и след това да ѝ помогнеш да го преодолее.

Алън бавно каза:

— Ама че дреболия да ѝ поискаш, а, не е ли така?

— Нима е дреболия да се поиска другото от един мъж, когато бебето не е негово?

— Хм — изсумтя Алън.

Зелъбай продължи:

— При това бебето всъщност не е и нейно, иначе не бих говорил съвсем по този начин. Ферълин и другите са жертви на насилствено задължение: те измамно са въввлечени в абсолютно фалшива ситуация.

Някакъв изтънчено самонадеян трик ги е направил това, което ветеринарите наричат приемни майки; отношение, малко по-интимно от това на една мащеха, но подобно по вид. Това бебе няма абсолютно нищо с нито един от вас — като се изключи фактът, че по необясним начин тя е била поставена в положение, което я е принудило да го изхрани. То е толкова далече оттам да принадлежи на някого от вас, че не спада към никоя известна расова класификация. Дори Уилърс бе принуден да го признае. Но ако типът е неизвестен, явлението не е — нашите предшественици, които не са притежавали сляпата вяра на Уилърс в научните статии, са имали дори название за него: наричали са такива същества сменени деца. Никаква подобна случка не би била за тях толкова странна, колкото за нас, защото те са страдали само от религиозен догматизъм, който не е толкова догматичен, колкото научния. Идеята за сменените деца, следователно, освен че съвсем не е нова, е едновременно и стара, и така широко разпространена, че не е правдоподобно да е възникнала и да се е задържала толкова дълго без причина и нови потвърждения от време на време. Вярно е, че не се среща описание на явлението, което да се е случило в мащаб като този, но количеството в този случай не променя характера на събитието — то просто го потвърждава. Всички тези шейсет и едно златооки бебета, които имаме тук, са неканени гости, сменени деца: те са кукувичета. И важното за тези кукувичета не е как яйцата им са попаднали в гнездото, нито защо е избрано точно това гнездо. Истинският проблем се появява след излюпването им — какво всъщност ще се опитат да направят тогава. А то каквото и да е, ще бъде мотивирано от инстинкт за самосъхранение — инстинкт, който се характеризира предимно с върховна безмилостност.

Алън се замисли за малко.

— Наистина ли смяташ, че в случая се базираш на логична аналогия? — попита той притеснено.

— Съвършено сигурен съм — потвърди Зельбай.

Двамата за известно време потънаха в мълчание — Зельбай излегнат на стола си, с ръце под главата, Алън с вперен през поляната невидящ поглед.

— Добре — най-после каза той. — Предполагам, че повечето от нас се надяваха след като бебетата веднъж се родят нещата да се

оправят. Признавам, че сега работата изглежда така. Но какво очакваш да се случи?

— Аз съм само в очакване, без да знам на какво точно... ала не мисля, че ще бъде нещо приятно — отговори Зелъбай. — Кукувицата оцелява, защото е безмилостна и целенасочена. Точно затова се надявам, че ще отведеш Ферълин и ще я държиш надалече.

— От тази история в никакъв случай няма да излезе нещо добро. Положй върховни усилия да я накараш да забрави своето сменено дете, за да има нормален живот. Без съмнение това отначало ще бъде трудно, но не чак толкова, ако тя си роди свое собствено дете.

Алън потри гънките на челото си.

— Действително е трудно — каза той. — Въпреки начина, по който стана, тя наистина изпитва майчински чувства към бебето. Нещо като физическа привързаност и чувство за дълг.

— Но, естествено! То точно така действа. Точно затова горката птица се изтрепва до смърт, за да изхрани ненаситното кукувиче. Един вид самосъхранение, както ти казах — груба експлоатация на естествената склонност. Съществуването на такава склонност е важно за поддържането на вида, но в края на краищата в едно цивилизовано общество ние не можем да си позволим да задоволяваме всичките си естествени потребности, нали? В този случай Ферълин трябва просто да откаже да бъде изнудвана чрез най-добрите си инстинкти.

— Ако — започна бавно Алън, — ако детето на Анджела се бе оказало едно от тях, ти какво щеше да направиш?

— Това, което те съветвам да направиш за Ферълин. Щях да я отведа отгук. Щях също да прекъсна връзката ни с Мидуич, като продам тази къща, колкото и да сме привързани към нея. Това може все още да се наложи, въпреки че тя не е пряко засегната. Зависи как ще се развият събитията. Ще почакаме и ще видим. Изгледите са неизвестни, но не ме е грижа за логически умозаклучения. Следователно, колкото по-скоро Ферълин се измъкне отгук, толкова по-щастлива ще бъде. Не предлагам аз да й говоря по въпроса. Първо, това е проблем, който трябва да решите помежду си. Второ, съществува рискът, че като изразя в кристален вид едно не много ясно опасение, мога да извърша нещо неправилно — да го превърна в предизвикателство, което трябва да се приеме, например. Ти можеш да предложиш положителна

алтернатива. Обаче ако ти е трудно и имаш нужда от нещо, за да наклониш везните в своя полза, Анджеела и аз ще те подкрепим изцяло.

Алън бавно кимна.

— Надявам се да не бъде необходимо. Не мисля, че ще потрябва. И двамата знаем, че всъщност не можем просто да продължаваме така. Сега, когато ми даваш тласък, ще разрешим въпроса.

Те продължиха да седят в мълчалив размисъл. Алън изпитваше известно облекчение, че разпокъсаните му чувства и подозрения бяха събрани вместо него в нещо, което изискваше действия. Бе му направило силно впечатление и това, че не можеше да си спомни предишен разговор със своя тъст, в който Зельбай, презрително отхвърляйки едно след друго редица съблазнителни отклонения, да се е придържал толкова здраво към своя курс. Нещо повече, предположенията, които биха могли да възникнат, бяха интересни и многобройни. Той самият беше готов да повдигне едно-две, когато бе възпрян от вида на Анджеела, която пресичаше ливадата към тях.

Тя седна на един стол от другата страна на мъжа си и поиска цигара. Зельбай ѝ подаде и протегна запалена клечка. Гледаше я, докато всмука няколко пъти.

— Нещо не е наред ли? — попита той.

— Не съм съвсем сигурна. Току-що говорих с Маргарет Хаксби по телефона. Отишла си е.

Зельбай повдигна вежди.

— Искаш да кажеш, че е напуснала?

— Да. Обаждаше се от Лондон.

— О! — възкликна Зельбай и потъна в размисъл.

Алън попита, коя е Маргарет Хаксби.

— О, извинявай. Вероятно не я познаваш. Тя е една от младите дами на мистър Крим — или по-скоро беше. Една от най-умните сред тях, както разбрах. Академично — д-р Маргарет Хаксби, кандидат на науките, Лондон.

— Една от... тъъ... засегнатите?

— Да. И една от негодуващите — отвърна Анджеела. — Сега е решила да офейка и си е отишла, като е оставила Мидуич да се грижи за бебето. Буквално.

— Но къде точно се намесваш ти, скъпа? — попита Зельбай.

— О, тя просто е решила, че съм надеждно лице за официално уведомяване. Каза, че е звъняла на мистър Крим, но днес го нямало. Искаше да уреди нещата за бебето.

— Къде е то сега?

— В квартирата ѝ. В къщата на по-старата мисис Дори.

— И тя просто е излязла?

— Точно така. Мисис Дори още не знае. Трябва да отида и да ѝ кажа.

— Може да стане доста неприятно — поклати глава Зелъбай. — Виждам как се надига хубавичка паника сред другите жени, дали квартири на тези момичета. Всичките ще ги изхвърлят навън още тази вечер, преди и те също да са взели автобуса. Не можем ли да позадържим новината? Да дадем време ма Крим да се върне и да направи нещо? В края на краищата, неговите момичета не са грижа на Мидуич — не на първо място, във всеки случай. Освен това, тя може да промени решението си.

Анджела поклати глава.

— Не и точно тя, смятам. Не го е направила спонтанно. Фактически доста грижливо е обмислила всичко. Нейната логика е: Не е искала да идва в Мидуич, просто са я изпратили тук. Ако някой я е изпратил в район с жълта треска, той би отговарял за последствията. Е, изпратили са я тук и не е нейна вината, че вместо треска е хванала това. Сега е тяхна работа да се занимават с него.

— Хм — промърмори Зелъбай. — Имам чувството, че такъв паралелизъм няма да бъде приет от правителствените кръгове единодушно.

— Така или иначе, това е нейната теория. Тя изцяло отхвърля детето. Казва, че е отговорна за него не повече, отколкото ако ѝ го бяха подхвърлили пред вратата и следователно няма никаква причина да се примири, или да очакват да разбие живота и кариерата си заради него.

— С последица, че сега то е захвърлено в приют — освен ако тя не реши да плаща за издръжката му, разбира се.

— Естествено, попитах я за това. Отговори, че селото и Чифлика могат да се борят за отговорността помежду си; тя положително не е нейна. Отказа да плати каквото и да било, тъй като плащането можело да се изтълкува от закона като признаване на задължение. Въпреки това мисис Дори или друго лице с добър характер, което ще приеме да

се грижи за бебето, ще получава сума, равна на две лири седмично, изпращани анонимно и нередовно.

— Права си, скъпа. Наистина го е обмислила. Въпросът трябва да се проучи. Какво ще стане, ако това отхвърляне се остави без възражения? Смятам, че отговорността за едно дете трябва да е регламентирана някъде. Мислиш ли, че трябва да се обадим на властите и да ѝ спретнем съдебно решение?

— Не знам, но тя сигурно е предвидила, че нещо такова може да стане. И ако стане, ще го оспорва чрез съда. Твърди, че медицинска експертиза може да докаже, че е невъзможно детето да е нейно. Поради това ще настоява, че след като е поставена в положението на родител без свое знание и съгласие, не може да ѝ се търси отговорност. Ако това не успее, остава ѝ възможността да подхване действия срещу небрежността на Военното разузнаване, в резултат на която е била изложена на опасност; или че си затваря очите пред насилие; или, може би, че сводничи. Не беше решила точно какво.

— Не ми се вярва да успее — каза Зельбай. — Би трябвало да се скалпи доста чудновато обвинение.

— Е, тя изглежда не мислеше, че може да се стигне чак дотам — потвърди Анджела.

— Смятам, че тук е свършено права — съгласи се Зельбай. — Ние самите положихме доста усилия, за да се запази всичко в тайна, но незабележимите официални машинации трябва да са били значителни. Дори доказателствата, необходими да се предизвика съдебно решение, биха били манна небесна на журналистите от цял свят. Фактически, издаването на такова решение би могло вероятно да донесе на д-р Хаксли цяло състояние по един или друг начин. Горкият мистър Крим... и горкият полковник Уесткот! Боя се, че ги чакат безпокойства... Питам се само докъде се простира властта им в случая?... — Той потъна в размисъл за известно време, после продължи. — Скъпа, тъкмо говорех с Алън да отведе Ферълин оттук. Съобщението ти като че ли прави нещата още по-спешни. Щом се разчуе и други могат да решат да последват примера на Маргарет Хаксби, не мислиш ли?

— Нищо чудно да ги накара да вземат такова решение — съгласи се Анджела.

— В който случай и при положение, че неподходящ брой поеме този път, не смяташ ли, че съществува възможност да се предприемат контрастъпки, за да се спре това дезертьорство?

— Но ако, както казваш, те не искат разгласяване...?

— Не от властите, скъпа. Не. Аз се питах какво би станало, ако се окаже, че децата се противопоставят на изоставянето също така, както и на преместването.

— Но ти наистина ли мислиш...

— Не знам. Просто правя всичко възможно да се поставя на мястото на едно кукувиче. Като такова, както си представям, ще негодувам от всичко, което има изгледи да намали вниманието към моите удобства и самочувствие. Всъщност, дори няма нужда да си кукувица, за да изпитваш това. Аз само подхвърлям предположението, нали разбираш, че наистина ми се струва, че си заслужава да се постареем Ферълин да не бъде заклецена тук, ако се случи такова нещо.

— И да се случи, и да не се случи, ще ѝ бъде по-добре, ако не е тук — кимна Анджела. — Можеш да ѝ предложиш за начало две-три седмици престой, докато видим какво става — обърна се тя към Алън.

— Много добре — отговори Алън. — Това ми дава опорна точка, от която да тръгна. Къде е тя?

— Оставих я на верандата.

Семейството го гледаше, докато прекоси поляната и изчезна зад ъгъла на къщата. Гордън Зелъбай вдигна вежда към жена си.

— Няма да е много трудно, мисля — каза Анджела. — Естествено, тя копнее да бъде с него. Пречката е нейното чувство за дълг. Този конфликт ѝ вреди, изтощава я.

— Всъщност, колко е привързана към бебето?

— Трудно е да се каже. Има толкова голям обществен и традиционен натиск върху жената при този род неща. Инстинктът за самосъхранение те кара да се приспособяваш към общоприетото. Личната честност изисква време, за да се утвърди... ако това ѝ се разреши въобще.

— Не и при Ферълин, разбира се? — Зелъбай изглеждаше засегнат.

— О, и при нея, сигурна съм. Но тя още не е стигнала дотам. Всичко това ѝ дойде прекалено много, нали разбираш. Преживя всички

неудобства и притеснения на бременността така, както ако беше нейно — и сега, след всичко, трябва отново да се адаптира към биологичния факт, че то не е нейно, че тя е само приемна майка, както ти го наричаш. Това трябва да изисква огромни усилия. — Анджела замълча, като гледаше замислено към ливадата. — Всяка вечер произнасям благодарствена молитва — добави тя. — Не знам къде отива, но просто искам някъде да е известно колко съм признателна.

Зельбай посегна и взе ръката ѝ. След няколко минути отбеляза:

— Чудя се, дали някога е имало по-глупави, по-неуместни и по-невежо употребени думи от „майката природа“. Именно защото природата е неимоверно безмилостна, неприятна и жестока, е станало необходимо да се измисли цивилизацията. Дивите животни се смятат за свирепи, но най-разярените от тях започват да изглеждат почти опитомени, когато се погледне покварата, изискваща се от оцелелите в морето; колкото до насекомите, техният живот се поддържа само от заплетени процеси на фантастичен ужас. Няма по-неверен възглед от този за уюта, създаван от „майката природа“. Всеки вид трябва да се бори, за да оцелее и той прави това с всички достъпни му средства, колкото и да са отвратителни — освен ако инстинктът му за оцеляване отслабне от сблъскване с друг инстинкт.

Анджела се възползва от паузата, за да вмъкне с леко нетърпение:

— Не се съмнявам, че постепенно разработваш нещо, Гордън.

— Да — призна си Зельбай. — Отново разработвам кукувиците. Те са много определени оцеляващи. Толкова решителни, че всъщност с тях може да се направи само едно нещо, когато са ти заселили гнездото. Както знаеш, аз съм хуманен човек; мисля дори, че бих могъл да кажа добър по природа.

— Можеш, Гордън.

— Следващия ми недостатък е, че съм цивилизован. По тези причини няма да съумея да стигна дотам, че да одобря това, което трябва да се направи. Нито пък дори когато схванем колко е препоръчително, ще направят това останалите. И така, като горкия женски дрозд, ще храним и отглеждаме чудовището и ще предадем нашия собствен вид... Странно, не мислиш ли? Можем да удавим едно котило котенца, които с нищо не ни заплашват, но тези създания грижливо ще отхранваме.

Анджела седя неподвижно известно време. След това обърна глава и го изгледа продължително и твърдо.

— Имаш предвид онова... което би трябвало да се направи, нали, Гордън?

— Да, скъпа.

— Не се връзва с теб.

— Както отбелязах. Но все пак това е положение, в което никога досега не съм бил. Хрумна ми, че „живей и остави другите да живеят“ е част от покровителство, което е предварително застраховано. Откривам сега, когато усещам — което никога не съм очаквал да усетя — че положението ми като връх на творението е застрашено и това никак не ми харесва.

— Но, Гордън, скъпи, всичко това, разбира се, е малко преувеличено. В края на краищата, няколко необикновени бебета...

— Които могат, когато им скимне, да невротизират зрели жени — а не забравяй и Хариман, — за да наложат своите желания.

— Това може да заглъхне, когато пораснат. Чували сме понякога за особено разбиране, за нещо като психическа симпатия...

— В изолирани случаи, може би. Но в шейсет и един взаимосвързани случая! Не, тук няма никаква нежна симпатия, и те не ламтят за слава. Те са възможно най-практичните, здравомислещи и самостоятелни бебета, които някой някога е виждал — и са освен това много доволни от себе си. И нищо чудно — могат да получат всичко, което поискат. Точно сега са във фаза, когато не искат кой знае колко, но по-късно... Е, ще видим!...

— Д-р Уилърс казва... — започна пак жена му, но Зелъбай нетърпеливо я прекъсна.

— Уилърс се приспособи към събитията великолепно. Толкова добре, че се повреди до степен да се държи като проклет щраус. Неговата вяра в истерията практически стана патологична. Надявам се, почивката да му се отрази добре.

— Но, Гордън, той поне се опита да обясни това.

— Скъпа, аз съм търпелив човек, но не ме подлагай на изпитания прекалено дълго. Уилърс никога нищо не се е опитвал да обясни. Той прие някои факти, когато стана невъзможно да не ги забелязва; останалите се опита да замаже... което е съвсем различно.

— Но трябва да има някакво обяснение.

— Разбира се.

— И какво мислиш, че е то?

— Налага се да почакаме, докато децата пораснат достатъчно, за да ни дадат някакви доказателства.

— Но имаш някакви идеи?

— Боя се, че не са много весели.

— А какви?

Зельбай поклати глава.

— Още не съм готов. Но тъй като си дискретна жена, ще ти задам един въпрос. Ако ти се искаше да изпиташ превъзходството на едно общество, което е относително стабилно и съвсем добре въоръжено, какво би направила? Би ли му излязла насреща при неговите собствени условия чрез предприемане на вероятно скъпо и положително разрушително нападение? Или, ако времето няма голямо значение, би предпочела да приложиш вариант с по-гъвкава тактика? Фактически, не би ли опитала да вкараш някак една пета колона, за да го атакуваш отвътре?

ГЛАВА ПЕТНАЙСЕТА

ПРЕДСТОЯЩИ ВЪПРОСИ

Следващите няколко месеца станаха свидетели на редица промени в Мидуич.

Доктор Уилърс предаде своите пациенти на грижите на заместник — младия човек, който му бе помагал по време на кризата и, придружен от мисис Уилърс, замина в състояние на смес от изтощение и отвращение от властта в отпуска, за която се говореше, че ще го отведе на околосветско пътешествие.

През ноември имахме епидемия от грип, която отнесе трима от възрастните селяни, а също и три от Децата. Едното от тях беше момчето на Ферълин. Изпратихме за нея, и тя веднага и бързо тръгна, но пристигна твърде късно, за да го види живо. Другите две бяха момичета.

Доста преди това, обаче, се състоя сензационното преместване на Чифлика. Беше прекрасно организирано: изследователите за пръв път чуха за това в понеделник, камионите пристигнаха в сряда и до края на седмицата сградата и скъпите нови лаборатории стояха празни и със слепи прозорци, като оставиха селяните с чувството, че са гледали пиеса с вълшебна пантомима, защото мистър Крим и неговият персонал също си бяха отишли и всичко, което бе останало, бяха четирите златооки бебета, за които трябваше да се намерят приемни родители.

След седмица една съсухрена на вид двойка на име Фрийман се премести в къщата, оставена от мистър Крим. Фрийман се представи като медик, специализирал социална психология, а жена му като че ли също беше лекарка. Предпазливо ни дадоха да разберем, че целта им е да изучават развитието на Децата по поръчение на неуточнено официално тяло. Това те вероятно и правеха, но по свой начин, защото постоянно се промъкваха и озъртаха из селото, често се прокрадваха в къщите и нерядко можеха да се открият на някоя от пейките на Поляната, замислени сериозно и бдително. Те притежаваха агресивна

дискретност, която клонеше към конспиративност, и тактика, която след една седмица от пристигането им предизвика всеобщо негодувание и започнаха да ги наричат Носовете. Твърдоглавието, обаче, беше друга тяхна характерна черта и те упорстваха въпреки цялото неодобрение, докато си извоюваха този вид приемане, което се отдава на неизбежното.

Проверих за тях при Бърнард. Той каза, че нямат нищо общо с неговия отдел, но назначението им е автентично. Струваше ми се, че ако те бяха единственият резултат от загрижеността на Уилърс за изследването на Децата, хубаво бе, че него го нямаше.

Зелъбай предложи, както всъщност и всички ние, няколко сондажа за съдействие, но не постигна никакъв напредък. Който и отдел да ги бе назначил, беше подбрал шампиони по дискретност, но ни се струваше, че колкото и за важна да се смяташе дискретността в по-широк мащаб, малко повече общителност в землячеството би им носила повече информация при по-малко усилия. При все това, беше факт: те биха могли, доколкото знаехме, да пишат полезни доклади донякъде. Можехме само да ги оставим да дебнат по избрания от тях начин.

Колкото и интересни да са били Децата от научна гледна точка през първата година от живота си, тогава малко нещо около тях предизвикваше по-нататъшни опасения. Освен тяхната продължаваща съпротива на всеки опит да бъдат отдалечени от Мидуич, останалото от силата им да принуждават се проявяваше меко и рядко. Те бяха, както бе казал Зелъбай, забележително чувствителни и самостоятелни бебета — докато никой не ги пренебрегваше и не прекършваше волята им.

В тази фаза много малко неща в тях можеха да подкрепят злокобните предположения на суеверните бабички, или, ако е за въпрос, различно поднесените, но едва ли по-малко мрачни прогнози на самия Зелъбай и както времето си минаваше в неочаквано спокойствие, Джанет и аз не бяхме единствените, които започнаха да се питат дали всички ние не сме се заблудили, дали необикновените качества на децата не започват да избледняват и дали няма да изгубят значението си, когато те пораснат.

И тогава, в началото на следващото лято, Зелъбай направи откритие, което май бе убягнало на Фриймонови при цялото им

добросъвестно бдение.

Той мина през нашата къща в един слънчев следобед и безмилостно ни измъкна. Протестирах, че прекъсва работата ми, но човек не можеше да се отърве от него.

— Знам, драги мой, знам. Пред мен стои образът на моя издател със сълзи в очите. Но това е важно. Трябват ми надеждни свидетели.

— На какво? — попита Джанет без ентузиазъм.

Зельбай поклати глава.

— Няма да правя подсказващи изказвания, да посявам семена. Просто ви моля да наблюдавате един експеримент и да си извадите заключенията. Ето тук — той бръкна в джоба си, — е нашият апарат.

Сложи на масата мъничка дървена кутийка с орнаменти, наполовина колкото кибрит и една от онези играчки, състояща се от два невероятно преплетени гвоздеа, които лесно се отделят един от друг, ако ги наместиш както трябва. Той вдигна дървената кутийка и я разклати. Вътре нещо тракаше.

— Ечемичени бонбони — обясни той. — Едно от произведенията на безотговорната японска изобретателност. Няма никакви видими начини за отваряне, но ако помръднеш настрана тази тук инкрустация, тя се отваря безпроблемно и ето ти твоето бонбонче. Защо някой ще си прави труда да конструира такова нещо си знаят само японците, но за нас то ще се окаже, смятам, много полезна вещ. Сега кое момче от Децата да изпитаме първо?

— Нито едно от тези бебета още няма и година — напомни Джанет малко хладно.

— Във всяко отношение, освен по реална продължителност, те са, както много добре знаеш, съвсем добре развити двегодишни деца — възрази Зельбай. — И във всички случаи това, което предлагам, не е съвсем тест за интелигентност... или може би е?... — той замълча неуверено. — Трябва да призная, че не съм сигурен по този въпрос. Обаче той няма голямо значение. Само назовете детето.

— Добре. На мисис Брант — предложи Джанет.

И така отидохме при мисис Брант.

Мисис Брант ни поведе към малката си задна градинка, където беше детето в кошарка. То изглеждаше, както бе подчертал Зельбай, двегодишно във всяко отношение и много умно при това. Зельбай му даде дървената кутийка. Момченцето я взе, погледна я, откри, че хлопа

и я разклати възторжено. Гледахме го как реши, че е кутийка и неуспешно се опита да я отвори. Зельбай го остави малко да си поиграе с нея, след това извади бонбонче и го размени за кутийката, все още неотворена.

— Не виждам какво трябва да покаже това — заяви Джанет, когато си отидохме.

— Търпение, скъпа — каза с укор Зельбай. — Кого да проверим отново, пак момче?

Джанет посочи свещеника, като живеец наблизо. Зельбай поклати глава.

— Не, не става. И момиченцето на Поли Ръштън също би било под ръка.

— Има ли значение? Всичко това изглежда много загадъчно — рече Джанет.

— Искам свидетелите ми да са удовлетворени — обясни Зельбай. — Опитайте с друго.

Разбрахме се за детето на по-възрастната мисис Дори. То направи същото изпълнение, но след като малко си поигра с кутийката, му я върна и го загледа в очакване. Зельбай, обаче, не я взе от него. Вместо това му показа как да я отвори, остави го да се справи само и да вземе бонбончето. След това пъкна вътре друго, затвори кутийката и отново му я подаде.

— Опитай пак — предложи му той и видяхме как момченцето лесно отвори кутията и взе второто бонбонче.

— Сега — добави Зельбай, когато излязохме, — се връщаме към експонат Първи, бебето на Брант.

Отново в градината на мисис Брант той даде на детето в кошарката кутийката, както и първия път. Детето я грабна нетърпеливо. Без всякакво колебание то намери и отместа капачето, и измъкна бонбончето, сякаш бе правило това стотици пъти. Зельбай погледна нашите втрещени физиономии с развеселено намигване. Отново взе и напълни кутийката.

— Добре, назовете друго момче — каза Зельбай.

Посетихме три, в различни краища на селото. Те отваряха кутийката, сякаш отлично я познаваха и се уверяваха в съдържанието ѝ без отлагане.

— Интересно, нали? — отбеляза Зельбай. — Сега нека започнем с момичетата.

Извършихме отново същата процедура, само че този път той показва на третото, а не на второто дете тайната за отварянето на кутийката. След това нещата тръгнаха точно както преди.

— Очарователно, не мислите ли? — сияеше Зельбай. — Искате ли да опитаме и с тази игра с пироните?

— По-късно, може би — отказа Джанет. — Точно в момента бих искала малко чай.

И ние го върнахме в нашата къща.

— Идеята с кутийката беше добра — скромно се поздрави Зельбай, като лакомо поглъщаше сандвич с краставица. — Просто, неоспоримо и проведено без затруднения.

— Значи ли това, че си опитвал върху тях и други идеи? — попита Джанет.

— О, доста. Някои се оказаха прекалено трудни, а от други не можеше да се извади напълно надеждно заключение... и освен това, бях разбрал нещата не както трябва.

— А сигурен ли си, че сега си ги разбрал? — попита Джанет. — Защото аз не съм убедена за себе си.

Той я погледна.

— Мисля, че по-скоро си ги разбрала. Както и Ричард. Няма защо да се стеснявате да си го признаете.

Той си взе друг сандвич и ме погледна изпитателно.

— Предполагам — отговорих му аз, — очакваш да кажа, че експериментът ти показва, че каквото знае едно момче, го знаят всичките други момчета, макар момичетата да не го знаят и обратно. Е, добре тогава, изглежда че точно това показва... освен ако няма капан някъде.

— Трябва да признаеш, че това, което експериментът изглежда че показва, е малко повечко, отколкото който и да било е в състояние да гътне наведнъж.

— Виждам. Да. Разбира се, аз самият стигнах до този извод на етапи — кимна той.

— Но това ли беше, което трябваше да заключим? — попитах аз.

— Разбира се, драги мой. От ясно по-ясно. — Той извади скачените гвоздеи от джоба си и ги пусна на масата. — Вземете ги и

опитайте вие — или още по-добре, измислете свой собствен малък тест и го приложете. Ще откриете, че изводът — най-малко предварителният извод — е неизбежен.

— Да прецениш изисква повече време, отколкото да доловиш — казах аз, — но нека гледаме на това като на хипотеза, която за момента приемам...

— Почакай — намеси се Джанет. — Мистър Зельбай, да не би да твърдите, че ако кажа нещо на някое от тези момчета, всички останали също ще го знаят?

— Положително. Стига, разбира се, то да е достатъчно просто, за да могат да го разберат на тази възраст.

Джанет изглеждаше много скептична.

Зельбай въздъхна.

— Старото затруднение — каза той. — Линчуваме Дарвин и доказваме невъзможността на еволюцията. Но, както казах, трябва само да приложите ваши собствени тестове. — Той пак се обърна към мен. — Ти го допускаш като хипотеза?... — подсети ме Зельбай.

— Да — потвърдих аз. — А ти заяви, че това е предварително заключение. Какво е следващото?

— Бих казал, че и само това съдържа в себе си достатъчно опорни точки, за да прекатури нашата обществена система.

— Не е ли възможно да става дума за... по-развита форма на съпричастното взаимно разбиране, което понякога се наблюдава при близнаци? — попита Джанет.

Зельбай поклати глава.

— Мисля, че не. Иначе трябва да се е развила толкова силно, че е придобила нови черти. При това тук нямаме единствена група на взаимна връзка; очевидно имаме две отделни групи, явно без връзка помежду си. Тогава, ако това е така, а се убедихме, че е така, незабавно възниква въпросът: до каква степен всяко от тези Деца е индивид? Физически са индивиди, както виждаме, но така ли е в друго отношение? Ако те разделят съзнанието си с останалите от групата, вместо да се свързват с тях трудно, както е при нас, може ли да се каже за конкретното дете, че има собствен разум и отделен характер, както го разбираме ние? Не мисля. Изглежда съвършено ясно, че ако А, В и С имат общо съзнание, това, което изразява А, ще го мислят и В, и С, и така действията, предприети от В при особени обстоятелства, ще бъдат

извършени и от А, и от С при същите обстоятелства — подложени само на леки модификации, произлизащи от физическите различия помежду им, които могат всъщност да бъдат значителни, според известното досега, тъй като поведението е много зависимо от състоянието на жлезите и други фактори при физическия индивид.

С други думи, ако зададем въпрос на някое от тези момчета, ще получа точно същия отговор от което и друго да съм решил да попитам. Ако ги накарам да извършат нещо, ще получа повече или по-малко същия резултат, но е вероятно това да е по-успешно при някое, което има по-добра физическа координация от другите — макар че фактически с толкова голямо сходство, колкото съществува между Децата, отклоненията ще бъдат малки. Но идеята ми е, че ще ми отговори или изпълни задачата не индивид, а член на групата. И от това само по себе си следват куп нови въпроси и въздействия.

Джанет се мръщеше.

— Аз все още не разбирам съвсем...

— Нека го кажа с други думи — отвърна Зельбай. — Това, което привидно имаме тук, са петдесет и осем малки индивидуални единици. Но видимото е измамно, и откриваме, че всъщност имаме само две единици — едно момче и едно момиче. Така че момчето има трийсет различни съставки с физическата структура и вид на отделни момчета, а момичето има двайсест и осем съставни части.

Последва пауза. След малко Джанет каза с предпазливо недоверие:

— Намирам това трудно за възприемане.

— Да, разбира се — съгласи се Зельбай. — Аз също.

— Виж какво — обадох се аз след нова пауза. — Ти представяш това като сериозно предположение? Искам да кажа, че не е само емоционален начин на изразяване?

— Констатирам факт, като първо ви показах доказателствата.

Поклатих глава.

— ТИ ни показва само, че те са в състояние да общуват помежду си по някакъв начин, който не разбирам. Да се премине от това към твоята теория за липса на индивидуалност е прекалено голям скок.

— При толкова малко доказателства — може би. Но не трябва да забравяте, че аз извърших многобройни тестове и нито един от тях не опроверга представата, която предпочитам да наричам колективна

индивидуалност. Нещо повече, тя като такава не е толкова странна, колкото изглежда на пръв поглед. Това е твърде добре измислена хитрост, за да се заобиколи някое неблагоприятно обстоятелство. Известен брой същества, които първоначално изглеждат отделни индивиди, се оказват колония — а много форми въобще не могат да оцелеят, ако не развият колонии, които се държат като индивиди. Всепризнато е, че най-добрите примери са сред нисшите форми, но няма причини да се разглеждат само там. Много от насекомите се приближават плътно до тях. Законите на физиката не им позволяват да се увеличават по размер, затова те постигат по-голяма ефективност, когато действат в група. Ние самите се комбинираме в групи съзнателно, вместо по инстинкт със същата цел. Много добре, защо тогава природата да не създаде по-ефикасен вариант на метода, чрез който ние непохватно измисляме, за да превъзмогнем собствената си слабост? Пореден случай на изкуството на природата да копира, може би? В края на краищата, изправени сме пред бариерите на по-нататъшното развитие и от известно време сме така — ако не искаме да бъдем в застой, трябва да намерим някакъв начин да ги заобиколим. Джордж Бърнард Шоу предложи, спомняте си, първата стъпка да бъде удължаване на човешкия живот до триста години. Това би могло да се окаже един от начините и няма съмнение, че удължаването на живота на индивида трябва да е било доста привлекателно за толкова решителен индивидуалист — но има и други начини, и въпреки че това може би не е еволюционен път, който би могъл да се очаква сред висшите животни, той очевидно не е невъзможен. Макар, разбира се, това в никакъв случай да не означава, че той непременно ще бъде успешен.

Бърз поглед към Джанет ми показва, че е изключила. Когато решаваше, че някой говори безсмислици, тя вземаше бързо решение да не хаби повече усилия върху тях и спускаше непроницаема мисловна завеса. Аз продължих да размишлявам, като гледах през прозореца.

— Струва ми се, че се чувствам — казах след малко, — като някакъв хамелеон, поставен върху цвят, който не може съвсем да имитира. Следях те, ти каза, че във всяка от двете групи съзнанията са някак... мм... съединени. Означава ли това, че момчетата имат, взети заедно, обикновен интелект, умножен по трийсет, а момичетата — по двайсет и осем?

— Смятам, че не — отговори Зельбай съвсем сериозно. — И положително не означава нормални способности на трийсета степен, слава Богу — това би било извън всякакво разбиране. Наистина изглежда, че означава умножаване на интелигентността в някаква степен, но на сегашната им фаза не виждам как би могло да се прецени — ако е възможно изобщо. Може би става дума за огромни неща. Но от много по-голяма непосредствена важност ми се вижда степента на волевата сила, която бе показана — възможностите ѝ ме поразяват като наистина много сериозни. Нямаме никаква представа как се упражнява тази принуда, но си мисля, че ако тя може да се изследва, ще открием, че когато известно количество воля се концентрира, така да се каже, в един съд, то настъпва хегелианска промяна — тоест в количество над критичното тя започва да проявява ново качество. В този случай — способността за директно налагане. Откровено признавам, обаче, че това е само предположение, а вече предвиждам дяволски много неща за предпологане и изследване.

— Цялата работа ми звучи невероятно сложно... ако си прав.

— В подробности по механизма, да — призна Зельбай, — но по принцип, смятам, далеч не толкова, колкото може да се стори на пръв поглед. В края на краищата ще се съгласиш, че най-същественото свойство на човека е въплъщаването на духа.

— Разбира се — кимнах аз.

— Е, добре, духът е жива сила, следователно не е статичен, следователно е нещо, което трябва или да се развива, или да атрофира. Еволюцията на духа предполага евентуално развитие на по-силен дух. Да предположим тогава, че този по-силен дух, този висш дух се опитва да се появи на сцената. Къде трябва да се появи? Обикновеният човек не е конструиран като за него; не съществува свръхчовек, за да го приема. Не би ли могло тогава, поради липса на единичен носител, да се всели в група? Нещо като енциклопедия, станала прекалено голяма, за да се побере в един том? Не знам. Но ако е така, тогава два свръхдуха, вселени в две групи, са не по-малко вероятни. — Той замълча, загледан през отворените прозорци в една мъхеста пчела, която летеше от един лавандулов цвят на друг, и добави замислено: — Задавал съм си много въпроси за тези две групи. Даже ми се струва, че трябва да има названия за двата свръхдуха. Би могло да се помисли, че съществуват безброй имена, между които да избираш и все пак досега

открих между всички тях само две, които непрекъснато ми се въртят в главата. Някакси непрекъснато мисля за... Адам и Ева.

* * *

След два-три дни получих писмо, в което ми съобщаваха, че работата в Канада, до която се домогнах, може да ми се даде, ако отпътувам без отлагане. Това и направих, като оставих Джанет да оправи нещата и да ме последва.

Когато тя пристигна, не носеше кой знае какви новини от Мидуич, с изключение на една доста едностранна вражда, избухнала между Фрийманови и Зелъбай.

Зелъбай, както изглежда, бе казал на Бърнард Уескот за своите открития. Едно искане за по-големи подробности стигнало до Фрийманови, за които цялата идея била нова и на която те инстинктивно се противопоставили. Веднага започнали свои собствени тестове и се виждало как стават все по-мрачни с напредването им.

— Но поне си мисля, че ще спрат пред Адам и Ева — добави тя. — Бива си го старият Зелъбай! Нещо, за което ще бъда вечно благодарна, е, че заминахме за Лондон тогава. Само си помисли, какво щеше да бъде, ако бях станала майката на една трийсет и първа част от Адам или двасет и девета част от Ева. И без това бе достатъчно лошо, и слава Богу, че сме извън него. Писна ми от Мидуич, и не ме е грижа, ако никога не чуя за него.

ГЛАВА ШЕСТНАЙСЕТА

СЕГА СМЕ ДЕВЕТГОДИШНИ

През следващите няколко години посещенията вкъщи, които успяхме да уредим, бяха кратки и припряни, прекарвани изцяло в тичане от една група роднини към друга, с промеждутъци за подобряване на деловите контакти. Никога не ми се наложи да отида дори в района на Мидуич, нито всъщност много да се сещам за него. Но на осмото лято, след като бяхме заминали, уредих осемседмична почивка и към края на първата седмица един ден налетях на Бърнард Уесткот на Пикадили.

Отидохме в „Ин енд Аут“ да изпием нещо. В хода на разговора го попитах за Мидуич. Мисля, че очаквах да чуя, че цялата работа е завършила безславно, защото в малкото случаи, през които напоследък си бях спомнял селото, то и неговите жители притежаваха невероятността на приказка — много правдоподобна, но сега открай докрай неубедителна. Бях повече от наполовина готов да чуя, че Децата вече не бяха забулени в тайнственост, че, както толкова често става с предполагаемите гении, очакванията не са се сбъднали и при целия си произход и признаци са станали обикновена банда селски деца и само по вид леко се различават.

Бърнард помисли малко, после каза:

— Случайно трябва утре да отида там. Би ли си направил труда да ме придружиш, за да си възстановиш старите връзки и прочие?

Джанет бе заминала за една седмица на север при стара приятелка от училище и ме бе оставила без никакви особени цели.

— Значи още държите селото под око? Да, бих се радвал да дойда и да разменя някоя дума с тях. Зелъбай е още жив и е добре, нали?

— О, да. Той е по-скоро от онези мършави типове, които сякаш ще живеят вечно, при това непроменени.

— Последния път, когато го видях — ако не броим сбогуването — се бе отправил по съдбоносния път на съставната личност —

спомних си аз. — Стар магьосник на словото. Прави и най-екзотичните концепции да звучат реалистично, когато говори. Беше нещо за Адам и Ева, както си спомням.

— Няма да откриеш голяма разлика — ми каза Бърнард, но не тръгна в същата посока. Вместо това продължи: — Страхувам се, че моята собствена работа там е малко грозна — разследване, но това няма защо да те засяга.

— Някое от Децата? — попитах аз.

— Не — той поклати глава. — Инцидент с кола и едно от местните момчета на име Паули.

— Паули — повторих аз. — О, да, спомням си. Те имат ферма малко настрана, към Опли.

— Точно така. Фермата Дакр. Трагична работа.

Изглеждаше нахално да го питам какво би могло да го интересува в разследването, така че го оставих да насочи разговора към моите канадски преживелици.

На следващата сутрин, когато хубавият летен ден бе започнал, ние се отправихме натам скоро след закуската. В колата той явно се чувстваше по-свободен да говори, отколкото бе в клуба.

— Ще намериш някои изменения в Мидуич — предупреди. — В старата ви къща сега живее семейство Уелтън — той гавира, а жена му се занимава с грънчарство. Не мога да си спомня кой в момента живее в къщата на Крим — в нея се изредиха много хора след Фрийманови. Но това, което най-много ще те изненада, е Чифликът. Табелата отвън бе преобоядисана. Тя сега гласи: „Чифлик Мидуич — Специално училище — Министерство на образованието.“

— О! Децата? — попитах аз.

— Точно така — кимна той. — „Екзотичната концепция“ на Зелъбай се оказа много по-неекзотична, отколкото изглеждаше. Всъщност, тя беше точно попадение — за голямо неудоволствие на Фрийманови. Тя им показа съвсем нагледно, че трябва да се ометат оттук, за да скрият лицата си.

— Имаш предвид неговите приказки за Адам и Ева? — попитах недоверчиво.

— Не точно тях. Имах предвид двете групи съзнание. Скоро бе потвърдено, че такива връзки съществуват — всичко подкрепяше тази

идея — и това продължава. Малко след навършване на две години едно от момчетата се научи да чете прости думи...

— На две години! — възкликнах аз.

— Пълен еквивалент на четиригодишна възраст при другите деца — напомни ми той. — И на другия ден бе констатирано, че всички други момчета също можеха да ги четат. Оттам нататък напредъкът беше смайващ. След две седмици едно от момичетата се научи да чете, но тогава и всички останали вече четяха. Малко по-късно едно от момчетата се научи да кара колело; веднага всички започнаха да карат умело от прима виста. Мисис Бринкман научи своето момиче да плува; веднага всички други момиченца можеха да плуват. Но момчетата не можеха, докато едно от тях не схвана трика и тогава и другите заплуваха. О, от мига, в който Зелъбай изтъкна това, в него нямаше никакво съмнение. Въпросът тогава беше — и още е — в цялата серия разпавии на всички нива — заради неговия извод, че всяка група представлява един индивид. Малко хора ще понесат това. Форма на предаване на мисли — възможно; висока степен на взаимна чувствителност — може би; известен брой единици с още неясна форма на комуникации помежду им — приемливо. Но единствена единица, информираща физически независими части — не. Има особено малка подкрепа.

Не бях много изненадан да го чуя, но той продължи:

— Така или иначе, спорът е чисто академичен. Въпросът е, че както и да става, те имат тази връзка помежду си в двете групи. Е, добре, да се изпратят в каквото и да е обикновено училище не можеше и дума да става — щяха да тръгнат приказки за тях по цялата околност само дни след като се покажеха в училището на Опли или Стоуч. Така че това доведе Министерството на образованието, както и Министерството на здравеопазването, до резултата, че Чифликът се превърна във вид училище с център за социални грижи и с обществено наблюдение за тях. То заработи по-добре, отколкото бяхме очаквали. Дори когато ти още беше тук, стана очевидно, че те ще се превърнат в проблем по-късно. Имат различно чувство за общност — техният модел не е и не може да бъде поради природата им като нашия. Връзките им едно с друго са далече по-важни за тях, отколкото всякакво чувство за обикновени домове. Някои от къщите освен това ги отблъскваха доста силно — те не можаха на практика да станат

членове на семейството, твърде различни са. Не умееха добре да правят компания на истинските деца на семействата и трудностите нарастваха. Някой в Чифлика подсказа идеята да им се уредят тук общежития. Нямахме натиск, нямаше убеждаване — те просто можеха да се преместят в тях, ако искат и над дузина го направиха почти веднага. След това другите постепенно се присъединиха към тях. Изглеждаше много вероятно да са започнали да разбират, че не могат да имат много общо с останалите от селото и естествено ги теглеше към група от собствения им вид.

— Странно решение. Какво мислят за него хората от селото? — попитах аз.

— Имаше неодобрение сред някои — повече поради установените традиции, отколкото по убеждение. Мнозина изпитаха облекчение, че се освобождават от отговорност, която по-скоро ги плашеше, макар че не смятаха за редно да си го признаят. Съвсем малко от тях бяха истински привързани към децата, а и все още са и намериха това за печално. Но като цяло просто го приеха. Никой не се опита да спре някое от тях да се премести в Чифлика, разбира се — нямаше да има никаква полза. Където майките се чувстват привързани към тях, Децата поддържат добри отношения и ходят и си отиват от домовете, когато си поискат. Някои други от Децата напълно скъсаха.

— Това ми прилича на най-странното положение, за което някога съм чувал — казах аз.

Бърнард се усмихна.

— Е, ако се разровиш в паметта си, ще си спомниш, че началото също беше малко особено — подсети ме той.

— Какво правят те в Чифлика? — попитах аз.

— На първо място това е училище, както е написано. Имат преподавателски и обслужващ персонал, както и социални психолози и така нататък. Имат също и действително изтъкнати учители, които идват и преподават кратки курсове по различни предмети. Отначало образуваха класове като в обикновено училище, докато на някого му хрумна, че това не е необходимо. Така че сега на всеки урок присъства по едно момче и едно момиче, и всички останали научават това, на което са обучени тези двамата. При това не е необходимо да се предават уроците един по един. Обучавай шест двойки по различни

предмети едновременно и те някакси подреждат всичко така, че резултатът е същият.

— Но, Боже мой, те трябва да поемат знания като попивателна хартия при такова темпо.

— Което и правят, всъщност. Това май леко изнервя някои от учителите им.

— И все още съумявате да пазите съществуването им в тайна?

— По отношение на популярността, да. Имаме и споразумение с пресата — при това историята сега дори приблизително няма възможностите, които би имала в ранните стадии, според тях. Колкото до околността, това бе постигнато с известна скрита работа. Местната репутация на Мидуич никога не е била много висока — „простичките ни съседи“ е може би най-мекият начин да се изрази. Е, с малко помощ ние я направихме още по-ниска. Сега от съседните села се гледа на Мидуич, както ме уверява Зелъбай, като на някаква лудница без бариери. Всички тук, както се знае, са засегнати от Бездението; особено Децата, за които се говори като за ударени от Деня, което е почти точен синоним на „смахнат“, и че са толкова изостанали, че хуманното правителство е намерило за необходимо да създаде специално училище за тях. О, да, успяхме доста твърдо да наложим мнението, че те са местното срамничко петно. И хората проявяват толерантност като към смахнат роднина. От време на време плъзват слухове; но това се приема като злощастен недъг, а не като нещо, което трябва да се разгласява пред външния свят. Дори протестите, отправяни понякога от жителите на Мидуич, не се приемат сериозно, защото в края на краищата цялото село преживя едно и също нещо, така че на всичко трябва да се гледа, повече или по-малко, като на „поражения от Деня“.

— Сигурно е изисквало сериозна организация и поддръжка — казах аз. — Това, което изобщо не разбрах и още не разбирам, е защо вие бяхте — и явно още сте — толкова загрижени да запазите нещата в тайна. По време на Бездението е разбираемо — нещо извърши неразрешено кацане; това е в грижите на Сигурността. Но сега?... Всички тези главоболия да се опазят Децата от чужди погледи. Странното устройство на Чифлика. Подобно специално училище не ще да струва малко пари.

— Не смяташ ли, че държавните Социални грижи би трябвало да проявят поне толкова внимание към отговорностите си? — попита той.

— Хайде стига, Бърнард — рекох аз.

Но той не спря. И макар че не спря да говори за Децата и за състоянието на нещата в Мидуич, продължи да избягва всякакъв отговор на въпроса, който бях повдигнал.

Обядвахме рано в Трейн и попаднахме в Мидуич малко след два часа. Намерих селото абсолютно непроменено. Сякаш беше минала седмица, а не осем години, откакто го бях видял за последен път. На поляната вече имаше големичка тълпа, която чакаше да се извърши разследването.

— Изглежда — забеляза Бърнард, — е по-добре да отложиш посещенията си за по-късно. Практически май цялото село е тук.

— Дълго ли ще трае, как мислиш? — попитах аз.

— Би трябвало да бъде съвсем формално, надявам се. Може би ще свърши за половин час.

— Ти улики ли ще представиш? — попитах аз, като се чудех защо, щом е толкова формално, ще си прави труда да бие целия път от Лондон заради него.

— Не. Само ще хвърля едно око — отговори той.

Реших, че е прав за отлагането на моите посещения и го последвах в залата. Докато тя се изпълваше и гледах познатите фигури да се струпват и да си намират места, не можеше да има никакво съмнение, че почти всяко способно да ходи лице в селото бе предпочело да присъства. Не ми беше съвсем ясно защо. Младият Джим Паули, пострадалият, несъмнено беше познат на всички, разбира се, но това сякаш не обясняваше напълно този интерес и положително не обясняваше чувството на напрежение, което осезаемо изпълваше залата. Много скоро вече не можех да смятам, че процедурата ще бъде толкова формална, колкото бе предсказал Бърнард. Имах чувството, че се очаква някой от тълпата да избухне.

Но това не стана. Процедурата беше формална, а също и кратка. Всичко приключи за половин час.

Забелязах, че Зельбай бързо се изниза, когато събранието свърши. Намерих го застанал до стълбите отвън да ни наблюдава как се измъкваме. Той ме поздрави така, сякаш се бяхме разделили преди ден-два и каза:

— Как и ти се оказа замесен в това? Мислех, че си в Индия.

— Канада — поправих го аз. — Случайност. — И му обясних, че Бърнард ме е довел.

Зельбай се обърна, за да погледне Бърнард.

— Доволен ли си? — попита той.

Бърнард леко сви рамене.

— Какво още? — промърмори.

В този момент покрай нас минаха момче и момиче и тръгнаха по пътя сред разпръскващата се тълпа. Имах време само да зърна лицата им и се вторачих след тях изумен.

— Разбира се, те не могат да бъдат... — започнах.

— Те са — каза Зельбай. — Не видях ли очите им?

— Но това е изключено! Боже, та те са само на девет години!

— Според календара — съгласи се Зельбай.

Зяпах след тях, докато се отдалечаваха.

— Но това е... това е невероятно!

— Невъроятното, както ще си припомниш, е много по-склонно да се случи в Мидуич, отколкото на други места — отбеляза Зельбай. — Сега можем да възприемем неправдоподобното отведнъж. Невъроятното отнема малко по-дълго време, но се научихме да го постигаме. Полковникът не те ли предупреди?

— Донякъде — съгласих се аз. — Но тези двамата! Те изглеждат съвсем като на шестнайсет-седемнайсет години.

— Физически, както ме уверяват, те са на толкова.

Не свалях очи от тях, все още неспособен да приема това.

— Ако не бързате, елате вкъщи на чаша чай — предложи Зельбай.

Бърнард, след като ме погледна, предложи да използваме колата му.

— Добре — съгласи се Зельбай, — но карай внимателно след всичко, което току-що чу.

— Аз не съм опасен шофьор — отвърна Бърнард.

— И младият Паули не беше — той също бе добър шофьор — отговори Зельбай.

Малко по-нагоре по пътя видяхме Кайл Мейнър в покая на следобедното слънце. Казах:

— Когато за пръв път го видях, изглеждаше точно като сега. Спомням си, че си помислих, че ако бях по-близо, щях да го чуя да мърка и оттогава все така го виждам.

Зельбай кимна.

— Когато аз го видях за пръв път, стори ми се хубаво място да завършиш дните си на спокойствие, но сега спокойствието, мисля, е под въпрос.

Замълчах. Минахме пред фасадата на къщата и паркирахме отстрани до оборите. Зельбай ни поведе към верандата и ни посочи покритите с възглавници тръстикови столове.

— Анджела в момента я няма, но обеща да се върне за чая.

Той се облегна назад и известно време вторачено гледа през поляната. Деветте години след Мидуичкото Бездение не се бяха отнесли зле към него. Фината сребриста коса беше все още гъста и лъскава под августовското слънце. Бръчиците около очите му бяха може би само мъничко повече; лицето бе малко по-слабо, линиите по него малко по-дълбоки, но ако мършавата му фигура бе станала по-обемна, това не би могло да бъде за сметка на повече от два килограма.

След малко се обърна към Бърнард.

— Значи си удовлетворен. Смяташ ли, че с това ще свърши?

— Надявам се. Нищо не може да остане недовършено. Мъдрото отношение бе да се приеме присъдата и те я приеха — каза му Бърнард.

— Хм — промърмори Зельбай и се обърна към мен. — Какво ще кажеш като страничен наблюдател за нашата малка шарада този следобед?

— Не... О, имаш предвид разследването. Атмосферата сякаш беше малко особена, но самата процедура ми се стори много добре организирана и протекла. Момчето е карало невнимателно. Блъснало е пешеходец. След това, много глупаво, се е изплашило и се е опитало да избяга. Ускорило е твърде много, за да вземе завоя край черквата и в резултат се е забило в стената. Ако смяташ, че „смърт при произшествие“ не отговаря съвсем на случилото се, можеш да го наречеш нещастен случай, но пак води до същото.

— Имаше нещастен случай, разбира се — заяви Зельбай, — но той едва ли води до същото. Пък и стана малко преди факта. Нека ви

кажа какво се случи — досега успях да представя само кратко описание на полковника...

* * *

Зельбай се връщал по пътя от Опли от обичайната си следобедна разходка. Когато приближил до завоя към Хикъм Лейн, оттам се показали четири от Децата, завили към селото и тръгнали в редица пред него.

Били три от момчетата и едно момиче. Зельбай ги изучавал с интерес, който никога не отслабвал. Момчетата си приличали толкова много, че не би могъл да ги разпознае, ако би опитал, но той и не опитвал. От известно време това са напразни усилия. Повечето хора от селото, с изключение на няколко от майките, които изглежда наистина рядко изпитвали съмнение, също не можели да ги различат и Децата били свикнали с това.

Както винаги той се чудел как са успели да постигнат толкова голямо развитие за толкова кратко време. Дори само това ги поставя встрани като друг вид — то не е просто въпрос на ранно съзряване, а развитие с двойно по-голяма скорост от нормалната. Може би структурата им е малко по-лека в сравнение с нормалните деца на същата видима възраст и височина, но това се дължи на лекота на типа, без ни най-малък намек за мършавост или прекалено бърз растеж.

Също както винаги открил, че би желал да ги опознае по-добре, да научи повече за тях. Не поради липса на опити бил постигнал толкова малък напредък. Опитвал, търпеливо и постоянно, откакто били малки. Приемали го толкова, колкото и всеки друг и той, от своя страна, вероятно ги е разбирал съвсем по същия начин, ако не и по-добре, както и техните възпитатели в Чифлика. Повърхностно се отнасяли дружелюбно към него — което не правели с много хора — с охотно му говорели, слушали го, забавлявали се, научавали; но никога не отивали по-далеч от повърхностното и той имал чувството, че това никога не би могло да стане. Винаги, много близо до повърхността, имало бариера. Това, което той виждал и чувал за тях, било тяхната адаптация към техните обстоятелства; истинската им същност и действителната им природа лежала под бариерата. Такова разбиране,

каквото преминавало между него и тях, било странно частично и безлично; липсвало му измерението на чувства и симпатия. Истинският им живот сякаш минавал в техен собствен свят, така изключен от общия поток, както живота на някое племе от долината на Амазонка, със своите абсолютно различни стандарти и етикет. Били заинтересовани, учили, но човек имал чувството, че просто събирали знания — донякъде, може би, както един фокусник събира полезни умения, които, обаче, колкото и да му дават възможност да се отличи, не оказват никакво влияние върху него като личност. Хората в Чифлика били необщителна група, но от това, което успял да открие, дори най-усърдните били отхвърляни от същата бариера.

Като гледал Децата, които крачели пред него, внезапно открил, че мисли за Ферълин. Тя напоследък не си идвала вкъщи толкова често, колкото би му се искало; видът на Децата все още я смущавал, така че Зелъбай не се опитвал да я убеждава; радвал се колкото можел на съзнанието, че тя е щастлива в дома си със своите две момчета.

Било странно да мисли, че ако момчето на Ферълин от Бездението беше оцеляло, вероятно сега нямаше да може да го различи от онези, които вървели отпред, както не ги различава и тях едно от друго — доста унижително положение при това, защото сякаш го поставяше в една категория с мис Огъл, само че тя заобикаляше затруднението като смяташе за сигурно, че всяко от момчетата, които срещаше, е нейният син — и, странно, нито едно от тях не я опровергаваше.

След малко четворката пред него свила зад ъгъла и се загубила от погледа му. Той тъкмо стигнал до същия ъгъл, когато го задминала кола и по този начин успял да види това, което последвало.

Колата, открита, двуместна, не се движела бързо, но станало така, че точно зад ъгъла и скрити от него, Децата били спрели. Те стояли все още наредени в редица през пътя и обсъждали откъде да минат.

Шофьорът на колата направил каквото могъл. Свил рязко надясно, за да опита да ги избегне и почти успял. Още пет сантиметра и щял да мине покрай тях. Но не могъл да вземе допълнителни сантиметри. Краят на левия му калник закачил най-външното момче за бедрото и го метнал през пътя до оградата на една градина.

Тук следвал момент от жива картина, която се запечатала в съзнанието на Зелъбай. Момчето до оградата, трите други Деца замръзнали на място, момчето в колата в процес на оправяне на колелата на колата си, все още с крак на спирачката.

Дали колата е спряла, Зелъбай не можеше да бъде сигурен. Ако е спряла, било е за някакъв миг, след това моторът изревал.

Колата подскочила напред. Шофьорът сменил скоростта и отново настъпил газта, като карал право напред. Не направил никакъв опит да завие зад ъгъла наляво. Колата все още ускорявала, когато се забила в стената около черквата. Разбила се на парчета и изхвърлила шофьора с главата напред срещу стената.

Развикали се хора и малкото, които били наблизко, затичали към мястото на катастрофата. Зелъбай не помръднал. Стоял полузашеметен, като гледал плъзналите жълти пламъци и черния дим, който се издигнал. След това с вдървено движение се обърнал, за да погледне Децата. Те също зяпали катастрофата с еднакво напрегнат израз на всяко лице. Той само го зърнал, преди да изчезне и трите се втурнали към момчето, което лежало до оградата и пъшкало.

Зелъбай осъзнал, че трепери. Изминал неуверено няколко метра, докато стигнал до една пейка в края на Поляната. Тогава седнал и се облегнал, пребледнял, чувствайки се зле.

Останалите подробности научих не от самия Зелъбай, а от мисис Уилямс от „Коса и камък“ малко по-късно.

— Чух колата да профучава, а след това и силния удар. Погледнах през прозореца и видях, че тичат хора — каза тя. — После видях, че мистър Зелъбай върви към пейката на Поляната, като крачеше несигурно. Седна, облегна се назад, след което главата му падна напред, сякаш умираше. Така че изтичах през пътя към него и когато стигнах, открих, че той беше умрял или бе много близо до това. Не съвсем, обаче. Успя да каже нещо като „хапчета“, „джоба“ с някакъв странен шепот. Намерих ги в джоба му. Той каза две, от шишенцето, но изглеждаше толкова зле, че му дадох четири. Никой друг не обръщаше никакво внимание. Всички бяха отишли на местопроизшествието. Е, хапчетата му помогнаха и след около пет минути го заведох вкъщи и го сложих да легне на дивана в салона. Той каза, че там ще е добре, само ще си почине малко, така че отидох да

видя колата. Когато се върнах, лицето му не беше вече толкова сиво, но все още лежеше, сякаш бе изморен до смърт.

— Съжалявам, че ви досаждам, мисис Уилямс. Беше голям шок — извини се той.

— По-добре да извикам лекар за вас, мистър Зелъбай — предложих аз. Но той поклати глава.

— Не. Не го правете. Ще се оправя след няколко минути.

— Не е зле да идете на преглед — казах аз. — Хубавичко ми изкарахте акъла!

— Съжалявам — повтори той. И като помълча малко, продължи: — Мисис Уилямс, сигурен съм, че можете да пазите тайна?

— Смятам, че не по-зле от всеки друг.

— Е, добре, ще ви бъда много признателен, ако не споменавате за този мой припадък на никого.

— Не знам — отговорих аз. — Според мен вие трябва да отидете на лекар.

При тези думи той поклати глава.

— Ходил съм при много лекари, мисис Уилямс, скъпи и знаменити. Но човек просто не може да спре да остарява, виждате ли, а и машинарията се износва, това е всичко.

— О, мистър Зелъбай, сър... — започнах аз.

— Не се разстройвайте, мисис Уилямс. Аз все още се държа в много отношения, така че това може да не се случи още известно време. Но междувременно смятам за доста важно човек да не тревожи хората, които обича, повече, отколкото е крайно необходимо, не мислите ли? Жестокост е да им се причиняват излишни безпокойства, убеден съм, че сте съгласна с това?

— Е, да, сър, ако сте сигурен, че няма нищо...

— Сигурен съм. Напълно. Вече съм ви задължен, мисис Уилямс, но няма да сте ми направили услуга, освен ако мога да разчитам на вас да не споменавате за това. Мога ли?

— Много добре. Щом това искате, мистър Зелъбай... — отстъпих аз.

— Благодаря, мисис Уилямс. Много ви благодаря.

Тогава, след мъничко, го попитах:

— Значи видяхте как стана всичко, сър? Трябва да е било достатъчно, за да причини шок на всеки.

— Да — потвърди той. — Видях, но не разбрах кой беше в колата.

— Младият Джим Паули — рекох аз, — от фермата Дакр.

Той поклати глава.

— Спомням си го. Мило момче.

— Да, сър. Добро момче. Не от онези, дивите. Не мога да си представя, как се е случило да кара бързо в селото. Никак не се връзва с него.

Тогава последва дълга пауза и накрая мистър Зелъбай каза със странен тон:

— Преди това той удари едно от Децата. Едно от момчетата. Не лошо, смятам, но го бутна през пътя.

— Едно от Децата — недоумявах аз. След това внезапно разбрах какво искаше да каже. — О, не, сър! Боже мой, те не биха могли... — Но тогава млъкнах отново, поради начина, по който ме гледаше.

— И други хора видяха — продължи той. — По-здрави... или, може би, по-трудно поддаващи се на шок. Сигурно аз самият нямаше да съм чак толкова шокиран, ако в предишна фаза на своя доста дълъг живот не ми се бе случвало да бъда свидетел на предумишлено убийство...

* * *

Разказът на Зелъбай пред нас, обаче, свършваше до точката, когато той седнал разтреперан на пейката. Когато свърши, погледнах от него към Бърнард. Неговият израз беше съвсем непроницаем, затова казах:

— Значи предполагаш, че Децата са направили това. Че те са го накарали да се разбие в стената?

— Не предполагам — тъжно поклати глава Зелъбай, — а констатирам. Те го направиха и това е толкова сигурно, колкото и че заставяха майките си да ги върнат тук.

— Но свидетелите... Тези, които даваха показания?

— Те са напълно наясно какво е станало. Трябваше само да кажат какво всъщност видяха.

— Но ако знаят, че е така, както разказа...

— Е, и какво тогава? Какво би казал ти, ако знаеше и те бяха призовали за свидетел? В произшествие като това трябва да има съдебно решение, приемливо за властта — тоест приемливо за разумния човек. Да предположим, че успееш по някакъв начин да издействат решение, че момчето е било накарано да се самоубие — мислиш ли, че то би издържало? Не, разбира се. Тогава трябваше да има второ разследване, призовано до издаде „разумно“ решение, което би било това, което чухме днес — тогава защо свидетелите да се подлагат на риска да ги смятат за неблагонадеждни или суеверни за това дете духа? Ако искаш доказателства, че така биха направили, хвърли поглед на собственото си отношение сега. Знаеш, че имам известна репутация поради книгите си и лично ме познаваш, но колко струва това срещу въображаемите навици на „разумния човек“? Толкова малко, че когато ти казвам какво стана всъщност, твоята първа реакция е да се опиташ да докажеш, че което ми се струва че е станало, не би могло да се случи. Наистина би следвало да имаш повече разум, драги човече. В края на краищата ти беше тук, когато онези Деца заставиха майките си да се върнат.

— Онова не беше съвсем от порядъка на това, което ми разказваш сега — възразих аз.

— Така ли? Би ли си направил труда да обясниш разликата между да те накарат да извършиш нещо неприятно или нещо фатално? Хайде, хайде, драги човече, откакто си заминал си загубил досега си с невероятното. Заслепен си от разумността. Тук неортодоксалното се намира на вратата ти почти всяка сутрин.

Възползвах се от възможността да отклоня разговора от темата на делото.

— До степен да накара Уилърс да зареже своята подкрепа на истерията?

— Да, заряза я, малко преди да умре — отговори Зелъбай.

Бях изненадан. Бях възнамерявал да попитам Бърнарда за доктора, но намерението ми не можа да се осъществи по време на разговора ни.

— Нямах представа, че е умрял. Не беше много над петдесетте, нали? Как е станало това?

— Взел е свръхдоза барбитурат.

— Той... Не искаш да кажеш...? Но Уилърс не беше такъв тип...

— Съгласен съм — кимна Зельбай. — Официалното заключение беше, че „равновесието на съзнанието му е било нарушено“. Любезно насочена фраза, но не обяснява нищо. Наистина, може да се мисли за съзнания, балансирани толкова твърдо, че едно разбъркване категорично би им било от полза. Истината е, разбира се, че никой няма и най-малка представа защо го е направил. Особено горката мисис Уилърс. Но заключението трябваше да бъде достатъчно. — Той замълча, после добави: — Чак когато се досетих какво ще бъде заключението за младия Паули, започнах да се питам за онова за Уилърс.

— Положително не мислиш така — възразих аз.

— Не знам. Ти сам каза, че Уилърс не беше такъв тип човек. Сега внезапно се изяснява, че ние тук живеем много по-рисковано, отколкото си мислехме. Това е шокиращо. Виждате ли, трябваше да осъзнаем, че макар в онзи фатален момент момчето на Паули да излезе зад ъгъла, това спокойно можеше да бъде Анджеला или някой друг... Внезапно стана ясно, че тя, или аз, или всеки от нас може случайно в някой миг да навреди на някое от Децата или да го ядоса... Онова нещастно момче нямаше никаква вина. То направи всичко възможно, за да избегне сблъсък с тях, но не можа — и в пристъп на гняв и отмъстителност те го убиха заради това. Така че всеки е изправен пред решение. За мен... е, това определено е най-интересното нещо, което някога ми се е случвало. Много искам да видя как ще се развива. Но Анджеला е още твърде млада и Майкъл все още много зависи от нея... Вече го изпратихме далеч оттук. Питам се дали ще успея да я убедя и тя да замине. Не искам да го правя, преди да е наложително, но не мога съвсем да реша дали моментът вече е настъпил.

Последните няколко години бяха като живот върху склона на действащ вулкан. Разумът ти казва, че вътре се натрупва сила и че рано или късно ще последва изригване. Но минава време само с леки редки трусчета и човек започва да си казва, че изригването, което е изглеждало неизбежно, може и да не се състои в края на краищата. И ставаш несигурен. Задавам си въпроса дали тази работа с момчето на Паули е само по-силен трус или е първият знак на избухване? И не мога да си отговоря. Преди години много по-остро съзнавахме присъствието на опасност и правехме планове, които се оказаха излишни. Сега внезапно ни ги припомниха, но настъпила ли е

промяната към активна опасност, която оправдава разбиването на дома ми, или тя все още е само потенциална?

Той беше явно и много искрено разтревожен, и в поведението на Бърнард нямаше и следа от скептицизъм. Почувствах се задължен да кажа извинително:

— Предполагам, че цялата афера с Бездението е избледняла в паметта ми — необходима е известна адаптация, когато човек се изправи пред нея отново. Това е в подсъзнанието ти — опитваш се да подминеш неприятното като си казваш, че странностите ще намалют, когато Децата пораснат.

— Всички опитваме да мислим така — съгласи се Зелъбай. — Ние си сочехме един на друг доказателства какво става... но не се получаваше.

— И още не сте се приближили до знанието как се извършва това — имам предвид тази принуда?

— Не сме. Твърде много прилича на начина, по който една личност доминира над друга. Всички познаваме индивиди, които доминират над всяко събиране, на което присъстват. Би могло да се помисли, че Децата притежават това качество, силно развито от сътрудничеството им и могат да го насочват както пожелаят. Но това не ни казва нищо за начина как го правят.

* * *

Анджела Зелъбай, почти непроменена откакто я бях видял за последен път, се появи от къщата на верандата след няколко минути. Тя бе толкова явно заета с мислите си, че вниманието ѝ беше привлечено само колкото да ни понесе с видими усилия и след кратка размяна на любезности то отново показва признаци на колебание. Сянката на неловкост бе премахната от пристигането на подноса с чая. Зелъбай направи усилие, за да предотврати замразяването на атмосферата.

— Ричард и полковникът също бяха на делото — поясни той. — Взеха очакваното решение, разбира се. Предполагам, че си чула?

Анджела кимна.

— Да, бях във фермата Дакр при мисис Паули. Мистър Паули ни съобщи новината. Горката жена направо не е на себе си. Тя обожаваше Джим. Трудно бе да я задържа да не отиде на делото. Искаше да отиде и да разобличи Децата — да направи публично обвинение. Мистър Лийбъди и аз се разбрахме помежду си да я убедим да не ходи, защото това ще причини на нея и семейството ѝ множество неприятности и за никого няма да е от полза. Затова стояхме при нея да ѝ правим компания, докато се гледаше делото.

— Другото момче на Паули, Дейвид, беше там — каза ѝ Зельбай. — Изглеждаше неведнъж, че ей сега ще изригне и ще изсипе всичко това, но баща му го спираше.

— Сега се питам дали нямаше да е по-добре, ако някой в края на краищата го бе направил — рече Анджела. — Това трябва да излезе наяве. Все някога ще се наложи. Вече не става дума за куче или бик.

— Куче или бик. Не съм чул за тях — вмъкнах аз.

— Някакво куче ухапа едно от тях по ръката. След две-три минути се блъсна в трактор и бе убито. Бикът подгони тяхна групичка; после внезапно се обърна, събори две огради и се удави в езерото на мелницата — обясни Зельбай пестеливо, както винаги.

— Но това — обади се Анджела, — е убийство.

— О, не бих казал, че са искали да стане така. Много е вероятно да са били изплашени и ядосани, а това е техният начин сяпо да нанесат ответен удар, когато някой от тях е засегнат. Но все пак е убийство. Цялото село го знае и сега на всеки му е ясно, че те и в бъдеще ще се измъкват безнаказано. Просто не можем да си позволим да оставим това така. Те дори не проявиха никакъв признак на угризения. Абсолютно никакъв. Това ме плаши повече от всичко. Просто го направиха и толкова. И сега след този следобед знаят, че когато се отнася до тях, убийството не води до наказание. Какво ще стане с всеки, който сериозно им се противопостави по-късно?

Зельбай замислено отпи от чая си.

— Знаеш, мила, че докато ни се полага да сме загрижени, отговорността за лекарството не е наша. Ако някога е била, което е под много голям въпрос, властите ни я иззеха доста отдавна. Ето, полковникът представлява някои от тях — Бог знае по каква причина. И персоналът от Чифлика не може да не е разбрал това, което знае цялото село. Те ще са написали своите доклади, така че, въпреки

решението, властите са наясно със състоянието на нещата — макар че да не мръдна от мястото си ако знам какво точно биха могли да направят по този въпрос в рамките на закона и стопирани от „разумния човек“. Трябва да почакаме и да видим какво ще предприемат. И преди всичко, мила, умолявам те най-сериозно да не правиш нищо, което може да те въвлече в конфликт с Децата.

— Няма, скъпи — поклати глава Анджеа. — Изпитвам страхлив респект към тях.

— Гълъбът не е страхливец, когато се бои от ястреба; това просто е мъдро — каза Зелъбай и продължи да насочва разговора към по-обща теми.

* * *

Намерението ми беше да намина към семейство Лийбъди и още един-двама, но когато станахме да си ходим, беше ясно, че освен ако не решим да се върнем в Лондон много по-късно, отколкото смятахме първоначално, ще трябва да отложим за друг път всякакви по-нататъшни посещения.

Не знаех как се чувстваше Бърнард, когато потеглихме по алеята — той всъщност бе говорил твърде малко, откакто бяхме пристигнали в селото и не бе разкрил почти нищо от собствените си възгледи, — но аз от своя страна имах приятно отпускато усещане, че отново съм на път към нормалния свят. Стойностите в Мидуич създаваха усещане, че човек само докосва действителността с връхчетата на пръстите си. Започваше да му се струва, че е изостанал с няколко етапа. Докато се бях върнал към трудността да се примиря със съществуването на Децата и се стряхах от онова, което ми казваха за тях, Зелъбай и жена му отдавна бяха преодолели това. За тях елементът на невероятност бе преглътнат. Те приемаха Децата и знаеха, че за добро или лошо са в ръцете им. Тревогите им сега бяха от социален характер: дали постигнатият *modus vivendi* ще се сгромоляса или не. Усещането за вълнение, което бях доловил в напрежението на залата в общината, не ме бе напуснало оттогава.

Нито пък, както смятах, Бърнард бе останал незасегнат. Останах с впечатлението, че кара с по-голяма от обичайната предпазливост

скорост през селото и покрай мястото на катастрофата с момчето на Паули. Започна леко да увеличава скоростта, когато завихме зад ъгъла към пътя за Опли и тогава зърнахме четири фигури, които се приближаваха. Дори от разстояние те безпогрешно се определяха като четворка от Децата. Импулсивно казах:

— Би ли спрял, Бърнард? Бих използвал случая да ги разгледам по-добре.

Той отново намали и спряхме почти в подножието на Хикъм Лейн.

Децата идваха към нас. Дрехите им бяха почти като униформи — момчетата в сини памучни ризи и сиви фланелени панталони, момичетата в къси плисирани сиви поли и бледожълти блузи. Досега бях виждал само двойката пред залата и освен че зърнах лицата им и после гърбовете, не бях ги разглеждал.

Когато приближиха, открих, че приликата помежду им е дори по-голяма, отколкото бях очаквал. И четиримата имаха еднакъв загорял тен. Странният блясък на кожата, който се хвърляше в очи, когато бяха бебета, бе силно смекчен от слънцето и все пак от него оставаха достатъчно следи, за да привлекат погледа. Всички имаха еднаква тъмно-златиста коса, тесни носове и доста малки усти. Разположението на очите може би по-силно от всичко им придаваше вид на „чужденци“, но бяха някакви абстрактни чужденци, не предизвикваха асоциация с никаква определена раса или област. Не видях нищо, което да отличава едно момче от друго; и всъщност се съмнявах, ако не беше различната прическа, дали бих могъл със сигурност да различа момчешките лица от момичешките.

Скоро можех да видя и очите. Бях забравил колко поразителни бяха те у бебетата и си ги спомнях като жълти. Но те бяха нещо повече: имаха качеството на пламтящо злато. Странно наистина, но ако човек съумееше да се абстрахира от тяхната особеност — с уникална красота. Приличаха на живи полускъпоценни камъни.

Продължавах да ги гледам очарован, докато се изравняваха с нас. Не ни обърнаха никакво внимание, освен че хвърлиха кратък, непритеснен поглед на колата и след това завиха по Хикъм Лейн.

Отблизо ги намерих смущаващи по начин, който не можах напълно да определя, но вече по-малко ме изненадваше, че известен

брой жители на селото бяха пожелали без възражения те да отидат да живеят в Чифлика.

Гледахме ги още няколко метра нагоре по уличката, след това Бърnard посегна към стартера.

Внезапна близка експлозия ни накара да подскочим. Обърнах главата си назад тъкмо навреме, за да видя как едно от момчетата рухва по очи на пътя. Другите три Деца стояха вкаменени...

Бърnard отвори вратата и започна да излиза. Стоящото момче се обърна и ни погледна. Златните му очи бяха твърди и блестящи. Усетих да ме обзема внезапен изблик на смущение и слабост... След това очите на момчето се отместиха от нашите и главата му се обърна напред.

Изад оградата отсреща се чу втори гърмеж, по-глух от първия и след това, по-далече, писък...

Бърnard излезе от колата и аз се преместих по седалката, за да го последвам. Едно от момичетата коленичи до падналото момче. Когато тя посегна да го докосне, той изпъшка и се загърчи на мястото си. Лицето на правото момче беше измъчено. И то изпъшка, сякаш също страдаше. Двете момичета заплакаха.

Тогава, надолу по алеята, иззад дърветата, които скриваха Чифлика, зловещо се понесе стон като засилено ехо и, примесена към него, погребална песен от плачещи млади гласове...

Бърnard спря. Усещах, че скалпът ми настръхва и косата ми започва да се изправя...

Звукът се повтори. Вой на много гласове, потънали в болка, с повисока нота на всепронизващ плач... След това звук на крака, тичащи по алеята...

Никой от нас не опита да си отиде. Колкото до мен, бях прикован на място от чист страх.

Стояхме и гледахме как половин дузина момчета, всичките объркващо еднакви, дотичаха при падналото момче и го вдигнаха помежду си. Чак когато го понесоха, осъзнах един различен стенищ звук, който идваше иззад оградата отляво на алеята.

Покатерих се по насипа и погледнах през оградата. На няколко метра по-навътре на тревата бе коленичило момиче в лятна рокля. Ръцете му бяха притиснати към лицето и цялото му тяло се тресеше от риданията.

Бърнард се покатери до мен и двамата си проправихме път през живия плет. Застанал вече на открито, видях мъж, проснат до коленете на момичето, а изпод тялото му се подаваше приклад на пушка.

Когато приближихме, тя ни чу. Стоновете ѝ престанаха моментално, когато вдигна поглед с изражение на ужас. След като ни видя, то изчезна и момичето продължи безпомощно да плаче.

Бърнард отиде по-близо до нея и я вдигна. Погледнах надолу към тялото. Беше наистина грозна гледка. Наведох се и вдигнах сакото му нагоре, като се опитах да скрия това, което бе останало от главата. Бърнард отведе момичето, като го подкрепяше.

На пътя се чуваха гласове. Когато приближихме към оградата, двама мъже погледнаха нагоре и ни видяха.

— Вие ли стреляхте? — попита единият.

Поклатихме глави.

— Там има мъртвец — каза Бърнард.

Момичето до него потрепери и изхлипа.

— Кой е? — попита същия мъж.

Момичето истерично извика:

— Дейвид. Те го убиха. Те убиха Джим, сега убиха и Дейвид — и се задави в нов пристъп на страдание.

Единият мъж се покатери по насипа.

— О, това си ти, Елза, момиченце — възкликна той.

— Опитах се да го спра, Джо. Опитах се да го спра, но не искаше да чуе — рече тя през ридания. — Знаех, че ще го убият, но не искаше да ме слуша... — Тя заговори несвързано и се прилепи до Бърнард, като силно трепереше.

— Трябва да я отведете оттук — заявих аз. — Знаете ли къде живее?

— Аха — кимна мъжът и решително вдигна момичето, сякаш беше дете. Слезе по насипа и я понесе, плачеща и трепереща, към колата. Бърнард се обърна към другия мъж.

— Ще останете ли тук, без да пускате никого, докато дойде полицията?

— Аха. Това ша е малкия Паули? — предположи човекът, като се катереше по насипа.

— Тя каза Дейвид. Младеж — обясни Бърнард.

— Той ша е. Копелета неедни! — Човекът се подаде през живия плет. — По-добре викни ченгетата от Трейн, шефе. Те там имат кола. — Той погледна трупа. — Копеленца — убийци!

* * *

Закараха ме до Кайл Мейнър, където използвах телефона на Зельбай, за да повикам полицията. Когато оставих слушалката го видях до рамото си с чаша в ръка.

— Мисля, че ще ти дойде добре.

— Да — съгласих се аз. — Много неочаквано. Много мръсно.

— Как точно стана? — попита той.

Разказах му всичко от нашия много тесен ъгъл към събитието. След двайсет минути Бърнард се върна и можа да разкаже повече.

— Братята Паули явно са били много тясно свързани — започна той. Зельбай кимна утвърдително. — Е, изглежда по-малкият, Дейвид, е приел делото като последната капка и е решил, че щом никой друг няма да потърси възмездие за неговия брат, ще го направи той лично.

— Елза, неговото момиче, отишла във фермата Дакр точно когато излизал. Щом го видяла с пушка се сетила какво става и се опитала да го спре. Той не искал да слуша и, за да се отърве от нея, я заключил в един сайвант и излязъл. Отнело й известно време да се измъкне оттам, но решила, че той ще се отпрати към Чифлика и тръгнала през нивите. Когато стигнала до тази нива, решила, че е сбъркала, защото отначало не го видяла. Може би е лежал, за да се прикрие. Така или иначе, изглежда не го е забелязала до първия изстрел. Когато го видяла, той се изправял и пушката все още била насочена към алеята. След това, докато тичала към него, обърнал пушката и натиснал спусъка... — Зельбай помълча замислен известно време, после каза: — За полицията случаят ще бъде съвсем ясен. Дейвид смята Децата отговорни за смъртта на брат си, убива един от тях за отмъщение и след това, за да избегне наказанието, извършва самоубийство. Очевидно изваден от равновесие. Какво друго би могъл да си помисли един „разумен човек“?

— Може и да бях малко скептично настроен преди — признах аз, — но вече не съм. Само как ни погледна онова момче! Предполагам за

миг си е помислил, че някой от нас го е направил — отправил е онзи изстрел, искам да кажа — само за миг, докато се убеди, че е било невъзможно. Усещането беше неописуемо, но беше страшно в момента, който трая. И ти ли го усети, Бърнард? — добавих аз.

Той кимна.

— Странно, слабо, разводнено усещане — съгласи се той. — Много неприятно.

— Беше също като... — намесих се аз, като внезапно си спомних. — Боже мой, забравих да кажа на полицията за раненото момче в голямата залисия. Трябва ли да извикаме линейка за Чифлика?

Зельбай поклати глава.

— Те си имат свой лекар сред персонала там. — Той размишлява мълчаливо цяла минута, след което въздъхна и поклати глава: — Не ми харесва много това развитие на нещата, полковник. Никак не ми харесва. Греша ли, как мислиш, като виждам същински образец за начало на смъртна вражда?...

ГЛАВА СЕДЕМНАЙСЕТА

МИДУИЧ ПРОТЕСТИРА

Вечерята в Кайл Мейнър беше забавена, за да имаме време с Бърнард да дадем показания в полицията и през това време започнах да изпитвам нужда от нея. Бях признателен също и за предложението на семейство Зельбай да ни оставят да пренощуваме у тях. Стрелбата бе променила намерението на Бърнард да се върне в Лондон. Решил бе да е под ръка, ако не в самия Мидуич, то поне не по-далече от Трейн, като ме остави с алтернативата или да му правя компания, или да предприема бавно пътуване до Лондон с влак. Освен това имах чувството, че моето скептично отношение към домакините следобед граничеше с неучтивост и не съжалявах за възможността да поправа впечатлението.

Отпихах от своето шери и се чувствах малко засрамен.

Не можеш, казвах си аз, да възразяваш и да обявяваш тези Деца и техните качества за несъществуващи. И тъй като те наистина съществуват, трябва да има някакво обяснение. Никой от възприетите ти възгледи не го обяснява. Следователно обяснението трябва да бъде намерено, колкото и смущаващо да е, и с представи, които понастоящем не приемаш. Каквото и да се окаже то, ще възбуди твоите предразсъдъци. Просто помни това и цапвай своите инстинктивни предубеждения, когато изскачат.

На вечерята, обаче, нямаше нужда да внимавам с цапването. Зельбай и жена му, несъмнено убедени, че сме преживели достатъчно вълнения засега, се постараха да поддържат разговора върху теми, несвързани с Мидуич и неговите тревоги. Бърнард продължаваше да бъде малко разсеян, но аз оцених усилията и завърших вечерята, като изслушах лекцията на Зельбай върху вълнообразното движение на формата и стила, и необходимостта от междинни периоди на обществена строгост, с цел обуздаване на подривната енергия на едно ново поколение в много по-спокойни рамки, отколкото аз бях започнал.

Не много след като се бяхме оттеглили във всекидневната, обаче, особените проблеми на Мидуич се върнаха при нас заедно с посещението на мистър Лийбъди. Преподобният Хюбърт бе наистина обезпокоен и си помислих, че изглежда много по-остарял, отколкото се полагаше за изминалите осем години. Анджела Зелъбай изпрати за нова чашка и му наля кафе. Опитите му за незначителен разговор, докато го посрѣбваше, бяха доблестни и неконцентрирани, но когато най-после остави празната си чаша на масата, имаше вид на човек, който повече не може да премълчава.

— Нещо трябва да се направи — заяви той към всички ни.

Зелъбай замислено го изгледа.

— Скъпи ми отче — напомни му той меко, — всички ние от години повтаряме това.

— Имам предвид скоро и решително. Направихме всичко възможно да намерим място за Децата, да запазим някакво равновесие и, общо взето, не смятам, че се справихме зле, но явно е било заместител, импровизация, емпирика и повече не може да продължава така. Трябва да имаме кодекс, който включва и Децата, някакви средства, чрез които законът да почне да се отнася и за тях, както и за нас, останалите. Когато законът е неспособен да осигури правосъдие, си навлича презрение и на хората им се струва, че няма друг изход и защита, освен лично отмъщение. Точно това стана днес следобед и дори ако преодолеем тази криза без сериозни неприятности, непременно скоро ще възникне друга. Безполезно е властите да прилагат закони и да издават присъди, за които всички знаят, че са погрешни. Днешното решение беше фарс и селото не се съмнява, че и разследването за по-малкия Паули ще бъде също такъв фарс. Абсолютно е необходимо веднага да се предприемат действия, които да поставят Децата под контрола на закона, преди да са се случили лоши неща.

— Предвиждахме възможни неприятности от този вид, ще си спомниш — подсети го Зелъбай. — Дори изпратихме меморандум по въпроса на полковника. Трябва да призная, че не предвиждахме никакви подобни сериозни проблеми като възникналите, но подчертавахме, че е желателно да се притежават някакви средства, чрез които да си осигурим Децата да се подчиняват на нормалните обществени и законови правила. И какво стана? Вие, полковник, го

предадохте на по-висши инстанции и накрая получихме отговор, оценяващ нашата загриженост, но който ни уверяваше, че съответният отдел има пълно доверие на социалните психолози, които са наети да обучават и насочват Децата. С други думи, те не виждаха начин да упражняват контрол над тях и просто се надяваха, че след съответно обучение няма да възникнат критични положения. И в това, трябва да призная, съчувствам на отдела, но съвсем не мога да видя как Децата могат да бъдат заставени да се подчиняват на каквито и да е правила, ако сами не поискат това.

Мистър Лийбъди сплете пръсти, с отчаяно безпомощен вид.

— Но нещо трябва да се направи — повтори той. — Нужно бе само да се случи нещо от този тип, за да предизвика криза и сега се боя, че всеки момент може да има взрив. Не е въпрос на размисляне, а нещо по-примитивно. Тази вечер почти всички мъже от селото са в „Коса и камък“. Никой не е свиквал събрание; просто ги е потеглило нататък, а повечето жени прехвърчат от къща на къща и шушукат на групи. Случаят е точно този претекст, който им трябваше на мъжете... или би могъл да стане.

— Претекст? — вмъкнах аз. — Не разбирам напълно...

— Кукувичета — обясни Зелъбай. — Не мислиш, че мъжете някога честно са харесвали тези Деца, нали? Почтената фасада, която бяха придали на събитията, беше повече заради жените им. Като се има предвид гневът, който трябва да се е натрупвал в подсъзнанието им, прави им голяма чест, малко позасенчена може би от един-два примера като този на Хариман, който ги накара да се боят да пипнат Децата. Жените — повечето от тях, във всеки случай — не чувстват нещата по същия начин. Всички знаят достатъчно добре, че, биологично погледнато, те дори не са техни собствени деца, но са преживели тревогите и болката около тяхното раждане и това, дори ако дълбоко се възмущават от насилствеността му, както е при някои от тях, все пак не е такава връзка, която могат просто да забравят. А има и други, които... ами да вземем мис Огъл, например. Ако те имаха рога, опашки и двойни копита, мис Огъл, мис Лам и няколко други пак сляпо щяха да ги обичат. Но най-много, което може да се очаква и от най-добрите хора, е толерантността.

— Беше много трудно — добави мистър Лийбъди. — Удар право по съответните семейни отношения. Едва ли има мъж, който да не се

възмуцава от тяхното съществуване. Ние непрекъснато се стараехме да заглаждаме последствията, но това беше най-много, което можехме да направим. Беше като нещо, което тлее непрекъснато...

— И смятате, че тази афера с Паули ще бъде последната капка? — попита Бърнард.

— Би могла да бъде. Ако не тя, нещо друго ще стане — каза отчаяно мистър Лийбъди. — Ако само имаше нещо, което би могло да се направи, преди да стане твърде късно!

— Няма, драги мой — отсече Зельбай решително. — Казвал съм ти го и преди и е време да започнеш да ми вярваш. Ти направи чудеса да заглаждаш и умиротворяваш, но нито ти, нито някой от нас би могъл да извърши нещо фундаментално, защото инициативата не е в наши ръце. Тя е у самите Деца. Мисля, че ги познавам не по-зле от другите. Обучавах ги и правех всичко възможно да ги опозная още от бебета, но практически не стигнах доникъде — нито пък хората от Чифлика са направили нещо повече. Колкото и помпозно да скриват това. Не можем дори да предвидим реакциите на Децата, защото не разбираме, освен в най-общи линии, нито какво искат, нито как мислят. Какво стана с момчето, което бе застреляно, между другото? Неговото състояние би могло да има известно влияние върху развитието на събитията.

— Останалите не му позволиха да излезе. Отпратиха линейката. Доктор Андърбай там се грижи за него. Доста сачми ще трябва да се извадят, но той мисли, че ще се оправи — рече свещеникът.

— Надявам се, че е прав. Ако не, ще имаме истинска вендата на главите си — каза Зельбай.

— Впечатлението ми е, че вече я имаме — измърмори мистър Лийбъди безрадостно.

— Не още — поддържаше Зельбай. — За една кървава вендата са необходими две страни. Досега агресията идваше откъм селото.

— Да не започнеш да отричаш, че Децата убиха двете момчета на Паули?

— Не, но го направиха агресивно. Имам известен опит с Децата. В първия случай действието им беше спонтанен ответен удар, когато един от тях бе блъснат. Във втория също бе защитна реакция — не забравяйте, че имаше и втора цев, заредена и готова да гръмне в някого. И в двата случая отговорът е бил прекалено драстичен,

приемам това, но по намерение е бил по-скоро непредумишлено, отколкото умишлено убийство. И в двата случая те са били провокираните, а не провокаторите. Всъщност единственият преднамерен опит за убийство е този на Дейвид Паули.

— Ако някой те блъсне с кола и ти заради това го убиеш — намеси се свещеникът, — на мен ще ми изглежда убийство, а онова ми се струва провокация. И за Дейвид Паули то е било провокация. Очаквал е законът да осигури правосъдие и след като не го е получил, взел нещата в свои ръце. Преднамерено убийство ли е това? Или е било очакваната справедливост?

— Ако нещо със сигурност не е, то е справедливост — заяви твърдо Зельбай. — Било е отмъщение. Той се е опитал да убие едно от Децата, избрано случайно, заради действие, извършено от тях колективно. Това, което наистина изясняват тези инциденти, е, че закони, разработени за един определен вид за негово удобство, са по характер съобразени само с качествата на този вид — за вид с други качества те просто стават неприложими.

Свещеникът унило поклати глава.

— Не знам, Зельбай... Просто не знам... Аз съм в тресавище. Дори не съм сигурен дали тези Деца подлежат на обвинение в убийство.

Зельбай вдигна вежди.

— И бог казва — цитира Лийбъди: — „нека направя човека по свой образ и подобие“. Много добре, тогава какво са Децата? Какво са? Образ не означава външен образ, иначе всяка статуя щеше да бъде човек. Той означава вътрешния образ, духа и душата. Но ти ми каза и аз започнах да вярвам, че Децата нямат индивидуален дух, че те имат дух на един мъж и на една жена, всеки много по-мощен, отколкото можем да го разберем, който те разделят помежду си. Какво тогава са те? Не могат да бъдат това, което познаваме като човек, защото техният вътрешен образ е по друг образец, неговото подобие е на нещо друго. Те имат външен вид на вида homo, но не и неговата природа. И след като са от друг вид, а убийството е по дефиниция умъртвяване на някого от твоя собствен вид, може ли убийството на някого от тях всъщност да се смята от нас за убийство? Изглежда, че не. И оттук може да се отиде и по-далече. Защото, ако те не попадат под забраната за убийство, как трябва са се отнасяме към тях? Понастоящем им

признаваме всички привилегии на истинския homo sapiens. Имаме ли право да постъпваме така? След като са друг вид, не сме ли натоварени, не сме ли може би длъжни и да го победим, за да защитим собствения си вид? В края на краищата, ако сред нас бяхме открили диви животни, дългът ни щеше да е ясен. Не знам... Както казах, аз съм в тресавище...

— Да, драги мой, наистина си в тресавище — съгласи се Зелъбай. — Само преди минути ми казваше разгорещено, че Децата са убили и двете момчета на Паули. Като се свърже това с последното ти предложение, изглежда, че когато те ни убиват е убийство, а когато ние ги убиваме е нещо друго. Човек не може да не си помисли, че един юрист, светски или църковен, би намерил това предложение неудовлетворително. Нито път успех като цяло да проследя твоите аргументи за „подобие“. Ако твоят Бог е чисто земен, несъмнено си прав — защото въпреки противопоставянето на някои на идеята, повече не може да се отрича, че Децата по някакъв начин са въведени между нас „отвън“; няма откъде другаде да са дошли. Но, доколкото разбирам, твоят Бог е универсален. Бог на всички слънца и планети. Тогава, разбира се, той би трябвало да има универсална форма? Не би ли било главозамайващо самомнение да си въобразяваме, че Той може да се прояви само във вид, присъщ точно на тази не много важна планета? Нашите два подхода към този проблем явно се различават силно, но...

Свещеникът замълча при звука на повишени гласове в коридора отвън и погледна въпросително жена си. Преди някой да успее да помръдне вратата внезапно рязко се отвори и на прага се появи мисис Брант. С едно бегло „извинете“ към семейство Зелъбай тя се запъти към мистър Лийбъди и го сграбчи за ръкава.

— О, сър, трябва да дойдете бързо — каза тя задъхано.

— Скъпа мисис Брант... — започна той.

— Трябва да дойдете, сър — повтори тя. — Всички тръгнаха към Чифлика. Ще го запалят. Трябва да дойдете и да ги спрете.

Мистър Лийбъди се втренчи в нея, докато тя продължаваше да го дърпа за ръкава.

— Те вече тръгват — извика тя отчаяно. — Вие можете да ги спрете, отче. Трябва да ги спрете. Искат да изгорят Децата. О, побързайте! Моля ви! Моля ви, побързайте!

Мистър Лийбъди стана. Обърна се към Анджеला Зелъбай.

— Съжалявам. Мисля, че е по-добре... — започна той, но извинението му бе прекъснато от дърпането на мисис Брант.

— Някой съобщил ли е в полицията? — попита Зелъбай.

— Да... Не. Не знам. Те не биха могли да пристигнат навреме. О, отче, моля ви, побързайте! — настоя мисис Брант, като го повлече насила през вратата.

Ние четиримата се спогледахме. Анджеला бързо прекоси стаята и затвори вратата.

— По-добре да отида и да го подкрепя, мисля — каза Бърнард.

— Бихме могли да помогнем — съгласи се Зелъбай, като се обърна и аз се присъединих към тях.

Анджеला решително застана с гръб до вратата.

— Не! — категорично отсече тя. — Ако искате да направите нещо полезно, извикайте полицията.

— Ти можеш да направиш това, скъпа, докато ние отидем и...

— Гордън — каза тя със строг глас, сякаш мърмеше дете. — Спри и помисли. Полковник Уесткот, ти ще причиниш повече зло, отколкото полза. Теб те смятат за свързан с интересите на Децата.

Ние всички стояхме пред съпруга ѝ малко възглупаво.

— От какво се страхуваш, Анджеला? — попита Зелъбай.

— Не знам. Как бих могла да кажа? Освен, че полковникът може да бъде линчуван.

— Но това ще е важно — възрази Зелъбай. — Знаем какво правят Децата с индивидите, искам да видя как ще се справят с една тълпа. Ако са възпитани правилно, само трябва да пожелаят цялата тълпа да се обърне и да си отиде. Би било свършено интересно да се види дали...

— Глупости — срязва го Анджеला рязко и с твърдост, която накара Зелъбай да замига. — Тяхното възпитание не е такова и ти го знаеш. Ако беше, те просто щяха да накарат Джим Паули да спре колата си, а Дейвид Паули да изпразни втората си цев във въздуха. Но те не постъпиха така. Те никога не се задоволяват с отблъсване — винаги контраатакуват.

Зелъбай отново замига.

— Права си, Анджела — призна той изненадан. — Изобщо не бях помислил за това. Отплатата е винаги прекалено драстична за

случая.

— Така е. И както и да се справят с тълпата, не искам и с теб да се справят заедно с нея. Нито с теб, полковник — добави тя към Бърнард. — Ти ще бъдеш нужен тук, за да ни помогнеш да се измъкнем от бъркотията, за която си допринесъл. Радвам се, че си тук — поне ще има някой на местопроизшествието, когото ще чуят.

— Аз бих могъл да наблюдавам... от разстояние, може би — предложих смирено.

— Ако имаш някакъв разум, ще останеш тук, настрана от пътя на злото — отговори Анджела безцеремонно и отново се обърна към мъжа си. — Гордън, губим време. Ще позвъниш ли в Трейн, за да провериш дали някой друг вече се е обадил на полицията там и да поискаш и линейки?

— Линейки! Не е ли малко... въъ... преждевременно? — възрази Зельбай.

— Ти въведе това съображение за „възпитанието“, но нямаш вид на човек, който се съобразява с него — рече Анджела. — А аз се съобразявам. Казвам линейки и ако ти не го направиш, ще го сторя аз.

Зельбай, съвсем като послушно момченце, взе телефона. Той се обърна към мен:

— Ние дори не знаем... Искам да кажа, имаме само думите на мисис Брант...

— Доколкото помня мисис Брант, тя бе една от надеждните опори — отбелязах аз.

— Вярно е — призна той. — Е, по-добре да рискуваме. — Когато свърши, замислено остави слушалката на мястото ѝ и известно време я гледа. Реши да направи още един опит. — Анджела, скъпа, не мислиш ли, че ако спазваме благоразумна дистанция... В края на краищата аз съм един от хората, на които Децата имат доверие, те са мои приятели и...

Но Анджела го прекъсна с неотслабваща решителност.

— Гордън, няма смисъл да се опитваш да ме придумаш с тези глупости. Ти си просто любознателен. Знаеш много добре, че Децата нямат приятели.

ГЛАВА ОСЕМНАЙСЕТА

ИНТЕРВЮ С ЕДНО ДЕТЕ

Главният полицаи на Уиншър надникна в Кайл Мейнър на следващата сутрин точно навреме за чашка мадейра и сладкиш.

— Съжалявам, че те притеснявам с тази работа, Зелъбай. Страхотна история, направо ужасна. Нищо не мога да разбера. Струва ми се, че никой от селото не е бил съвсем на прицел. Мислех си, че можеш да сглобиш картина, която човек да е в състояние да разбере.

Анджела се наведе напред.

— Какви са истинските цифри, сър Джон? Още нищо официално не сме чули.

— Боя се, че са лоши. — Той поклати глава. — Една жена и трима мъже са мъртви. Осем мъже и пет жени са в болница. Двама от мъжете и една от жените са в много тежко състояние. Няколко мъже, които не са в болница, май че трябва да бъдат. Обикновен бунт във всяко отношение — всеки се бие с всеки друг. Но защо? Това още не мога да разбера. Никой свята дума не каза. — Отново се обърна към Зелъбай. — Като имам предвид, че ти извика полицията и й каза, че ще има неприятности, би ни помогнало да узнаем, какво те накара да го мислиш.

— Ами — започна предпазливо Зелъбай, — това е любопитна ситуация...

Жена му бързо го прекъсна и се намеси:

— Беше мисис Брант, жената на ковача — каза тя и продължи, като описа излизането на свещеника. — Сигурна съм, че мистър Лийбъди ще може да ви каже повече, отколкото можем ние. Той е бил там. Ние не бяхме.

— Да, бил е там и някак се е добрал до къщата си, но сега е в болницата в Трейн — каза полицейският шеф.

— О, горкият мистър Лийбъди. Лошо ли е ранен?

— Боя се, че не знам. Докторът там ми каза, че не трябва да го безпокоят ни най-малко. И така — той се обърна отново към Зелъбай,

— ти си казал на хората ми, че към Чифлика се е отправила тълпа с намерение да го запали. Какъв беше твоят източник на информация?

Зелъбай изглеждаше изненадан.

— Ами, мисис Брант. Жена ми ти каза.

— И това ли е всичко! Ти не излезе ли навън да видиш сам какво става?

— Тъъ, не — призна Зелъбай.

— Искаш да кажеш, че по непотвърдените думи на една жена в полуистерично състояние си извикал полицията в пълен състав и си им казал, че ще трябват и линейки?

— Аз настоях за това — намеси се малко хладно Анджела. — И се оказах свършено права. Те са били необходими.

— Но само от думите на тази жена...

— Познавам мисис Брант от години. Тя е разумна жена.

Бърнард се намеси.

— Ако мисис Зелъбай не ни беше посъветвала да не ходим, за да се убедим сами, съвсем сигурен съм, че сега щяхме да бъдем или в болница, или по-лошо.

Шефът на полицията ни погледна.

— Прекарах изтощителна нощ — рече той най-последно. — Може би не съм ви разбрал както трябва. Изглежда твърдите, че тази мисис Брант е дошла тук да ви каже, че селяните — свършено обикновени английски мъже и жени от добър уиншърски произход — възнамеряват да отидат в училище, пълно с деца, при това техни собствени и...

— Не съвсем, сър Джон. Мъжете се канели да тръгнат в поход, а може би и някои от жените, но смятам, че повечето са били против това — възрази Анджела.

— Много добре. Значи тези мъже, обикновени, достойни селски хора, са тръгнали да запалват училище, пълно с деца. И вие не поставихте това под въпрос. Приехте невероятното ей така на, веднага. Не опитахте да проверите или да се уверите сами какво става. Просто повикахте полицията — понеже мисис Брант е разумна жена?

— Да — рече Анджела ледено.

— Сър Джон — каза Зелъбай със същата студенина. — Разбирам, че си бил зает цялата нощ и оценявам официалното ти положение, но смятам, че ако се налага тази беседа да продължи, то това трябва да бъде в друга насока.

Шефът на полицията леко порозовя. Сведе поглед. След малко енергично взе да разтрива челото си с едър юмрук. Извини се първо на Анджеला, после на Зелъбай. Заговори почти патетично:

— Но няма нищо, за което да се захвана. С часове задавах въпроси и нищо не мога да проумея. Няма никакъв признак, че тези хора са опитвали да запалят Чифлика: те не са го докоснали. Просто са се биели един-друг, мъжете, а също и няколко жени — но са го правили на територията на Чифлика. Защо? Не е било само защото жените са се опитвали да спрат мъжете — или, както изглежда, някои от мъжете са се опитвали да спрат останалите. Не, изглежда, че всички те са тръгнали от кръчмата към Чифлика заедно и никой никога не е искал да спира, с изключение на пастора, когото не са искали да слушат и няколко жени, които са го подкрепили. И за какво е било всичко? Явно е свързано някак с Децата в училището — но що за причина може да предизвика метеж като този? Във всичко това няма абсолютно никакъв смисъл. — Той поклати глава и се замисли. — Спомням си своя предшественик, стария Боджър, който казваше, че има нещо дяволски странно в Мидуич. И, Бога ми, беше прав. Но какво е то?

— Струва ми се, че най-доброто, което можеш да направиш, е да се обърнеш към полковник Уесткот — подсказа Зелъбай, като посочи Бърнард. С лек оттенък на злорадство добави: — Неговият отдел, по причина, която продължава да ми убягва вече девет години, запазва постоянен интерес към Мидуич, така че той може би знае за нас повече, отколкото ние самите.

Сър Джон насочи вниманието си към Бърнард.

— И какъв е вашият отдел, сър? — попита той.

При отговора на Бърнард очите му леко се изцъклиха. Приличаше на човек, който има нужда от подкрепа.

— Военното разузнаване ли казахте? — попита той глухо

— Да, сър — отговори Бърнард.

Полицаят поклати глава.

— Предавам се — отново погледна Зелъбай с изражението на човек, който е само на две-три капки от преливането. — А сега и Военното разузнаване — измърмори той.

* * *

Около времето, когато шефът на полицията бе пристигнал в Кайл Мейнър, едно от Децата — момче — се зададе по алеята от Чифлика, като крачеше без да бърза. Двамата полицаи, които си бърбеха на портата, прекъснаха разговора си. Единият от тях се обърна и се отправи към момчето.

— Накъде си се запътил, синко? — попита той доста любезно.

Момчето безизразно погледна полицаия, макар че странните му златни очи бяха нащрек.

— Към селото — отговори то.

— По-добре недей — посъветва го полицаият. — Те там не са настроени много приятелски към вашата група — особено след последната нощ.

Но момчето нито отговори, нито промени хода си. То просто продължи. Полицаият се обърна и се върна при портата. Колегата му го изгледа с любопитство.

— Брей! — каза той. — Не я свърши кой знае как, а? Мислех, че трябваше да ги кандардисваме да стоят настрана от опасния път.

Първият полицаи гледаше след момчето, крачещо по алеята, с озадачено изражение. Той поклати глава.

— Чудна работа — рече объркано. — Не загарявам. Ако се появи друг, опитай ти, Бърт.

След минута-две се появи едно от момичетата. Тя също вървеше безгрижно и самоуверено.

— Добре — отговори вторият полицаи. — Само мъничък бащински съвет, нали?

Той се запъти към момичето.

След около четири крачки се обърна и се върна. Двамата полицаи, застанали един до друг, я гледаха, като мина край тях и влезе в уличката. Дори поглед не им хвърли.

— Какво, по дяволите...? — попита вторият полицаи объркано.

— Малко изчанчено, а? — каза другият. — Тръгваш да вършиш нещо и вместо него правиш друго. Не смятам, че много ми харесва. Хей! — извика той след момичето. — Хей, госпожичке!

Момичето не се обърна. Той тръгна след нея, измина няколко метра и спря като закован. Момичето зави по уличката и излезе от полезрението. Полицаят се отпусна, завъртя се и се върна. Дишаше доста ускорено и изглеждаше много объркан.

— Категорично не ми харесва — заяви той нещастно. — Има нещо бая чудновато в това място...

* * *

Автобусът от Опли на път за Трейн през Стоуч спря в Мидуич срещу магазина на мисис Уелт. Десетината-дванайсет жени, които го чакаха, позволиха на двамата слизаци пътници да излязат и тръгнаха напред в шумна опашка. Мис Латърли, която бе начело, се хвана за дръжката и опита да се качи. Нищо не последва. И двата ѝ крака сякаш бяха залепени за земята.

— Хайде, побързайте, моля! — каза кондукторът.

Мис Латърли опита отново, с не по-голям успех. Тя безпомощно погледна кондуктора.

— Отместете се и пуснете другите, майко. След малко ще ви подам ръка — посъветва я той.

Мис Латърли със слисан вид го послуша. Мисис Дори зае мястото ѝ и се хвана за ръчката. И тя не можа да помръдне нататък. Кондукторът се протегна да хване ръката ѝ и да я издърпа, но кракът ѝ не се повдигна към стъпалото. Тя се премести до мис Латърли и двете загледаха следващата по ред, която направи също неуспешен опит да се качи.

— Какво е това? Опит за шега ли? — запита кондукторът. След това видя израза върху лицата на трите. — Извинете, дами. Не исках да ви обидя. Но каква е работата?

Мис Латърли бе тази, която, като премести вниманието си от неуспешните усилия на четвъртата жена да се качи в автобуса, забеляза едно от Децата. Момчето седеше небрежно на един камък срещу „Коса и камък“ с лице към тях и лениво поклащаше единия си крак. Тя се отдели от групата пред автобуса и тръгна към него. Изучаваше го грижливо, докато приближаваше. Въпреки това попита с известна несигурност:

— Ти да не си Джоузеф?

Момчето поклати глава. Тя продължи:

— Искам да отида в Трейн да видя мис Форешам, майката на Джоузеф. Беше ранена снощи. Тя е в болницата там.

Момчето продължаваше да я гледа. То поклати глава, много бавно. Гневни сълзи бликнаха в очите на мис Латърли.

— Малко зло ли причинихте? Вие сте чудовища. Искаме само да посетим нашите приятелки, които бяха ранени — ранени заради това, което направихте.

Момчето не каза нищо. Мис Латърли направи импулсивно крачка към него, след това се въздържа.

— Не разбираш ли? Нямаме ли никакви човешки чувства? — попита тя с разтреперан глас.

Зад нея кондукторът, полузадачено, полунасмешливо казваше:

— Хайде, дами. Престрашете се. Старият автобус не хапе, знаете. Не можем да чакаме тук цял ден.

Групата на жените стоеше нерешително, някои от тях изглеждаха изплашени. Мисис Дори направи нов опит да се качи. Нямаше смисъл. Две от жените се обърнаха и изгледаха гневно момчето, което отвърна на погледа им без да помръдне.

Мис Латърли се обърна безпомощно и си тръгна. Търпението на кондуктора се изчерпа.

— Добре, щом не идвате, тръгваме. Трябва да гоним разписание, както знаете.

Никоя от групата не помръдна. Той решително натисна звънеца и автобусът потегли. Кондукторът ги позяпа как се смаляваха изоставени зад него и накрая поклати глава. Докато бавно се придвижваше напред, за да размени коментари с шофьора, той си мърмореше местната поговорка:

В Опли са умници, В Стоуч са мазници, в Мидуич побърканите са повече от трици.

* * *

Поли Ръштън, безценната дясна ръка на вуйчо си в енорията, откакто бе избягала от неподправеното скарване между двете фамилии,

караше мисис Лийбъди в Трейн, за да види свещеника. Неговите травми в свадата, успокояващо бяха телефонирали от болницата, били неприятни, но не сериозни, само счупване на лявата лъчева кост, счупена дясна ключица и няколко контузии, но се нуждае от почивка и спокойствие. Би се радвал на едно посещение, за да уреди някои подробности за заместването си, докато е болен.

На двеста метра от Мидуич, обаче, Поли рязко натисна спирачката и започна да обръща колата.

— Какво сме забравили? — попита изненадано мисис Лийбъди.

— Нищо — отговори й Поли. — Просто не мога да отида, това е всичко.

— Не можеш? — повтори мисис Лийбъди.

— Не мога — каза Поли.

— Аби, наистина — рече мисис Лийбъди, — трябваше да се сетя, че по това време...

— Лельо Дора, казах „не мога“, не „не искам“.

— Не разбирам. За какво говориш? — запита мисис Лийбъди.

— Добре — отвърна Поли. Тя измина няколко метра и отново обърна колата с гръб към Мидуич. — Сега ще си сменим местата и ти ще опиташ.

Мисис Лийбъди неохотно зае шофьорското място. Тя не обичаше да кара, но прие предизвикателството. Отново потеглиха напред и точно на същото място, където бе спряла Поли, спря и мисис Лийбъди. Отзад се чу клаксон и една търговска камионетка от Трейн една се промуши край тях. Гледаха я, докато се загуби зад завоя. Мисис Лийбъди опита да сложи крак на газта, но кракът ѝ спря близо до педала. Опита пак. Кракът ѝ отново не стигна до него.

Поли се огледа и видя едно от Децата, седнало полускрито в живия плет, което ги гледаше. Тя се взря по-напрегнато в момичето, като се опитваше да разбере точно коя е.

— Джуди — извика Поли с внезапно опасение. — Ти ли правиш това?

Кимването на момичето беше едва доловимо.

— Но не трябва — протестира Поли. — Искаме да отидем в Трейн, за да видим вуйчо Хюбърт. Той е ранен. В болница е.

— Не можете да отидете — каза ѝ момичето с леко извинителен тон.

— Но, Джуди! Той трябва да уговори с мен много неща за времето, през което ще отсъства.

Момичето само бавно поклати глава. Поли усети, че започна да се ядосва. Тя пое дъх, за да заговори отново, но мисис Лийбъди нервно я прекъсна:

— Не й досаждай, Поли. Не беше ли миналата нощ достатъчен урок за всички ни?

Забележката ѝ попадна на място. Поли не каза нищо повече. Тя седеше вторачена в Детето при живия плет, сред бъркотия от отчайващи емоции, които докараха възмутени сълзи в очите ѝ.

Мисис Лийбъди успя да намери задната скорост и премести лоста на нея. Предпазливо протегна напред десния си крак и откри, че сега той достигна до педала на газта без всякакви затруднения. Те караха назад няколко метра и отново си смениха местата. Поли мълчаливо върна колата обратно в енорията.

* * *

В Кайл Мейнър ние все още имахме проблеми с шефа на полицията.

— Но — протестираше той изпод сбърчените си вежди, — нашата информация потвърждава вашето първоначално твърдение, че селяните са тръгнали към Чифлика, за да го запалят.

— Така и беше — съгласи се Зельбай.

— Но вие казвате също и полковник Уесткот е съгласен, че децата в Чифлика са истинските виновници и те са предизвикали това.

— Вярно е — потвърди Бърнард. — Но се страхувам, че ние нищо не можем да направим по този въпрос.

— Искате да кажете, че няма улики? Добре, намирането на доказателства е наша работа.

— Не исках да кажа, че няма улики. Имах предвид невъзможността да им бъде вменено като вина от закона.

— Вижте — започна шефът на полицията с добросъвестно търпение. — Четири души бяха убити — повтарям: убити; тринайсет са в болница. Още много са здравата набити. Това не е нещо, за което можем да кажем „колко жалко“ и да го оставим. Трябва да проверим

цялата тази история, да открием кой е виновен и да предявим обвинения. Необходимо е да разберете това.

— Тези деца не са обикновени — обясни Бърнард.

— Знам. Знам. Има много приказки за незаконородени по тези краища. Старият Боджър ми ги разказа, когато поех нещата. Нещо не им върви много — специално училище за тях и прочие.

Бърнард сподави една въздишка.

— Сър Джон, причината не е, че са изостанали. Специалното училище беше създадено, защото са различни. Те са морално отговорни за снощните неприятности, но не е същото като да си отговорен пред закона. Няма нищо, в което можеш да ги обвиниш.

— Малолетните могат да бъдат обвинявани — или тези, които отговарят за тях. Не се каните да ми кажете, че банда деветгодишни деца може някак — Бог да ме убие, ако виждам как! — да предизвика безредици, при които са убити хора и после просто да си отиде, без да си плати! Това е фантастично!

— Но аз изтъкнах няколко пъти, че тези Деца са различни. Техните години нямат никакво значение — освен, че засега те са деца, което вероятно означава, че действията им са по-жестоки, отколкото намеренията. Законът не може да ги пипне, а моят отдел не иска да се разчуе за тях.

— Странно — поклати глава полицаят. — Бях чувал за тези специални училища. Децата не бива да се — как там му викате? — обезсърчават. Самоизява, самовъзпитание, хляб от пълнозърнесто брашно и всичко останало. Дяволска безсмислица! Тях повече ги обезсърчава това, че са различни. Но ако някои отдели смятат, че щом едно такова училище случайно е държавно, децата са в различно положение по отношение на закона и могат да бъдат... въъ... да вършат безпрепятствено каквото си искат — е, скоро ще започнат да мислят другояче.

Зелъбай и Бърнард размениха отчаяни погледи. Бърнард реши да опита още веднъж.

— Тези Деца, сър Джон, притежават много силна воля — изключително силна — достатъчна, за да се разглежда, когато я упражнят, като натиск. Обаче досега законът не е предвидил точно такава форма на натиск. Следователно, тъй като не я познава, той не може да я различи. От това следва, че тази форма на натиск не

съществува в закона и Децата по закон не могат да се смятат за способни да го упражняват. Оттук в очите на закона престъпленията, приписвани от общественото мнение на този натиск трябва а) никога да не са ставали, или б) да се припишат на други лица или средства. В рамките на закона не може да има никаква връзка между Децата и престъпленията.

— Освең, че са ги извършили или поне така ми казвате всички — отвърна сър Джон.

— Що се отнася до закона, те не са извършили абсолютно нищо. Дори да намерите формула, по която да ги обвините, няма да стигнете доникъде. Те ще упражнят този натиск върху вашите служители. Не можете нито да ги арестувате, нито да ги задържите, ако опитате.

— Можем да оставим тези тънки съображения на хората на закона — това е тяхна работа. На нас ни трябва само достатъчно доказателства, за да предявим обвинение — увери го шефът на полицията.

Зелъбай се вторачи с невинна замисленост в един ъгъл на тавана. Бърнард имаше отнесен вид на човек, който брой до десет и то бавно. Аз се оказах обезпокоен от лека кашлица.

— Онзи учител в Чифлика — как се казваше — Торънс? — продължи полицаят. — Директорът на училището. Той трябва да поеме официалната отговорност за тези деца, ако въобще някой я носи. Снощи се срещнах с него. Стори ми се уклончив. Тук всички извъртат, разбира се. — Преднамерено не погледна никого в очите. — Но той категорично никак не помагаше.

— Доктор Торънс е по-скоро изтъкнат психиатър, отколкото учител — обясни Бърнард. — Предполагам, че изпитва значителни съмнения за правилността на своя курс по въпроса, докато не получи указания.

— Психиатър ли? — повтори сър Джон подозрително. — Струва ми се казахте, че това училище не е за изоставащи деца?

— Не е — повтори Бърнард търпеливо.

— Не виждам в какво има да се съмнява. В истината няма нищо съмнително, нали така? Тя е всичко, което трябва да кажете на полицията, когато се извършва разследване. Ако не го направите, ще си имате неприятности... и то съвсем заслужено.

— Не е чак толкова просто — отговори Бърнард. — Той може да не се чувства толкова свободен да разкрие някои аспекти на своята работа. Смятам, че ако желаете да дойда с вас и се срещнете с него отново, може да заговори по-охотно и много по-добре от мен да обясни положението.

Той стана, когато свърши. Ние всички също станехме. Сбогуването на полицаия беше сърдито. Дясното око на Бърнард едва забележимо смигна, когато ни каза au revoir и го изведе от стаята.

Зельбай се стовари в един фотьойл и дълбоко въздъхна. Той разсеяно търсеше табакерата си.

— Не познавам доктор Торънс — казах аз, — но вече го съжалявам.

— Напразно — отвърна Зельбай. — Дискретността на полковник Уесткот е дразнеща, но пасивна. Тази на Торънс винаги е имала агресивен характер. Ако сега го принудят да направи положението достатъчно ясно за сър Джон, просто ще има идеална справедливост. Но това, което в момента ме интересува повече, е отношението на вашия полковник Уесткот. Бариерата при него е свалена малко. Щом стигна толкова далече, че да употреби разбираеми думи пред сър Джон, вярвам, че би могъл на всички ни да каже нещо. Това ми се струва точно ситуацията, която той толкова упорито се опитваше да избягва през цялото време. Мидуичката торба вече съвсем явно е твърде малка за котката. Защо тогава не се показва по-загрижен? — Той потъна в унес, като леко барабанеше с пръсти по страничната облегалка.

След малко се върна Анджела. Зельбай я усети отдалече. Необходимо му бе известно време, за да се върне в тукашното и сегашното и да види изражението ѝ.

— Какво има, скъпа? — попита той и добави, като си спомни: — Смятах, че трябваше да бъдеш в болницата в Трейн с цял рог на изобилието.

— Тръгнах — каза тя. — И сега съм тук. Изглежда не ни се разрешава да напускаме селото.

Зельбай се изправи.

— Това е абсурд. Старият глупак не може да арестува цялото село. Като някой мирови съдия — започна той възмутено.

— Не е сър Джон. Децата са. Поставили са постове на всички пътища и не ни пускат да излезем.

— Така ли! — възкликна Зельбай. — Изключително интересно. Питам се, дали...

— Дяволски интересно! — ядоса се жена му. — Много е неприятно и е пълно безобразие. А е и доста тревожно — добави тя, — защото човек просто не знае какво се крие зад това.

Зельбай попита как точно е било осъществено. Тя обясни и в заключение каза:

— Спираат само нас... хората, които живеем в селото, искам да кажа. На другите им разрешават да влизат и излизат, колкото си искат.

— Но без насилие? — попита Зельбай с оттенък на безпокойство.

— Без. Просто трябва да спреш. Няколко души се обадиха в полицията и те се заеха с това. Безнадеждно, разбира се. Децата тях не ги спираха, не им досаждаха, така че не можах да разберат за какво е врявата. Единственият резултат е, че тези, които бяха чували, че Мидуич е полуумен, сега са сигурни в това.

— Трябва да имат някакво основание... Децата, искам да кажа — промълви Зельбай.

Анджела го изгледа възмутено.

— Вероятно е така и това предполагам ще представлява голям социологически интерес, но не то е важното в момента. По-скоро искам да знам какво трябва да се направи?

— Мила моя — рече Зельбай успокоително. — Оценяваме твоите чувства, но от известно време знаем, че ако на Децата им изнася да ни пречат, нямаме никакъв начин да ги спрем. Е, добре, в момента по някаква причина, която признавам, че не схващам, това очевидно им изнася.

— Но, Гордън, става дума за онези сериозно ранени хора в болницата в Трейн. Техните близки искат да ги посетят.

— Скъпа, не виждам какво друго би могло да се направи, освен да намериш някое от Децата и да му изложиш проблема от хуманна гледна точка. Може и да се съобразят с нас, но всичко зависи от тяхната причина да се държат така, не мислиш ли?

Анджела изгледа съпруга си с недоволно смръщени вежди. Започна да отговаря, размисли и излезе с укорителен вид. Когато

вратата се затвори, Зельбай поклати глава.

— Мъжката арогантност е самохвална — отбеляза той, — а женската е нещо същностно. Понякога размишляваме за царствените динозаври и се питаме кога и как нашето кратко съществуване ще достигне своя край. Но не и тя. Нейната вечност е параграф от вярата ѝ. Големи войни и бедствия могат да идват и да си отиват, раси да се издигат и западат, империи да загиват в страдания и смърт, но това е на повърхността: тя, жената, е безкрайна, същностна; тя ще бъде вечна. Жената не вярва в динозаврите: всъщност дори не вярва, че светът е съществувал, преди тя да се е появила в него. Мъжете могат да строят и разрушават, и да си играят с всичките си играчки; те са несръчни досадници, ефемерни удобства, просто палавници, докато жената, в мистична пъпна връзка с голямото дърво на самия живот, знае, че е незаменима. Човек се пита дали динозавърката на времето си е била облагодетелствана със същата удобна увереност.

Той замълча с такава явна нужда от насърчаване, че казах:

— А връзката с настоящето?

— Дали е в това, че докато един мъж намира мисълта да бъде подтискан отвратителна, за нея тя просто е немислима? И понеже не може да мисли така, тази хипотеза трябва да ѝ се струва несериозна.

Изглежда, че топката отново бе при мен.

— Ако загатваш, че ние виждаме нещо, което мисис Зельбай не може да види, боя се, че...

— Но, драги човече, ако човек не е заслепен от чувството за незаменимост, би трябвало да приеме, че ние, както и другите божи създания преди нас, един ден ще бъдем заменени. Има два начина, по които това може да стане: или чрез нас самите, чрез нашето саморазрушение, или чрез нахълтване на вид, за който ни липсват средства да го покорим. Ето на, сега сме изправени лице с лице пред една по-висша воля и разум. И какво можем да им противопоставим?

— Това звучи крайно пораженчески — отговорих аз. Ако, както приемам, го мислиш съвсем сериозно, не правиш ли твърде обширно заключение от доста дребен пример?

— Подобни неща ми говореше и жена ми, когато примерът беше значително по-дребен и по-млад — призна Зельбай. — Тя също непрекъснато презрително отхвърляше предположението, че толкова забележително нещо може да стане тук, в едно прозаично английско

селце. Напразно се мъчех да я убедя, че би било еднакво забележително, където и да се бе случило. Струваше й се, че това решително е събитие, което би било по-забележително на някое екзотично място — например, в село на остров Бали или в мексиканско пуебло. Всъщност, тя го причислява към този род неща, които се случват на другите хора. За съжаление, обаче, примерът се разви тук, и то с мрачна логика.

— Не мястото ме смущава — казах аз, — а твоите заключения. И в частност сигурността ти, че Децата могат да правят каквото си искат и няма начин да бъдат спрени.

— Би било глупаво да се схващат думите ми толкова педантично. Може би е възможно, но няма да е лесно. Физически ние сме нещастни, бедни създания в сравнение с много животни, но ги побеждаваме, защото сме по-умни. Единственото, което би могло да вземе надмощие над нас, е нещо още по-умно. Това едва ли приличаше на заплаха: първо, неговото появяване ни изглеждаше невероятно, и второ, дори още по-невероятно ни се струваше, че ще му позволим да оцелее, за да се превърне в опасност. И все пак, ето го — поредната джунджурийка от безкрайната еволюционна кутия на Пандора: съставният разум — две мозайки, едната от трийсет, другата от двайсет и осем плочки. Какво можем ние, с нашите разделени мозъци, които имат само тромави, непохватни връзки един с друг, да очакваме да направим срещу трийсет мозъка, работещи почти като един?

Възразих, че дори да е така, Децата едва ли са успели да натрупат достатъчно знания за някакви си девет години, за да могат успешно да се противопоставят на цялата маса човешки знания, но Зельбай поклати глава.

— Правителството по свои собствени съображения им достави превъзходни преподаватели, така че количеството на знанията им би трябвало да е значително — всъщност знам, че е така, защото аз самият им преподавам понякога. Това е важно, но не то е източникът на заплахата. Известно е, че Франсис Бейкън е написал: *nam et scientia potestas est* — знанието е сила — жалко, че толкова изтъкнат учен е трябвало понякога да говори безсмислици. Енциклопедията е претъпкана със знания, но нищо не може да направи с тях; всички сме чували за хора, които имат смайваща памет за фактите, но без всякаква способност да ги използват; една сметачна машина може да бълва

сведения на метри лента; но нито едно от тези знания не е от каквато и да е полза, ако не е пропито с разбиране. Знанието е само вид гориво — необходим му е моторът на разбирането, за да се превърне в сила. А това, което ме плаши, е мисълта за силата, получавана от едно разбиране, работещо дори с малко количество горивознание, когато притежава трийсет пъти по-голяма от нашата способност да анализира. Какво може да се получи с нея, когато Децата пораснат, не мога да си представя, дори приблизително.

Той се намръщи. Както винаги, бях малко несигурен в Зелъбай.

— Ти съвсем сериозно продължаваш да твърдиш, че нямаме никаква възможност да попречим на тази група от петдесет и осем Деца да следва курса, който си е избрала? — настойчиво попитах аз.

— Точно така — кимна той. — Какво предлагаш да направим? Знаеш какво стана с тълпата снощи. Имаха намерение да нападнат Децата — вместо това бяха заставени да се бият помежду си. Ако изпратим полиция, тя ще започне да прави същото. Изпрати им войници и те ще бъдат накарани да се стрелят един друг.

— Възможно е — отстъпих аз. — Но трябва да има други начини да се справим с тях. Те изглежда са се откъснали емоционално от приемните си майки твърде рано — ако, разбира се, изобщо някога са имали чувствата, които ние нормално очакваме. Повечето предпочетоха да възприемат постепенно изолиране в момента, в който им бе предложено. В резултат селото знае изключително малко за тях. След твърде кратък срок хората престанаха да мислят за тях като за отделни личности. Трудно им е да ги различават и свикнаха да ги разглеждат колективно, така че те станаха двуизмерни фигури със само ограничена степен на реалност.

Зелъбай изглежда обмисляше това.

— Ти си свършено прав, скъпи ми приятелю. Имаме пълна липса на контакти и симпатии. Но това се дължи изцяло на нас. Аз самият се държах възможно най-близо до тях, но все пак съм на разстояние. Въпреки всичките ми усилия, още ги намирам, както ти превъзходно го определи, двуизмерни. И силното ми убеждение е, че хората в Чифлика не са успели да направят повече.

— Тогава остава въпросът — заключих аз, — как да получим повече сведения?

Известно време останахме замислени, докато Зельбай се измъкна от унеса си и каза:

— Идвало ли ти е наум да се запиташ какъв е твоят собствен статус тук, драги? Ако смяташ да си отидеш днес, бихме могли да открием дали Децата те смятат за един от нас или не.

Този аспект не би беше хрумвал и го намерих малко стряскащ. Реших да проверя.

Бърнард, както изглеждаше, бе заминал с колата на полицаия, така че аз заех за опита неговата.

Открих отговора недалече по пътя за Опли. Много странно усещане. Ръката и кракът ми бяха заставени да спрат колата без всякакво участие на моята воля. Едно от Децата — момиче — седеше до пътя, гризеше стрък трева и ме гледаше безизразно. Пак опитах да преместя скоростите. Ръката ми не го направи. Нито пък успях да поставя крака си на педала на съединителя. Погледнах момичето, казах му, че не живея в Мидуич и искам да се прибера вкъщи. Тя просто поклати глава. Опитах отново лоста на скоростите и открих, че единственото положение, на което можех да го поставя, беше заден ход.

— Хм — измрънка Зельбай, когато се върнах. — Значи си почетен селянин, така ли? Така си и мислех, че ще стане. Само ми напомни да кажа на Анджеела да уведоми готвачката, бъди така добър.

* * *

По същото време, когато ние със Зельбай обсъждахме ситуацията в Кайл Мейнър, други разговори, подобни по тема, но различни по тон, се водеха в Чифлика. Д-р Торънс, донякъде поощрен от присъствието на полковник Уесткот, бе положил усилия да отговори на въпросите на полицаия по-подробно отпреди. Сигнало се бе до фаза, когато липсата на координация между страните не можеше повече да се замаскира и един явно ексцентричен въпрос накара доктора да каже малко отчаяно:

— Страхувам се, че не мога да направя положението напълно ясно за вас, сър Джон.

Шефът на полицията изсумтя нетърпеливо.

— Всички ми повтарят това и не го отричам; изглежда никой тек не е способен да разясни нещо. И всички ми повтарят, при това без да представят и най-малкото доказателство, което бих могъл да разбера, че тези адски деца по някакъв начин са отговорни за произшествието снощи — дори вие, за когото ми дадох да разбера, че сте натоварен да отговаряте за тях. Съгласен съм, че не мога да разбера едно положение, при което на вашите деца е позволено така напълно да излязат от контрол, че да могат да причинят безредици, достигащи до метеж. Не виждам защо трябва да се очаква да разбера това. Като полицаи искам да видя някого от подстрекателите и да разбера какво ще каже той по въпроса.

— Но, сър Джон, вече ви обясних, че не е имало никакви подстрекатели...

— Знам, знам. Чух ви. Тук всички са равни и прочие от сорта — на теория всичко е много добре може би, но вие знаете не по-зле от мен, че във всяка група има типове, които излизат напред и че това са момчетата, които трябва да хванеш. Справи се с тях и ще се справиш с останалите. — Той замълча в очакване.

Доктор Торънс размени безнадежден поглед с полковник Уесткот. Бърнард леко сви рамене и кимна едва забележимо. Нещастният вид на д-р Торънс се засили. Той каза смутено:

— Много добре, сър Джон, тъй като вие всъщност правите от това буквално полицейска заповед, нямам алтернатива, но трябва да ви помоля грижливо да претегляте думите си. Децата са... ъъъ... много чувствителни.

Изборът на последната дума беше много неудачен. В неговия собствен речник тя имаше донякъде технически смисъл. За шефа на полицията това беше дума, използвана от сляпо привързаните майки за разглезените им деца и не допринесе никак да го направи по-съчувствено разположен към Децата. Той издаде нечленоразделен звук на неодобрение, докато д-р Торънс ставаше и излизаше от стаята. Бърнард полуотвори уста да подсили предупреждението на доктора, но реши, че така само ще засили раздразнението на полицаия и ще причини повече вреда, отколкото полза. Проклятието на здравия разум, мислеше Бърнард, е, че, колкото е безценен, когато е да добра почва, толкова опасен лепкав бурен може да стане на друга. Така че двамата

изчакаха в мълчание докторът да се върне след малко, като доведе едно момче от Децата със себе си.

— Това е Ерик — каза той, за да го представи. — Сър Джон Тенбай желае да ти зададе няколко въпроса, Ерик. Това е негов дълг като шеф на полицията, за да направи доклад за снощи.

Момчето кимна и се обърна към сър Джон. Д-р Торънс зае мястото си зад бюрото и загледа двамата напрегнато и смутено.

Погледът на момчето беше твърд, внимателен, но съвсем неутрален. В него нямаше и следа от чувства. Сър Джон го срещна със същата твърдост. Момче със здрав вид, помисли си той. Малко тънко — е, не точно тънко в смисъл на мършаво, слабо би било по-точна дума. Беше трудно да се направи преценка от чертите. Лицето беше хубаво, макар и без слабостта, която често придружава мъжката хубост. От друга страна то не показваше сила — устата всъщност беше леко малка, макар и не капризна. Нямаше какво много да се научи от лицето като цяло. Очите, обаче, бяха дори по-забележителни, отколкото бе готов да очаква. Бяха му казали за странния златист цвят на ириса, но никой не бе успял да му предаде техния странен блясък, особеното им свойство да изглеждат меко осветени отвътре. За момент това го обезпокои, после се взе в ръце, напомни си, че има пред себе си някакъв особняк; момче само на девет години, изглеждащо на пълни шестнайсет, отгледано при това с някои от тези дръндрънски теории за самоизява, неподтискане и така нататък. Реши да се отнася към момчето сякаш е на възрастта, на която изглеждаше и се насочи към това отношение на мъж към мъж.

— Сериозно нещо е тази работа снощи — отбеляза той. — Задачата ни е да изясним фактите и да открием какво е станало всъщност — кой е отговорен за безредиците и така нататък. Хората непрекъснато ми вгълпяват, че сте ти и другите тук. Какво ще кажеш за това?

— Не — бързо отвърна момчето.

Шефът на полицията кимна. Човек едва ли може да очаква незабавно признание, във всеки случай.

— Какво точно стана? — попита той.

— Хората от селото дойдоха тук, за да запалят Чифлика — отговори момчето.

— Сигурен ли си в това?

— Те казаха така и нямаше друга причина да ги доведе тук по това време — рече момчето.

— Добре, няма да навлизаме в подробности защо и по каква причина засега. Нека тръгнем оттук. Ти каза, че някои от тях са дошли с намерение да запалят училището. Тогава, предполагам, са дошли други, които са искали да ги спрат и така е започнал боят?

— Да — отвърна момчето, но не така решително.

— Значи всъщност ти и твоите приятели нямате нищо общо с това? Били сте само зрители?

— Не — каза то. — Трябваше да се защитим. Беше необходимо, иначе те щяха да запалят сградата.

— Искаш да кажеш, че призовахте някои от тях да спрат останалите, нещо такова?

— Не — момчето търпеливо обясни. — Накарахме ги да се бият помежду си. Можехме и просто да ги върнем, но ако го бяхме направили, беше много вероятно да дойдат пак някой друг път. Сега вече няма такава опасност, те разбират, че е по-добре да ни оставят на мира.

Шефът на полицията замълча, леко затруднен.

— Ти каза „накарахме ги да се бият помежду си“. Как го направихте?

— Много е трудно да се обясни. Не мисля, че можете да го разберете — поклати глава момчето.

Сър Джон леко порозовя.

— Въпреки това бих искал да чуя — настоя той с вид на благородна сдържаност, изхабена напразно.

— Няма никакъв смисъл — каза му момчето. Говореше просто, без намеци, просто констатираше факт.

Шефът на полицията стана по-тъмно розов. Доктор Торънс припряно се намеси.

— Това е изключително неясна материя, сър Джон, която ние всички тук се опитваме да разберем с твърде малък напредък от няколко години. Наистина не може да се отиде по-далече, отколкото да се каже, че Децата „пожелаха“ хората в тълпата да се нападнат един друг.

Сър Джон погледна него, след това момчето. Той негодуваше, но се сдържаше. После, след две-три дълбоки вдишвания, заговори

отново с момчето, но с леко раздразнен нос.

— Както и да е било направено — и ще трябва да се върнем към това по-късно — ти признаваш, че вие сте отговорни за станалото?

— Ние сме отговорни за това, че се защитихме — рече момчето.

— С цената на четири живота и тринайсет сериозни наранявания — след като сте можели, както каза, просто да ги върнете назад.

— Те искаха да ни убият — заяви момчето с безразличие.

Шефът на полицията го изгледа продължително.

— Не разбирам как сте могли да го направите, но приемам засега думите ти, че сте го извършили, а също и думите ти, че не е било необходимо.

— Те щяха да дойдат пак. Тогава щеше да бъде необходимо — отговори момчето.

— Не можеш да бъдеш сигурен в това. Цялото ви отношение е чудовищно. Не изпитвате ли поне малко угризения заради тези нещастни хора?

— Не — каза момчето. — Откъде накъде? Вчера следобед един от тях простреля един от нашите. Сега трябва да се защитаваме.

— Но не чрез лично отмъщение. Законът е защита за вас и за всеки друг...

— Законът не предпази Уилфред от куршума. Той нямаше да ни защити снощи. Законът наказва престъпника, след като е успял. За нас няма никакъв смисъл от него, ние искаме да останем живи.

— Но не и като причинявате — както ми каза — смъртта на други хора.

— В кръг ли трябва да се въртим? — попита момчето. — Отговорих на въпросите ви, защото решихме, че е по-добре да разберете положението. След като вие явно не го схванахте, ще го изложа по-ясно. А именно: ако последват нови опити да ни се бъркат или да ни безпокоят от страна на когото и да било, ще се защитаваме. Показахме, че можем и се надяваме, че това предупреждение беше достатъчно, за да се предотвратят по-нататъшни неприятности.

Сър Джон безмълвно се вторачи в момчето, като кокалчетата на ръцете му побеляваха, а лицето му ставаше пурпурно. Той наполовина се надигна от стола, сякаш се канеше да нападне детето, след това потъна обратно, като размисли. Минаха няколко секунди, преди да може да си възвърне дар слово. След малко, полузадъхано се обърна

към момчето, което го наблюдаваше с някакъв критичен разсеян интерес.

— Проклет малък негодник! Нетърпим дребен позъор! Как смееш да ми говориш така! Разбираш ли, че аз представлявам полицейската сила на графството? Ако не разбираш, време е да се научиш, и, Бога ми, ще се погрижа за това. Да говориш така с по-възрастните, надут малък парвеню! Значи не бива да ви безпокоят! Ще се защитавате, значи! Къде си мислиш, че се намираш? Имаш още много да учиш, момче, цял...

Той внезапно млъкна и седна, вторачен в момчето.

Доктор Торънс се приведе напред над бюрото си.

— Ерик... — започна той протестиращо, но не помръдна, за да се намеси.

Бърнард Уесткот остана неподвижен на стола си и само наблюдаваше.

Устата на полицаия се отпусна, челюстта му леко увисна, очите му се разшириха и сякаш продължаваха да се разширяват. Косата му леко настръхна. Пот изби по челото му, по слепите му очи и потече на струйки по лицето му. Нечленоразделни звуци излизаха от устата му. Сълзи потекоха покрай носа му. Започна да издава странни тънки писъци. Смъкна се от стола си на колене върху пода и падна по очи. Лежеше там пълзящ и треперещ, като издаваше високи цвилещи звуци, когато се мъчеше да се вкопчи в килима, сякаш се опитваше да се зарови в него. Внезапно повърна.

Момчето вдигна поглед. Каза на д-р Торънс, сякаш отговаряше на въпрос.

— Не е ранен. Искаше да ни уплаши, така че му показахме какво значи да си уплашен. Сега ще разбере по-добре. Ще му мине, когато жлезите му отново се уравнишат.

След това се обърна и излезе от стаята, като остави двамата мъже да се гледат един друг.

Бърнард извади носна кърпа и попи потта, която стоеше на капки по собственото му чело. Доктор Торънс седеше неподвижно, лицето му беше болезнено сиво. Те се обърнаха, за да погледнат шефа на полицията. Сър Джон сега лежеше отпуснато, изглеждаше в безсъзнание, вдъхваше продължително и жадно, разтърсван понякога от силни спазми.

— Господи! — възкликна Бърнард. Той отново погледна Торънс.
— И вие сте тук от три години!

— Тук никога не е ставало нещо, което дори и отдалече да прилича на това — каза докторът. — Подозирахме много възможности, но никога не е имало враждебност — и, след всичко това — слава Богу!

— Да, можело е като нищо да бъдете много по-зле — рече Бърнард. Той отново погледна сър Джон. — Този човек трябва да се изнесе надалече, преди да дойде на себе си. Ние също е по-добре да се махаме — това е такова положение, при което човек не може да прости на свидетелите. Изпратете двама души от хората му да го вземат. Кажете им, че е получил пристъп на нещо.

След пет минути те стояха на стълбите и гледаха как извличат шефа на полицията, все още полуприпаднал.

— Ще се оправи, когато жлезите му се уравнишат — измърмори Бърнард. — Те май са по-добри по физиология, отколкото по психология. Съсипаха този човек до края на живота му.

ГЛАВА ДЕВЕТНАЙСЕТА

ЗАДЪНЕНА УЛИЦА

След чаша-две силно уиски Бърнард започна донякъде да губи разстроения вид, с който се бе завърнал в Кайл Мейнър. След като ни бе докладвал за пагубния разпит на шефа на полицията в Чифлика, той продължи:

— Знаете ли, едно от малкото детски неща у Децата, което ме поразява, е тяхната неспособност да преценят собствената си сила. С изключение може би на ограждането на селото, всичко, което са направили, е прекалено. Това, което може да бъде просто като намерение, те се изхитрят да го направят непростимо като действие. Искаха да изплашат сър Джон, за да го убедят, че е глупаво да им се бърка. Но не му въздействаха колкото бе необходимо за целта. Отидоха толкова по-далече, че докараха горкия човек до състояние на пълзящ страх, близко до малоумие. Причиниха отвратителна степен на личностна деградация, абсолютно непростима.

Зелъбай попита със своя мек, разумен тон:

— Не гледаме ли от твърде тесен ъгъл? Ти, полковник, каза „непростима“, което предполага, че те очакват да бъдат извинени. Но защо им е притрябвало? Ние много ли се грижим дали чакалите и вълците ще ни простят, когато ги застрелваме? Не. Грижим се само да ги обезвредим. Въпросът е там, че нашето надмощие е толкова голямо, че рядко ни се налага сега да убиваме вълци — фактически повечето от нас отдавна са забравили какво означава да се бориш лично срещу други видове. Но когато се появи необходимост, не изпитваме никакви угризения напълно да подкрепим тези, които са заплашени да бъдат убити било от вълци, било от насекоми, бактерии или вируси. Атакуваме безпощадно и положително не очакваме никаква прошка. Положението по отношение на Децата е следното: ние не сме схванали, че те представляват опасност за нашия вид, докато те нямат никакво съмнение, че ние сме опасност за техния. И имат намерение да оцелеят. Ще направим добре да си припомним какво включва това

намерение. Можем да го наблюдаваме всеки ден в градината. Това е битка, която се води непрекъснато, горчиво, без правила, без следа от милост или съчувствие...

Маниерите му бяха спокойни, но нямаше съмнение накъде са насочени усилията му. И въпреки това, както толкова често ставаше при Зелъбай, разривът между теорията и практическите обстоятелства изглеждаше прекалено неадекватно запълнен, за да звучи убедително.

След малко Бърнард каза:

— Разбира се, това е съвсем явна промяна в подхода на Децата. Преди те упражнявах натиск от време на време, но с изключение на малкото ранни инциденти, почти никакво насилие. А сега е налице това избухване. Можеш ли да посочиш началото му или се е натрупвало постепенно?

— Категорично — отвърна Зелъбай. — Нямаше никакъв признак за нещо от тази категория преди случката с Джими Паули и неговата кола. Това стана... чакайте да помисля... миналата сряда, трети юли. Питам се... — започна той, но спря, защото гонгът ни призова на обяд.

* * *

— Моят опит по междупланетните нашествия досега — заговори Зелъбай, докато демонстрираше своя странен вкус за подправки към салатата, — беше косвен, фактически би могъл дори да се нарече хипотетично косвен, или може би искам да кажа косвено-хипотетичен? — Той помисли малко върху това и заключи: — Във всеки случай беше доста обширен. И все пак, колкото и да е странно, не мога да си спомня дори един отчет за някое от тях, който поне мъничко да ни помогне в сегашната ни дилема. Те са били, почти без изключение, неприятни. Но също така почти винаги са били преки, а не скрити. Да вземем марсианците на Хърбърт Уелс, например. Като владетели на смъртоносните лъчи те са страхотни, но поведението им е съвсем конвенционално: просто провеждат директна кампания с едно оръжие, превъзхождащо всичко, което би могло да му се противопостави. Възможен е опит да се отбраняваме, докато в този случай...

— Без пипер — каза жена му.

— Без какво?

— Без пипер. Ще хълцаш — напомни му Анджела.

— Вярно. Къде е захарта?

— До лявата ти ръка, скъпи.

— А, да... докъде бях стигнал?

— До марсианците на Хърбърт Уелс — напомних му аз.

— Разбира се. Е, добре, тук вие имате прототипа на безбройни нашествия. Супер-оръжие, срещу което човекът се бие смело със своя собствен жалък арсенал, докато бъде спасен от някой от всевъзможните видове вируси. Естествено, в Америка всичко това е по-голямо и по-хубаво. Нещо каца, нещо излиза от него. След десет минути, несъмнено поради превъзходните комуникации в тази страна, избухва паника от бряг до бряг, всички излизащи от градовете шосета са задръстени във всички посоки от бягащото население — с изключение на Вашингтон. Там, напротив, огромни тълпи, простиращи се докъдето поглед стига, стоят мрачни и мълчаливи, пребледнели, но доверчиви, с вперени в Белия дом очи, докато някъде си в Кетскилс досега неизвестен професор и неговата дъщеря с техния недодялан млад асистент се борят като побъркани акушерки да осъществят раждането на *dea ex laboratoria* (лабораторно чудо), което ще спаси света в последния момент минус един. На нас тук ни се струва, че описанието на такова нашествие би било прието поне на някои места с оттенък на предварителен скептицизъм, но трябва да позволим на американците да познават по-добре своя народ. И така, какво имаме в крайна сметка? Просто поредната война. Мотивациите са опростени, въоръженията усложнени, но образецът е един и същ и в резултат нито една от прогнозите, спекулациите и екстраполациите не се оказва от някаква полза, когато нещата се случват в действителност. Наистина изглежда жалко като си помислиш колко мозъчна дейност са потрошили над това разните прогнозисти, нали?

Той се залови с изяждането на салатата си.

— За мен все още си остава проблем да проумея кога човек трябва да те разбира буквално и кога метафорично — обадох се аз.

— Този път със сигурност трябва да го разбираш буквално — вмъкна Бърnard.

Зельбай го погледна косо.

— Просто ей така? Без дори рефлекторно противопоставяне? — попита той. — Кажете ми, полковник, откога си приел това нашествие

като факт?

— От около осем години — отговори му Бърнард. — А ти?

— Приблизително също от толкова... или може би малко по-рано. Не го харесвах, не го харесвам, вероятно в бъдеще ще ми харесва още по-малко. Но трябваше да го приема. Старата аксиома на Холмс, нали знаете: „Когато сте елиминирали невъзможното, това, което остава, колкото и невероятно да е, трябва да е истината“. Не знаех, обаче, че тя се признава и в официалните кръгове. Какво решихте да предприемете по въпроса?

— Ами направихме всичко възможно да осигурим тяхната изолация тук и да се погрижим за образованието им. И това е било хубаво, полезно нещо, както се оказа, ако мога така да се изразя. А защо?

— Един момент — вмъкнах аз, — пак съм между буквалното и фигуративното. Вие и двамата сериозно ли възприемате като факт, че тези Деца са нещо като нашественици? И че произлизат от някъде извън Земята?

— Виждате ли? — рече Зельбай. — Никаква паника от бряг до бряг. Само скептицизъм. Казах ви.

— Сериозно го мислим — отговори ми Бърнард. — Това е единствената хипотеза, която моят отдел не бе принуден да изостави — въпреки че, разбира се, все още има някои, които не я приемат, дори при положение, че разполагаме с помощта на малко повече доказателства, отколкото мистър Зельбай.

— А! — възкликна Зельбай, чието внимание внезапно бе привлечено и вилицата му, пълна със зелена салата, спря във въздуха. — Нима се приближаваме към тайнствения интерес на Военното разузнаване към нас?

— Вече няма никаква причина, смятам, това да не стане известно в ограничен кръг — призна Бърнард. — Знам, че на ранните етапи ти направи известни запитвания за нашия интерес по своя инициатива, Зельбай, но не мисля, че успя да намериш ключа към загадката.

— Който е?... — попита Зельбай.

— Ами просто Мидуич не е единственото и дори не първото място, което е имало Бездение. А по време на първите три седмици около събитието е имало и забележимо увеличаване на броя на открити с радар неидентифицирани летящи обекти.

— Ох, дявол да ме вземе! — изпъшка Зельбай. — О, суета, суета!... Значи има други групи Деца освен нашите? Къде?

Но Бърнард не трябваше да бъде притискан, той бавно продължи:

— Едно Бездение се е състояло в малка община в Северните територии на Австралия. Нещо явно тръгнало наопаки там. Имало трийсет и три бременности, но по някаква причина всичките Деца измрели — повечето няколко часа след раждането, последното след седмица. Друго Бездение имало в ескимоско селище на остров Виктория, на север от Канада. Жителите премълчават какво е станало там, но се смята, че са били толкова скандализирани или може би разтревожени от появяването на бебета, толкова различни от тях, че ги отхвърлили почти веднага. Във всеки случай нито едно не е оцеляло. И това, между другото, съпоставено с времето на завръщане на бебетата от Мидуич тук, подсказва, че способността да оказват принуда не се развива преди да станат на седмица-две и дотогава те може би са истински индивиди. Още едно Бездение...

— Почакай да отгатна. Имало е едно зад Желязната завеса.

— Има две известни зад Завесата — поправи го Бърнард. — Едното е било в областта на Иркутск, близо до границата с Монголия — много мрачна история. Сметнали, че жените са спали с дяволи и те загинали, както и Децата. Другото е станало недалеч оттам на изток, в селце на име Гижинск, в планините на североизток от Охотск. Може да е имало и други, за които да не сме научили. Доста сигурно е, че е ставало и в някои места на Южна Америка и в Африка, но е трудно да се провери. Жителите са склонни да крият. Възможно е дори някое село да пропусне ден и да не разбере това, в който случай бебетата ще бъдат дори още по-голяма загадка. В повечето случаи, за които знаем, бебетата са сметнати за изроди и са били убити, но подозираме, че в някои може да са били укрити.

— Но не и, както смятам, в Гижинск? — вмъкна Зельбай.

Бърнард го погледна с леко трепване на ъгълчето на устата.

— Ти май нищо не пропускаш, а, Зельбай? Прав си — не и в Гижинск. Бездението там е станало една седмица преди това в Мидуич. Получихме доклад за него след три-четири дни. То доста силно е обезпокоило руснаците. Това беше поне някакво утешение за нас, когато стана и тук. Разбрахме, че те не биха могли да са

причината. Предполага се, че и те на свой ред са научили за Мидуич и също са изпитали облекчение. Междувременно нашият агент не изпускаше от поглед Гижинск и съответно ни докладва любопитния факт, че всички жени там едновременно забременели. Ние малко закъсняхме с преценката на значението му — звучеше като безполезна, макар и особена клюка — но по-късно научихме за състоянието на нещата в Мидуич и започнахме да се интересуваме повече. След като бебетата се родиха, положението за руснаците стана по-лесно, отколкото за нас. Те практически затвориха Гижинск — селище приблизително два пъти по-голямо от Мидуич — и нашата информация за него буквално секна. Ние не можехме точно да запечатаме Мидуич, така че трябваше да постъпим иначе и при дадените обстоятелства не мисля, че се справихме много зле.

Зелъбай кимна.

— Разбирам. Гледната точка на Военното ведомство е била, че то не знае какво имаме ние тук или какво е при руснаците там. Но ако се бе оказало, че руснаците имат група потенциални гении, би било полезно и за нас да имаме подобна група, за да им я противопоставим?

— Горедолу така е. Много бързо стана ясно, че те са нещо необикновено.

— Трябваше да се сетя — тъжно поклати глава Зелъбай. — Просто не ми мина през ума, че ние в Мидуич не сме уникални. Досещам се, обаче, че сега нещо трябва да е станало, за да ви накара да признаете това. Не виждам съвсем как нещата тук биха могли да предизвикат такава реакция, така че вероятно нещо се е случило някъде другаде, да кажем в Гижинск? Имало ли е там някакво развитие, което скоро може да се прояви и при нашите Деца?

Бърнард остави ножа и вилицата си акуратно събрани на чинията си, погледна ги за момент и след това вдигна очи.

— Далекоизточната армия — бавно каза той, — неотдавна била снабдена със средно атомно оръжие, за което се смята че има обхват между 80 и 100 километра. Миналата седмица са провели първите изпитания на живо с него. Градчето Гижинск вече го няма...

Ние се вторачихме в него. С ужасено изражение Анджела се наведе напред.

— Искаш да кажеш... всички там? — попита тя невярващо.

Бърнард кимна.

— Всички. Цялото градче. Не е било възможно да предупредят някого, без Децата да разберат. Освен това начинът, по който е направено, би могъл официално да бъде приписан на грешка в изчисленията или може би на саботаж.

Той отново замълча.

— Официално — повтори той, — и за домашна и обща консумация. Ние получихме, обаче, грижливо отправено по каналите съобщение от руски източници. То е доста съдържано по отношение на детайли и особености, но няма никакво съмнение, че се отнася до Гижинск и е излъчено може би едновременно с действията, приети там. То не е отправено също така и директно към Мидуич, но съдържа изключително силно изразено предупреждение. След описание, което напълно съответства на Децата, говори за тях не само като за национална опасност, където и да съществуват, а ги определя като расова опасност, за което трябва да се вземат мерки спешно. То призовава всички правителства да „неутрализират“ другите такива групи без всякакво отлагане. Това е казано с възможно най-голяма настойчивост, с нотки на паника на места. Настоява се отново и отново, дори с нюанс на молба, това да се извърши бързо не само заради спасението на нациите или континентите, но и защото тези Деца са заплаха за цялата човешка раса.

Зелъбай продължи известно време да следва с пръст вълнообразните орнаменти на покривката за маса, преди да вдигне очи. След това попита:

— А каква беше реакцията на Военното разузнаване? Чудели са се този път какъв ли номер се опитват да им пробутат руснаците, предполагам? — И той се върна към драскането с пръст по покривката.

— Повечето от нас — да, някои — не — призна Бърнард.

След малко Зелъбай отново вдигна поглед.

— Разправили са се с Гижинск миналата седмица, каза ти. Кой ден?

— Вторник, втори юли — отвърна Бърнард.

Зелъбай бавно кимна няколко пъти.

— Интересно — измърмори той. — Но как, питам се аз, нашите Деца са разбрали?...

* * *

Скоро след обяда Бърнард обяви, че отново отива в Чифлика.

— Нямах възможност да говоря с Торънс, докато сър Джон беше там — а след това и двамата имахме нужда от почивка.

— Предполагам, че можеш да ни дадеш някаква представа за това какво смятате да правите с Децата? — попита Анджела.

Той поклати глава.

— Ако имах някакви идеи, предполагам, че щяха да бъдат държавна тайна. Всъщност, отивам да видя дали Торънс със своето познаване на Децата може да предложи нещо. Надявам се да се върна след около час — добави той и излезе.

Когато прекрачи през входната врата автоматично се запъти към колата си, но щом пипна дръжката на вратата, промени намерението си. Малко раздвижване, реши той, ще ме освежи и се отправи бодро пеша по алеята.

Почти до вратата чакаше дребна дама в син костюм от шантунг, тя се подвоуми, след това пристъпи напред, за да го пресрещне. Лицето ѝ леко порозовя, но решително продължи. Бърнард повдигна шапката си.

— Не ме познавате. Аз съм мис Лам, но, разбира се, ние всички знаем кой сте вие, полковник Уесткот.

Бърнард прие представянето с лек поклон, като се чудеше колко „всички ние“ (което вероятно включваше цял Мидуич) знаеха за него и от кого го знаеха. Той я попита какво би могъл да направи за нея.

— Отнася се за Децата, полковник. Какво ще се прави?

Той ѝ каза доста честно, че още не е взето решение. Тя го слушаше с напрегнато вперени в него очи и сключени ръце в ръкавици.

— Няма да бъде нещо лошо, нали? — попита тя. — О, знам, че последната нощ беше ужасна, но вината не бе тяхна. Те всъщност още не разбират. Те са още толкова млади! Знам, че изглеждат два пъти по-големи, но дори тази възраст не е достатъчна, нали? Те изобщо не искаха да причинят злините, които извършиха. Бяха изплашени. Нямахте ли всеки от нас да е изплашен, ако тълпа тръгне към къщата ни с намерение да я запали? Разбира се, че щеше. Щяхме да имаме право да се защитим и никой не би могъл да ни упрекне. Та ако

селяните дойдеха в къщата ми така, бих я защитавала с каквото ми попадне — може би с брадва.

Бърнард се съмняваше в това. Представата за тази дребна дама, нападаща тълпа с брадва, не идваше лесно на фокус.

— Мерките, които предприеха, бяха твърде драстични — напомни ѝ той меко.

— Знам. Но когато си млад и уплашен е много лесно да бъдеш по-брутален, отколкото си искал. Знам, че когато бях дете имаше много несправедливости, които просто ме караха да горя отвътре. Ако имах силата да направя това, което исках, то би било ужасно, наистина ужасно, уверявам ви.

— За съжаление — отбеляза той, — Децата пък имат тази сила и трябва да се съгласите, че не бива да им се позволява да я използват.

— Да — кимна тя. — Но те няма да го правят, когато пораснат достатъчно, за да започнат да разбират. Сигурна съм, че няма. Хората казват, че трябва да се изгонят. Но няма да направите това, нали? Те са толкова млади. Знам, че са своенравни, но имат нужда от нас. Те не са зли. Просто напоследък бяха изплашени. Преди това не бяха такива. Ако останат тук, ще можем да ги научим на любов и благородство, да им покажем, че хората всъщност не им мислят злото...

Тя вдигна очи към лицето му, ръцете ѝ тревожно се притискаха една в друга, очите ѝ умоляваха, сълзи почти надничаха в тях.

Бърнард нещастно отвърна на погледа ѝ, като се чудеше на тази привързаност, която можеше да гледа на шест смъртни случая и голям брой сериозни наранявания като на детинска постъпка. Той почти виждаше в съзнанието ѝ обожанието към слабата фигура със златисти очи, която изпълваше целия ѝ хоризонт. Тя никога не би могла да обвини, никога не би престанала да боготвори, никога не би разбрала... В целия ѝ живот е имало само едно прекрасно, чудесно нещо... Сърцето го заболя за мис Лам.

Той можа само да ѝ обясни, че решението не е в неговите ръце, увери я, като се опитваше да не дава напразни надежди, че думите ѝ ще бъдат включени в неговия доклад; и след това я остави възможно най-внимателно, за да продължи пътя си, като усещаше тревожните ѝ, упрекващи очи зад гърба си.

Селото, когато минаваше през него, имаше разпилян вид и подтисната атмосфера. Той си мислеше, че би трябвало да изпитват

силни чувства по повод на непроходимата бариера, но малкото хора наоколо, с изключение на една-две бърбещи двойки, подчертано имаха вид на хора, които си гледат своята собствена работа. Единственият патрулиращ полицай на Поляната беше явно отегчен от дежурството си. Урок Номер едно от Децата — че съществуват многобройни опасности — изглежда беше разбран. Една ефикасна стъпка в диктатурата: нищо чудно, че руснаците не ги е било грижа как ще изглеждат нещата около Гижинск...

Но двайсет метра нагоре по Хикъм Лейн той се натъкна на две от Децата. Те седяха на крайпътния насип, вторачени нагоре и на запад толкова съсредоточено, че не забелязаха приближаването му.

Бърнард спря и обърна глава, за да проследи посоката на погледа им, като в същото време чу шум на реактивен мотор. Лесно бе да се види самолета — сребриста форма на фона на синьото лятно небе, вече на около сто и петдесет метра. Точно когато го откри под него се появиха черни петънца. Белите парашути се отвориха в бърза последователност, пет на брой и започнаха дългото плаване надолу. Самолетът летеше стабилно нататък.

Той отново хвърли поглед към Децата — тъкмо навреме, за да види как си размениха несъмнена усмивка на задоволство. Погледна нагоре към самолета, спокойно продължаващ пътя си и петте бавно потъващи бели топчици зад него. Той слабо познаваше въздухоплаването, но беше почти сигурен, че вижда лек бомбардировач с далечен обхват, който нормално имаше екипаж от пет човека. Пак погледна замислено двете Деца и в този миг те го забелязаха.

Тримата се изучаваха взаимно, докато бомбардировачът монотонно бръмчеше, вече точно над главите им.

— Тази машина — каза Бърнард, — е много скъпа. Някой ще бъде страшно ядосан от нейната загуба.

— Това е предупреждение. Но сигурно ще се наложи да изгубят още няколко, преди да повярват — заяви момчето.

— Вероятно. Вашето изпълнение е необикновено. — Той замълча, като все още ги изучаваше. — Не ви е грижа, че самолетът прелита над вас, нали?

— Така е — съгласи се момчето.

Бърнард кимна.

— Мога да разбере това. Но кажете ми, защо винаги правите предупрежденията си толкова сурови — защо винаги ги довеждате до фаза, която надминава необходимата? Не можехте ли просто да го върнете обратно?

— Можехме да го накараме да се разбие — подчерта момичето.

— Предполагам. Трябва да ви бъдем благодарни, че не го направихте, сигурен съм. Но щеше да е не по-малко ефектно, ако го бяхте върнали, нали? Не виждам защо трябва да бъдете толкова брутални.

— Това прави по-силно впечатление. Ще трябва да върнем не един самолет, докато някой повярва, че го правим ние. Но ако губят по един всеки път, когато минават оттук, ще го забележат — отвърна момчето.

— Разбирам. Същият аргумент важи и за снощи, предполагам. Ако бяхте само върнали тълпата, нямаше да бъде толкова предупреждаващо — подсказа Бърnard.

— Мислите ли, че грешим? — попита момчето.

— Струва ми се, че зависи как е направено. Положително не е имало никаква нужда да се накарат да се избиват един друг. Искам да кажа, ако трябва да се изразя по-практично, не е ли политически неразумно винаги да се предприема една излишна стъпка, която просто увеличава гнева и омразата?

— И страха — отбеляза момчето.

— О, вие искате да внушавате страх, така ли? Защо? — попита Бърnard.

— Само за да ви накараме да ни оставите на мира — отвърна момчето. — Страхът е само средство, а не цел. — Златистите му очи бяха обърнати към Бърnard с твърд, сериозен поглед. — Рано или късно ще се опитате да ни убиеете. Както и да се държим, ще поискате да ни премахнете. Нашата позиция може да се укрепи само ако ние поемем инициативата.

Момчето говореше съвсем спокойно, но думите му някак улучиха направо линията, която Бърnard бе възприел.

За един стряскащ миг бе чул да говори възрастен, докато гледа шестнайсетгодишно момче и знаеше, че всъщност то е деветгодишно.

— За момент — разказваше той по-късно, — това направо ме поразя. Бях по-близо до паниката от всякога. Комбинацията дете-

възрастен изглеждаше пълна с ужасно значение, което сригваше всички опори на нормалния ред на нещата. Знам, че сега изглежда дребна работа. Но през цялото време ме стряскаше като откровение и, Бога ми, ме плашеше... Внезапно ги видях двойствени: индивидуално — още деца, колективно — възрастни, разговарящи с мен на собственото ми ниво...

На Бърнард му потрябва известно време да събере мислите си. Когато успя, си спомни сцената с шефа на полицията, която също бе тревожна, но по друг, много по-конкретен начин и той загледа момчето по-внимателно.

— Ти Ерик ли си? — попита той.

— Не — каза момчето. — Понякога съм Джоузеф. Но сега съм всички ние. Не трябва да се страхувате от нас. Ние искаме да говорим с вас.

Бърнард отново се взе в ръце. Той нарочно седна на насипа до тях и се застави да заговори с разумен тон.

— Това, че искаме да ви убием, ми се струва твърде смело заключение — рече той. — Естествено, ако продължавате да вършите такива неща като напоследък, ще започнем да ви мразим и да си отмъщаваме — или по-точно ще трябва да се защитаваме срещу вас. Но ако не го правите... е, добре, възможно е да размислим. Вие наистина ли толкова много ни мразите? Ако не е така, тогава сигурно може да се уреди някакъв *modus vivendi*?...

Той погледна момчето със слабата надежда, че трябваше да говори с него по-близо до начина, по който се разговаря с дете. Момчето накрая разби всякакви илюзии по въпроса. То поклати глава и каза:

— Поставете нещата на погрешна основа. Не става въпрос за омраза или харесване. Те не се различават. Нито пък е нещо, което може да се уреди с обсъждане. То е биологично задължение. Вие не можете да си позволите да не ни убиете, в такъв случай с вас е свършено... — Той замълча, за да придаде тежест на думите си, после продължи: — Има и политическо задължение, но то изисква непосредствено разглеждане на по-съзнателно ниво. Вече някои от вашите политици, които знаят за нас, трябва да се питат дали нещо като руското решение не би могло да се уреди и тук.

— О, значи вие наистина знаете за тях?

— Да, разбира се. Докато Децата в Гижинск бяха живи, ние нямаше нужда да се грижим за себе си, но когато умряха, станаха две неща: едното бе, че равновесието е нарушено, а другото бе разбирането, че руснаците не биха нарушили равновесието, ако не бяха съвсем сигурни, че една колония от Деца е по-скоро пречка отколкото възможна придобивка. Биологичното задължение няма да бъде отричано. Руснаците го изпълниха по политически причини, както несъмнено ще опитате да направите и вие. Ескимосите го направиха по първичен инстинкт. Но резултатът е един и същ. За вас, обаче, това ще бъде по-трудно. За руснаците, след като веднъж решиха, че Децата в Гижинск няма да им бъдат полезни, както се бяха надявали, правилният курс не бе под въпрос. В Русия индивидът съществува, за да служи на държавата. Ако се постави над нея, той е предател и дълг на общността е да се пази от предателите, независимо дали са индивиди или групи. В този случай, следователно, биологичната и политическата цел съвпадат. И ако е неизбежно голям брой невинно въвлечени хора също да загинат, е, добре, тогава нищо не може да се направи. Техен дълг е да умрат, щом е необходимо, в служба на държавата. Но за вас изходът е по-неясен. Вашето желание да оцелеете не само е много по-удамено в условности, но имате и неудобствата на представата, че държавата съществува, за да служи на индивидите, които я съставят. Следователно, вашата съвест ще бъде смуцавана от мисълта, че ние имаме „права“. Първият истински опасен за нас момент отмина. Той настъпи, когато вие научихте за руската акция срещу Децата. Един решителен човек би могъл да организира и тук бърз „нещастен случай“. Вас ви устройваше да ни държите скрити и нас ни устройваше да сме скрити, така че можеше ловко да се уреди, без особени неприятности. Сега, обаче, не може. Хората в болницата в Трейн вече са заговорили за нас; фактически след последната нощ из цялата околност са плъзнали слухове и приказки. Шансът да се устрои какъвто и да било „нещастен случай“ си отиде. Така че какво ще направите, за да ни ликвидирате?

Бърнард поклати глава.

— Виж какво — каза той, — нека да погледнем нещата от поцивилизована гледна точка. В края на краищата това е една цивилизована страна, известна със своята способност да намира компромисни решения. Не съм убеден от разрушителните действия,

които предприемате, че не може да има никакво съгласие. Историята е показала, че ние сме по-толерантни към малцинствата от много други.

Този път отговори момичето.

— Това не е цивилизован въпрос — обади се тя, — а много примитивен, всъщност. Ако ние съществуваме, ще ви превъзхождаме — това е явно и неизбежно. Ще се съгласите ли да бъдете подтискани и да тръгнете по пътя на изчезването без борба? Не мисля, че сте чак толкова упадъчни. И тогава политическият въпрос е: може ли която и да е държава, колкото и толерантна да е, да си позволи да даде подслон на едно все по-могъщо малцинство, което няма власт да контролира? Очевидно отговорът отново е не. И така, какво ще направите? Вероятно известно време ще сме в безопасност, докато говорите за това. По-примитивните от вас, вашите маси, ще се оставят да ги водят инстинктите им — видяхме модел на това в селото снощи. Те ще искат да ни преследват докрай и да ни унищожат. Вашите по-либерални с по-отговорно мислене по-религиозни хора ще бъдат силно смутени от етичните принципи. Противопоставящи се на всякакво драстично действие, ще имате своите истински идеалисти и също така и своите престорени идеалисти: твърде големия брой хора, които изповядват идеалите като вид вноска за застраховка за онзи свят и се задоволяват да трупат робството и нищетата върху своите предшественици, доколкото те не са в състояние да им извадят лични тетрадки с напредничави възгледи за вратата на рая. Освен това и при вашето дясно правителство, което неохотно е принудено да разглежда решителни действия срещу нас, политиците отляво ще видят възможност за партийни дивиденди и вероятност за сваляне на правителството. Затова те ще защитават нашите права на малцинство и деца. Техните лидери ще искрят от добродетелност за наша сметка. Ще претендират без референдум, че представляват справедливостта, съчувствието и голямото сърце на народа. След това на някои от тях ще им мине през ума, че тук наистина има сериозен проблем и ако предизвикат избори, ще се получи много вероятно разцепление между прокламиращите официалната партийна политика на Топло сърце, и членската маса, чиито опасения от нас ще ги превърнат в страхлива фракция. Така че показната абстрактна праведност и рекламирането на добре изпитаните, добре продаващи се добродетели, ще намалее.

— Вие май нямате много високо мнение за нашите институции — вмъкна Бърнард.

Момичето сви рамене.

— Като надеждно доминиращ вид вие можете да си позволите да скъсате връзката с действителността и да се забавлявате с абстракции — отговори тя. След това продължи: — Докато тези хора се дърлят, на някои от тях ще им просветне, че проблемът да се справят с по-напреднал вид от техния няма да е лесен и ще става още по-труден с отлагането си. Могат да се появят практически опити да се справят с нас. Но ние показахме снощи какво ще стане с войниците, ако бъдат изпратени насреща ни. Ако изпратите въздушни сили, ще се разбият. Много добре тогава, ще помислите за артилерия, както направиха руснаците, или за направлявани ракети, чиято електроника не можем да повреждаме. Но ако ги изпратите, няма да можете да убиете само нас, ще трябва да убиете също и всички хора в селото — ще ви бъде необходимо много време дори само да запланувате подобно действие, а ако то бъде извършено, кое правителство на тази страна ще оцелее след такова масово убийство на невинни, без доказана целесъобразност? Партията, която реши това, не само ще бъде свършена завинаги, но и ако успеят да отстранят опасността, лидерите ще бъдат линчувани безнаказано, за компенсация и изкупление.

Тя спря да говори и момчето подхвана:

— Подробностите могат да варират, но нещо от този тип ще стане неизбежно, когато по-нашироко се проумее заплахата от нашето съществуване. Може да преживеете доста интересен период, когато двете партии ще се борят по-скоро да не са в кабинета, отколкото да бъдат онези, които ще трябва да предприемат действия срещу нас. — Той спря и замислено огледа полята наоколо. После добави: — Е, това е. Нито вашите, нито нашите желания имат някакво значение по въпроса. Или, не е ли по-добре да се каже, че и вие, и ние имаме едно и също желание — да оцелеем? Всички сме, както виждате, играчки на жизнената сила. Вие сте числено силни, но интелектуално неразвити; ние сме интелектуално силни, но физически слаби. Сега тя ни е противопоставила едни срещу други, за да види какво ще стане. Жесток спорт, може би, и от ваша, и от наша гледна точка, но много, много стар. Жестокостта е толкова стара, колкото и самият живот. Има и някои подобрения: хуморът и съчувствието са най-важните човешки

открития, но те все още не са се установили достатъчно твърдо, въпреки че са многообещаващи. — Момчето замълча и се усмихна. — Говоря като Зельбай — нашия пръв учител — вмъкна то и продължи: — Но силата на живота е много по-издръжлива от тях и не може да се отрече склонността ѝ към кървави спортове.

Решихме, обаче, че е възможно сериозните фази на борбата да бъдат поне отложени. И точно за това искаме да поговорим с вас...

ГЛАВА ДВАЙСЕТА

УЛТИМАТУМ

— Това — с упрек се обърна Зельбай към златоокото момиче, което седеше на клона на едно дърво до пътеката, — е непредизвикано с нищо ограничаване на моите движения. Вие много добре знаете, че аз винаги си правя следобедна разходка и винаги се връщам за чая. Тиранията много лесно се превръща в отвратителен навик. При това сте взели жена ми като заложник.

Детето като че ли се замисли и след малко голям твърд бонбон изду бузата му.

— Добре, мистър Зельбай — отстъпи момичето.

Зельбай напредна с една стъпка. Този път кракът му премина безпрепятствено невидимата бариера, която го бе спряла преди.

— Благодаря, скъпа — каза той с любезно кимване на главата — Ела, Гейфорд.

Ние преминахме и навлязохме в гората, като оставихме пазачката на пътя отпуснато да люлее крака и да хруска своя бонбон.

— Много интересен аспект на тази история е разграничаването на индивида от колектива — отбеляза Зельбай. — Току-що постигнах безценен малък напредък в определянето му. Отношението на Детето към нейния бонбон е несъмнено индивидуално, едва ли би могло да бъде иначе; но разрешението й да продължим беше колективно, както и силата, която ни спря. И тъй като съзнанието е колективно, какви са усещанията, които получава? Дали останалите Деца косвено също се наслаждават на нейното бонбонче? Като че ли не и все пак трябва да знаят за него, или може би за аромата му. Подобен проблем възниква, когато им показвам моите филми и им чета лекции. На теория, ако в аудиторията ми има само двама от тях, всички останали ще получат същите знания — по такъв начин те учат уроците си, както ти казах — но на практика винаги имам пълна стая, когато се качвам в Чифлика. Доколкото разбирам, когато им показвам филм, те могат да го получат от всеки представител на всеки пол, но вероятно при предаването на

визуална информация нещо се губи, защото всички най-често предпочитат да го видят със собствените си очи. Трудно е да ги накараш да говорят много за това, но изглежда наистина индивидуалното възприемане на една картина е по-удовлетворително за тях, както сигурно и индивидуалното усещане на един бонбон. Подобно разсъждение повдига цял куп въпроси.

— Вярвам, че е така — съгласих се аз, — но това са следуниверситетски въпроси. Що се отнася до мен, самият проблем на тяхното присъствие тук ми сервира предостатъчно материал за мислене.

— О — каза Зельбай, — не мисля че по този въпрос има кой знае колко нови неща. Нашето собствено присъствие тук поставя същия въпрос.

— Не разбирам. Ние сме се развили тук, а откъде идват Децата?

— Не приемаш ли теорията за установен факт, драги? Общоприето е, че ние сме еволюирали тук и в подкрепа на това предположение се предполага, че някога е съществувало създание, което е било предшественик и на нас, и на маймуните — нашите дядовци го наричат „липсващо звено“. Но никога не е имало задоволителни доказателства, че такова създание наистина съществувало. И това „липсващо звено“ — Боже мой, та цялата хипотеза е надупчена от липсващи звена — нима е приемлива метафора? Можеш ли да си представиш цялото разнообразие от раси, произлязло от това единствено създание? Аз не мога, колкото и упорито да опитвам. Нито пък в по-късен етап мога да си представя, че едно скитащо същество ще се раздели на клонове, които да дадат начало на толкова фиксирани и категорични признаци на расата. На островите е разбираемо, но не и на големите земни масиви. На пръв поглед климатът е могъл да оказва някакво влияние — докато се погледнат признаците на монголската раса, които явно са разпространени от екватора до Северния полюс. Помисли си също за безбройните междинни типове, които би трябвало да съществуват и след това за крайно оскъдните останки, които до сега сме успели да намерим. Помисли си за броя на поколенията преди нас, които би трябвало да изследваме, за да проследим възникването на черните, белите, червените и жълтите до един общ предшественик и си помисли, че там, където би трябвало да има безбройни следи от това

развитие, оставени от милиони еволюиращи предшественици, практически няма нищо освен голяма пустота. Та ние знаем повече за възрастта на влечугите, отколкото за възрастта на предполагаемо еволюиращия човек. Имахме пълно еволюционно дърво на коня още преди много години. Ако това бе възможно за човека, щяхме досега да сме го направили. Но с какво разполагаме всъщност? Със съвсем малко, показателно малко изолирани образци. Никой не знае къде и дали изобщо пасват те на еволюционната схема, защото няма схема — има само предположение. Тези образци са толкова несвързани с нас, колкото и Децата...

Близо половин час слушах беседа за разхвърляната и незадоволителна филогенеза на човечеството, която Зельбай завърши с извинение за непълното изложение по темата, която не се поддавала на събиране в десетина изречения, както се бил опитал да направи.

— Обаче — добави той, — сигурно си успял да схванеш, че общоприетото допускане има повече пропуски, отколкото материал.

— Но ако отричаш ценността му, тогава какво остава? — попитах аз.

— Не знам — призна Зельбай. — Ала наистина отказвам да приема една лоша теория само поради липса на по-добра и смятам отсъствието на доказателства там, където би трябвало да ги има в изобилие, ако е вярна, като аргумент в полза на друга теория — каквато и да е тя. В резултат намирам появяването на Децата обективно едва ли по-учудващо от това на различните човешки раси, които очевидно са се пръкнали напълно формирани или поне без явна верига от предшестващо развитие.

Толкова решително заключение не бе характерно за Зельбай. Предположих, че вероятно има своя теория.

Зельбай поклати глава.

— Не — отрече скромно той. После добави: — Трябва да се предполага, разбира се. Боя се, че не много задоволително и понякога смущаващо... Объркващо е, например, за един добър рационалист, какъвто съм аз, да открие, че се пита дали няма някаква Външна Сила, която подрежда нещата тук. Когато оглеждам света, той наистина нерядко подкрепя предположението за доста безпорядъчно опитно поле. Нещо като място, където от време на време някой пуска нов вид и гледа как ще се справи в нашето боричкане. Омайващо е за един

изобретател да наблюдава как създанията му си разчистват сметките, не мислиш ли? Да открие дали този път е произвел сполучлив разкъсвач на парчета, като наблюдава също и развитието на по-ранните модели, за да види кой от тях ще се окаже наистина способен да превърне живота в разновидност на ада за останалите... Ти не мислиш ли така? Е, добре, както ти казах, предположенията са склонни да бъдат неудобни.

Поклатих глава.

— Ако си говорим като мъже, Зельбай, ти не само приказваш много, но дрънкаш и доста безсмислици, като караш някои от тях да звучат смислено. Това е много обърквачо за един слушател.

Зельбай изглеждаше засегнат.

— Драги мой, аз винаги говоря смислено. Това е мой първичен обществен недостатък. Човек трябва да прави разлика между съдържанието и опаковката. Би ли предпочел да говоря с онова монотонно догматично напрежение, което нашите опростено мислещи събрата смятат, Бог да им е на помощ, че е гаранция за искреност? И дори да го правех, пак би трябвало да оценяваш съдържанието.

— Това, което искам да знам — настоях твърдо аз, — е дали, след като отхвърляш човешката еволюция, имаш сериозна хипотеза на нейно място?

— Не ти харесва моето предположение за Изобретателя? И на мен много не ми харесва. Но поне има заслугата да е не по-малко невероятно и много по-разбираемо от много религиозни представи. И когато казвам „Изобретател“, нямам предвид непременно индивид, разбира се. По-вероятно е екип. Струва ми се, че ако екип от наши биолози и генетици можеха да вземат отдалечен остров за свое опитно поле, биха открили, че е много интересно и полезно да наблюдават своите образци при екологичен конфликт. А в края на краищата какво е една планета, ако не един остров в космоса? Но предположението, както казах, е много далече от теорията.

Нашата обиколка ни бе довела до пътя за Опли. Когато приближавахме селото, откъм Хикъм Лейн се появи фигура, която зави и тръгна пред нас. После Бърнард излезе от своята разсеяност. Спря и почака да го настигнем.

— Не личи от вида ти Торънс много да ти е помогнал — отбеляза Зельбай.

— Изобщо не стигнах до Торънс — призна Бърнард. — И сега изглежда няма особен смисъл да го безпокоим. Разговарях с две от вашите Деца.

— Не с две — меко възрази Зельбай. — Човек говори или със Съставното момче, или със Съставното момиче, или и с двамата.

— Добре. Приемам поправката. Говорих с всичките Деца — поне така мисля, макар да ми се стори, че забелязах нещо, което може да се определи като силен привкус на Зельбай в стила и на момчето, и на момичето.

На Зельбай явно му стана приятно.

— Като се има предвид, че сме лъв и агне, отношенията ни винаги са били добри. Удовлетворително е да си имал някакво образователно влияние — отбеляза той. — Как се разбрахте?

— Не смятам, че „разбрахме се“ отговаря точно на станалото — каза Бърнард. — Аз бях осведомен, смъмрен и инструктиран. И накрая бях натоварен да предам ултиматум.

— Наистина ли? И на кого? — попита Зельбай.

— Всъщност, не съм съвсем сигурен. Най-общо казано, смятам, на всеки, който е в състояние да им предостави въздушен транспорт.

Зельбай вдигна вежди.

— Докъде?

— Не казаха. Някъде, мисля, където биха могли да живеят непритеснявани. — Той ни изложи накратко аргументите на Децата. — Така че всичко наистина се свежда до това — заключи накрая. — Според тях съществуването им тук представлява предизвикателство към властите, което не може дълго да се избягва. С тях не могат да не се съобразяват и всяко правителство, което би се опитало да се справи с проблема, би си докарало огромни политически неприятности, ако не успее, и почти също толкова, ако успее. Самите Деца нямат никакво желание да нападнат или да бъдат принуждавани да се защитават...

— Естествено — измърмори Зельбай. — Тяхната непосредствена грижа е да оцелеят, за да започнат постепенно да доминират.

— ...следователно от най-голям интерес за всички партии е да бъдат снабдени със средство да заминат.

— Което би означавало един на нула за Децата — изкоментира Зельбай и потъна в размисъл.

— Звучи рисковано — от тяхна гледна точка, искам да кажа. Всички заедно, в един самолет — подказах аз.

— О, бъди сигурен, че са помислили за това. Те бяха обмислили твърдо много детайли. Самолетите ще бъдат няколко. Трябва да им се предостави отряд за проверка на самолетите, за претърсване за бомби с часовников механизъм и други такива неща. Трябва да бъдат снабдени с парашути, някои от които, избрани от тях, ще бъдат проверени. Има още твърде много подобни условия. Те доста по-бързо от нашите хора са схванали цялото значение на историята с Гижинск и не оставят място за подли действия.

— Хм — измънках аз. — Мога да кажа, че не ти завиждам за възможността да пробутваш предложение като това през цялата бюрокрация. Каква е тяхната алтернатива?

Бърнард поклати глава.

— Няма такава. Може би ултиматум не е точната дума. Изискване ще е по-правилно. Казах на Децата, че имам твърде слаба надежда да накарам някого да ме изслуша сериозно. Отговориха, че предпочитат първо да се опита този начин — ще има много по-малко неприятности за всички, ако той може да се осъществи спокойно. Ако не успее да постигна резултат, — а е съвсем очевидно, че сам няма да мога да го направя — тогава предложиха двама от тях да ме придружават при следващия опит.

— След като видяхме какво направи тяхната „принуда“ с шефа на полицията, перспективата не е приятна. Не виждам защо да не употребят натиск на едно ниво след друго, докато накрая стигнат до самия връх, ако е необходимо. Какво би могло да ги спре?

— От известно време се виждаше, че това приближава, неизбежно като смяната на сезоните — заяви Зелъбай, излизайки от своите размишления. — Но не очаквах да стане толкова скоро. И мисля, че не би станало с години, ако руснаците не го бяха ускорили. Смятам, че се случи по-рано, отколкото самите Деца биха искали. Те знаят, че не са готови да посрещнат това. Затова искат да се скрият на някое място, където могат да достигнат зрелост непритеснявани. Изправени сме пред хубавичка морална дилема. От една страна сме длъжни пред нашата раса и култура да унищожим Децата, защото е ясно, че ако не го направим, в най-добрия случай ще бъдем напълно доминирани от тях и тяхната култура, каквато и да е тя, ще унищожи нашата. От друга

страна тъкмо нашата култура ни създава скрупули относно безмилостното ликвидиране на невъоръжени малцинства — да не говорим за практическите пречки за такова решение. От трета — о Боже, колко е трудно! — от трета страна, да помогнем на Децата да преместят проблема, който те представляват, на територията на хора, още по-зле оборудвани да се справят с него, е форма на уклончиво отлагане, в което въобще липсват всякакъв морал и кураж. Това ни кара да копнеем за прямите марсианци на Хърбърт Уелс. Нашето като че ли е една от онези злополучни ситуации, в които няма морално защитимо решение.

Бърнард и аз мълчаливо го изслушахме. След малко се почувствах задължен да кажа:

— Този ден ми прилича на усуканите умозаклучения, които с векове са сковавали философите при заплетени ситуации.

— О, разбира се, че не — възрази Зелъбай. — При затруднения, в които всяко разрешение е неморално, остава възможността да се действа в посока на най-голямата полза за най-много хора. Тоест, Децата трябва да бъдат унищожени на възможно най-малката цена при възможно най-малкото отлагане. Съжалявам, че съм принуден да стигна до това заключение. За девет години доста се привързах към тях. И, напук на онова, което казва жена ми, мисля, че съм стигнал възможно най-близо до приятелство с тях. — Направи нова, още по-дълга пауза и поклати глава. — Това е правилната стъпка — повтори той. — Но, разбира се, нашите власти няма да могат да извървят пътя до предприемането ѝ, за което аз лично съм им благодарен, защото не виждам пред тях никаква открита възможност, която да не изисква унищожаването на всички ни, заедно с цялото село. — Той спря и погледна към Мидуич, спокойно почиващ в следобедното слънце. — Аз вече остарявам и във всички случаи няма да живея още дълго, но имам по-млада жена и малък син и бих искал да мисля, че всичко това ще трае вечно. Не, властите ще спорят без съмнение. Но щом Децата искат да заминат, те ще заминат. Хуманността ще вземе връх над биологичния дълг. Това честност ли е, какво бихте казали? Или декадентство? Но така ужасният ден ще бъде отложен — за колко ли време, се питам...

В Кайл Мейнър чаят беше готов, но след първата чаша Бърнард стана и се сбогува със семейство Зелъбай.

— Няма да науча повече, ако остана още — каза той. — Колкото по-скоро представя исканията на Децата на невярващите си шефове, толкова по-скоро ще се задвижат нещата. Ни най-малко не се съмнявам, че аргументите ти по техния план са правилни, Зельбай, но лично аз ще работя, за да издействам на Децата да се махнат от тази страна, и то бързо. Виждам съм многобройни неприятни гледки в живота си, но нито една от тях не е била такава явно предупреждение, както деградацията на вашия шеф на полицията. Ще ви държа в течение на събитията, разбира се. — Той ме погледна. — Идваш ли с мен Ричард?

Двоумях се. Джанет още беше в Шотландия и щеше да остане там и следващите два-три дни. Нищо не изискваше моето присъствие в Лондон и намирах проблема с Децата на Мидуич много по-омагьосващ от всичко, което бих могъл да очаквам там. Анджела забеляза това.

— Остани, ако искаш — предложи тя. — Мисля, че и двамата ще се радваме на някаква компания точно сега.

Прецених, че наистина го мисли и приех.

— И без това — добавих аз към Бърнард, — не знаем дали настоящето ти положение на куриер включва придружител. Ако опитам там да дойда с теб, може би ще открием, че още съм зад бариерата.

— О, да, странната бариера — каза Зельбай. — Трябва сериозно да поговоря с тях за нея — това е съвсем абсурдна паникьорска мярка от тяхна страна.

Придружихме Бърнард до вратата и го гледахме, като се отдалечаваше по алеята, махайки с ръка.

— Да. Един на нула за Децата, мисля — рече отново Зельбай, когато колата зави към шосето. — И спечелен мач също... по-късно... — Той леко сви рамене и поклати глава.

ГЛАВА ДВАЙСЕТ И ПЪРВА ЗЕЛЪБАЙ МАКЕДОНСКИ

— Мила — заговори Зелъбай, като гледаше на закуска през масата към жена си, — ако случайно ходиш в Трейн тази сутрин, би ли донесла един голям буркан с бонбони?

Анджела отклони вниманието си от тостъра към съпруга си.

— Скъпи — каза тя, макар и без нежност, — първо, ако не си забравил вчерашния ден, ще си припомниш, че и въпрос не става да се ходи в Трейн. Второ, никак не съм склонна да нося на Децата лакомства. Трето, ако това означава, че се каниш да отидеш и показваш филми на Децата в Чифлика, силно възразявам.

— Бариерата е вдигната — помни той. — Снощи им показах, че тя наистина е доста глупава и се приема зле. Техните зложници не могат да излетят съгласувано, без новината да стигне до тях, та дори и да е само от мис Лам или мис Огъл. Така се пречи на всички съвсем безцелно. Само половината или дори четвърт от хората в селото ще ги предпазят толкова добре, колкото и цялото население. А после им заявих, че ще отложат своята лекция върху Егейските острови тази вечер, щом половината от тях ще се мотаят по пътищата и пътеките и ще досаждат на хората.

— И те просто се съгласиха? — попита Анджела.

— Разбира се. Те не са така глупави, както знаеш. Много са податливи на разумни аргументи.

— Ами, как не! След всичко, което преживяхме...

— Но те наистина са такива — възрази Зелъбай. — Когато са изплашени или стреснати, правят щури неща, но нима ние не сме същите? И понеже са малки, прехвърлят границата, но не го ли правят всички млади? Освен това са неспокойни и изнервени, но нямаше ли и ние да бъдем такива, ако заплахата на станалото в Гижинск висеше над главите ни?

— Гордън — въздъхна жена му, — не те разбирам. Децата са причинили смъртта на шест човека. Те са убили тези шест души, които

чудесно познаваха и са ранили много повече, някои от които тежко. По всяко време същото може да стане с всеки от нас. Това ли защитаваш?

— Разбира се, че не, скъпа. Само обяснявам, че могат да правят грешки, когато са разтревожени, точно както и ние. Един ден ще трябва да се бият с нас за живота си. Те знаят това и поради нервността си са решили, че този ден е дошъл.

— Значи сега не ни остава друго, освен да кажем: „Толкова съжаляваме, че убихте погрешка шест души. Нека забравим всичко станало.“

— Какво друго предлагаш? Да им се противопоставяме ли предпочиташ? — попита Зельбай.

— Не, разбира се, но ако законът наистина не може да ги докосне, както ти каза — макар че не виждам каква полза от закона, щом не може да признае това, което знаят всички — но дори ако не може, това не означава, че трябва нищо да не забелязваме и да се правим, че нищо не се е случило. Освен законните санкции има и обществени.

— Аз трябва да внимавам, скъпа моя. Току-що ни бе показано, че санкцията на силата може да надхвърли и двата вида — каза ѝ Зельбай сериозно.

Анджела го погледна объркана.

— Гордън, наистина не те разбирам — повтори тя. — Мислим еднакво по толкова много въпроси. Имаме същите принципи, но сега като че ли съм загубила връзката с теб. Ние не можем просто да игнорираме станалото: това би било толкова лошо, колкото и да го извиняваме.

— Ти и аз, мила, използваме различна мярка. Ти съдиш чрез обществените правила и намираш престъпление. Аз разглеждам борба на стихии и не намирам престъпление — само неумолима, първобитна опасност. — Тонът, с който каза последните думи, беше толкова различен от обичайните му маниери, че накара и двама ни стреснато да го погледнем. За пръв път, откакто го познавах, видях един друг Зельбай — онзи, чиито язвителни загатвания за своето съществуване правеше Трудовете нещо повече, отколкото изглеждаха, който виждаше ясно през нещата и изглеждаше по-млад от познатия любител на ниженето на думи. След това той се върна към обичайния си стил. — Умното агне не сърди лъва. То го успокоява, играе да

печели време и се надява на най-доброто. Децата обичат бонбони и ще ги очакват.

Очите на Анджела се срещнаха с неговите за няколко секунди. Видях, че объркването и обидата изчезват от нейните и отстъпват място на толкова оголено доверие, че се почувствах неудобно.

Зелъбай се обърна към мен.

— Боя се, че има работа, която изисква моето внимание тази сутрин, драги човече. Може би ще пожелаеш да отпразнуваш изчезването на нашия капан, като придружиш Анджела до Трейн?

* * *

Когато се върнахме в Кайл Мейнър малко преди обяд, намерих Зелъбай в един шезлонг на площадката пред верандата. Той не ме чу отначало и когато го погледнах, бях поразен от контрастите във вида му. На закуска в него имаше проблисък на по-млад, по-силен мъж. Сега изглеждаше стар и уморен, по-стар отколкото някога си го бях представял. Показваше също и някакво затваряне в себе си от възрастта, както седеше и лекият ветреца разбъркваше копринената му бяла коса, загледан в нещо далече, далече оттук.

Тогава кракът ми издраска по настилката и той се промени. Умореният му вид изчезна, пустотата напусна погледа му и лицето, което обърна към мен, бе с израза на Зелъбай, когато познавах от десет години.

Взех си един стол и оставих големия буркан с бонбони. Очите му се спряха за миг върху него.

— Чудесно — одобри той. — Точно тези много ги обичат. В края на краищата, те са още деца и то с малко „д“.

— Виж какво — обадох се аз, — не искам да бъда нахален, но... Добре, мислиш ли, че е умно от твоя страна да ходиш там довечера? В края на краищата, човек не може да върне часовника обратно. Нещата са се променили. Вече има призната вражда между тях и селото, ако не между тях и всички нас. Трябва да подозират, че ще има стъпки срещу тях. Техният ултиматум към Бърнард няма да бъде приет веднага, ако въобще го приемат. Ти каза, че били нервни, е, добре, сигурно още са — и следователно, още са опасни.

Зельбай поклати глава.

— Не и за мен, драги мой. Аз започнах да ги обучавам, преди властите изобщо да подадат ръка и продължих да им преподавам. Не бих казал, че ги разбирам, но мисля, че ги познавам по-добре от всеки друг. Най-важното от всичко е, че ми вярват... — Той потъна в мълчание, изтегнат на стола си, загледан в тополите, които се полюшваха от вятъра. — Вярват... — започна, когато Анджела излезе с кана шери и чаши, и спря, за да я попита какво приказват за нас в Трейн.

По време на обяда той говореше по-малко от обикновено и след това изчезна в кабинета си. Малко по-късно го видях да се отправя по алеята за своята обичайна следобедна разходка, но тъй като не ме покани да го придружа, се настаних удобно в един фотьойл в градината. Той се върна за чая, когато ме предупреди да хапна добре, тъй като вечерята се отлага до късно, когато имал вечерни лекции със Децата.

Анджела вмъкна, макар и без особена надежда:

— Скъпи, не мислиш ли... искам да кажа, те са виждали всичките ти филми. Знам, че си им показвал егейския най-малко два пъти. Не можеш да го отложиш и може би да вземеш под наем някой, който да бъде нов за тях?

— Скъпа, това е хубав филм, той ще издържи да бъде гледан и повече от един и два пъти — заяви Зельбай, леко засегнат. — При това аз не говоря всеки път едни и същи неща. Винаги има какво още да се каже за островите на Гърция.

В шест и половина започнахме да товарим неговите принадлежности в колата. Май че имаше доста от тях. Многобройни сандъци, съдържащи прожектор, съпротивление, усилвател, високоговорител, касета с филми, магнетофон, за да не пропаднат думите му — всичко това много тежко. Докато натоварим цялото множество с микрофон на стойка отгоре, работата заприлича повече на заминаване на дълго пътуване за сафари, отколкото на вечерна лекция.

Самият Зельбай се суетеше наоколо, докато ние се трудехме, проверяваше, броеше всичко, в това число и буркана с бонбоните, и накрая одобри. Обърна се към Анджела.

— Попитах Гейфорд дали би ме закарал дотам и би ми помогнал да разтоварим багажа — каза той. — Няма защо да се безпокоиш. —

Привлече я към себе си и я целуна.

— Гордън — започна тя. — Гордън...

Все още с лявата ръка около раменете ѝ, той погали лицето ѝ с дясната, гледайки я в очите. После поклати глава с лек упрек.

— Но, Гордън, аз вече се боя от Децата... Да предположим, че те...

— Не бива да се тревожиш, мила. Знам какво правя — успокоя я той.

След това се обърна и влезе в колата. Потеглихме по алеята, а Анджела стоеше на стълбите и гледаше нещастно.

* * *

Не съвсем без опасения спрях пред вратата на Чифлика. Нищо във вида му, обаче, не оправдаваше тревогата. Беше просто голяма, грозна викторианска сграда, нехармонично оградена с новите, индустриално изглеждащи криле, които бяха построени за лаборатории по времето на мистър Крим. Поляната пред нея показваше малко следи от битката отпреди две нощи, и въпреки че доста от заобикалящите я храсти бяха пострадали, трудно бе да се повярва в това, което всъщност бе станало.

Не пристигнахме незабелязани. Щом отворих вратата на колата, входната врата на сградата рязко зейна и над дузина от Децата възбудено затичаха по стълбите с нестроен хор от „Здравейте, мистър Зелъбай“. Те за миг отвориха задните врати и две от момчетата започнаха да вадят нещата и да ги подават на другите, за да ги отнемат. Две момичета хукнаха обратно по стълбите с микрофона и навития екран, друго с триумфален вик се спусна към буркана с бонбоните и забърза след тях.

— Хей, полека — извика неспокойно Зелъбай, когато стигнаха до по-тежките сандъци. — Това са деликатни неща. Внимавайте с тях.

Едно момче му се ухили и вдигна един от черните сандъци с преувеличено внимание, за да го подаде на друго. Сега нямаше нищо странно или тайнствено около Децата, освен усещането за хор от музикална комедия, създавано от тяхната прилика. За пръв път след завръщането си можах да се убедя, че Децата имаха също и малко „д“.

Нямаше никакво съмнение изобщо, че пристигането на Зельбай беше популярно събитие. Аз го гледах, докато той ги наблюдаваше с любезна, полутъжна усмивка. Беше невъзможно да се свържат Децата — такива, каквито ги виждах сега — с опасност. Имах смущаващото чувство, че това не може да са Децата въобще; че теориите, страховете и заплахите, които бяхме обсъждали, трябва да са се отнасяли до друга група Деца. Наистина беше трудно да им се припише рухването на едрия шеф на полицията, което така силно бе потресло Бърнард. Беше почти невъзможно да се повярва, че са могли да отправят ултиматум, приет достатъчно сериозно, за да бъде представен на най-високо ниво.

— Надявам се, че ще имам добро присъствие — каза Зельбай полувъпросително.

— О, да, мистър Зельбай — увери го едно от момчетата. — Всички... — с изключение на Милфред, разбира се. Той е в болничната стая.

— А, да. Как е той? — попита Зельбай.

— Гърбът още го боли, но извадиха всички сачми и докторът казва, че ще се оправи напълно — обясни момчето.

Моето чувство за раздвоение продължаваше да се засилва. С всеки момент ми се струваше все по-трудно да повярвам, че не бяхме някак заблудени от огромно недоразумение по отношение на Децата и все по-невероятно ми изглеждаше, че Зельбай, който стоеше до мен, можеше да бъде същият Зельбай, който сутринта бе говорил за „неумолима, първобитна опасност“.

Последният сандък бе изнесен от колата. Спомних си, че той вече беше в нея, когато товарехме останалите. Очевидно бе тежък, защото го носеха две от момчетата. Зельбай ги гледаше като се изкачваха по стълбите малко тревожно, а след това се обърна към мен.

— Много ти благодаря за помощта — рече той, сякаш ме отпращаше.

Бях разочарован. Този нов аспект на Децата ме бе омагьосал. Бях решил, че желая да присъствам на лекцията и да ги изучавам, когато са напълно отпуснати, всички заедно и са деца с малко „д“. Зельбай улови изражението ми.

— Бих те помолил да се присъединиш към нас — обясни той. — Но трябва да призная, че Анджеला постоянно е в мислите ми тази вечер. Знаеш, че се тревожи. Винаги е била неспокойна по отношение

на Децата и тези последни няколко дни я разстроиха повече, отколкото показва. Мисля, че те повече се нуждаят от компания тази вечер. Надявах се, че ти... драги май... би било много любезно...

— Но, разбира се — отговорих аз. — Колко невнимателно от моя страна да не помисля за това. Разбира се. — Какво друго можех да кажа?

Той се усмихна и протегна ръка.

— Превъзходно. Много съм ти признателен, драги. Сигурен съм, че мога да разчитам на теб. — След това се обърна към три-четири Деца, които още се суетяха наоколо и грейна. — Ще започнат да стават нетърпеливи — отбеляза той. — Води, Присила.

— Аз съм Хелън, мистър Зелъбай — поправи го тя.

— А, добре. Няма значение. Хайде, мила — каза Зелъбай и те заедно се изкачиха по стълбите.

* * *

Влязох в колата и подкарах без да бързам. Като минавах през селото, забелязах, че „Коса и камък“ явно беше пълна и изпитах изкушение да спра там и да видя как сега се леят местните чувства, но молбата на Зелъбай в мислите ми ме накара да устоя и да продължа пътя си. В Кайл Мейнър обърнах колата по алеята, за да е готова да го прибере по-късно и влязох.

В голямата всекидневна Анджела седеше пред отворените прозорци, а по радиото предаваха квартет от Хайдн. Тя обърна глава, когато влязох и при вида на лицето ѝ се зарадвах, че Зелъбай ме помоли да се върна.

— Ентусиазирано посрещане — казах в отговор на незададения ѝ въпрос. — След всичко просто бих казал — като се изключи объркването усещане, че зрението ти умножава предметите — че можеха да бъдат тълпа напълно прилични ученици където и да е. Не се съмнявам ни най-малко, че е прав, когато твърди, че му имат доверие.

— Може би — допусна тя, — но аз на тях нямам доверие. Не мисля, че съм го имала, откакто накараха майките си да се върнат тук. Успях да не позволявам на това да ме безпокои особено, докато не убиха Джим Паули, но оттогава се страхувам от тях. Слава Богу, че

отпратих Майкъл надалеч още тогава... Не може да се каже какво биха могли да направят по всяко време. Дори Гордън признава, че са нервни и паникьосани. Безсмислено е от наша страна да продължаваме да стоим тук и живота ни да зависи от всяко детинско изплашване или гняв, който ги налети... Виждаш ли някой, който би приел „ултиматума“ на полковник Уесткот сериозно? Аз не виждам. Това означава, че Децата ще трябва да направят нещо, за да покажат, че са длъжни да ги изслушат. Ще им се наложи да убедят важни, твърдоглави и дебелоглави хора, и Бог знае как могат да решат да постигнат това. След всичко, което вече стана, аз съм изплашена, страшно съм изплашена... Тях просто не ги интересува какво ще стане с всеки от нас...

— Няма да им е особено полезно да направят демонстрациите си тук — опитах да я успокоя. — Ще трябва да го направят там, където ще свърши работа. Да отидат в Лондон с Бърнард, както са заплашили. Ако се отнесат към някоя важна клечка там така, както са се отнесли с шефа на полицията...

Внезапно спрях да говоря, прекъснат от светване като от мълния и рязък трус разклати къщата.

— Какво...? — започнах аз. Но не продължих.

Ударната вълна, която нахлу през отворения прозорец, почти ме събори. Достигна и шум от силна, вихрена, раздробяваща класа от звук, докато къщата сякаш се люлееше около нас.

Съкрушителният грохот бе последван от тракането и дрънченето на падащи предмети, а след това от върховна тишина.

Без всякаква съзнателна цел изтичах покрай Анджеела, свита в своя стол, през отворените френски прозорци навън на поляната. Небето беше пълно с листа, откъснати от дърветата и все още бавно носещи се из въздуха. Обърнах се и погледнах къщата. Две огромни ивици от пълзящото растение бяха откъснати от стената и висяха парцаливо. Всички прозорци по западната фасада зееха безучастно към мен, без никакво стъкълце по тях. Отново погледнах в другата посока и през и над дърветата видях бяло и червено сияние. Нито за миг не се съмнявах какво означаваше то...

Като се обърнах отново, изтичах обратно във всекидневната, но Анджеела бе излязла, столът ѝ беше празен... Извиках я, но отговор нямаше...

Най-после я намерих в кабинета на Зельбай. Стаята беше посипана с натрошено стъкло. Едното перде бе откъснато от корниза и висеше наполовина метнато през дивана. Част от семейния фото архив на Зельбай бе паднал от полицията над камината и сега лежеше разтрошен в огнището. Самата Анджеела седеше в работния стол на Зельбай, легнала на бюрото му, с глава на голите си ръце. Тя не помръдна, нито издаде звук, когато влязох.

Отварянето на вратата предизвика течение при празните прозоречни рамки. То подхвана парче хартия, лежаща на бюрото до нея, плъзна го до ръба и го изпрати с полюшване към пода.

Вдигнах го. Писмо, с ръбатия почерк на Зельбай. Нямаше нужда да го чета. Цялата работа ми беше ясна от момента, когато видях червено-бялото откъм Чифлика и в същия миг си спомних тежките сандъци, за които смятах, че съдържат неговия магнетофон и другите му приспособления. Нито пък писмото беше до мен, за да го чета, но когато го върнах на бюрото до неподвижната Анджеела, погледът ми попадна на няколко реда от средата:

— „... докторът ще ти каже, въпрос на няколко седмици или месеца, най-много. Така че никаква мъка, моя несравнима любов. Колкото до това... е, ние живяхме толкова дълго в градина, че почти забравихме основните принципи на оцеляването. Казано е: *Si fueris Romae, Romani vivito* може при това доста разумно. Но по-съществен израз на същите чувства е да се каже: ако искаш да запазиш живота си в джунглата, трябва да живееш по нейните закони...“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.